Leto VI., štev. 270 | Ljubljana, petek 20. novembra 1925 | Poštnina pavšalirana. | Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta štev. 16/I. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knaflovi ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 492
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180 Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 19. novembra.

Ni minulo še mesec dni, kar so se po Sloveniji vršile politične in nepolitične manifestacije, ki so ugovarjale pretirani davčni obremenitvi. Praksa sama je bila prenapeta, na dnu vseh težav pa so zastareli in nečloveški predpisi za dohodarino, hišni davek in sirova obremenitev z linearno, invalidsko in komorno doklado. Vse te neskladnosti so v času padajočih zaslužkov in dvigajoče se valute prav posebno občutljive.

Manifestacijam je bil namen, pritisniti na odločujoče faktorje, da v proračunskih dvanajstinah za dobo do novega zakona direktnih davkov dosežejo vsaj skromne olajšave, zlasti pa premembo kronske skale pri dohodarini na dinarje in olajšave za hišno posest. Kar se hoče za to davčno leto doseči, se mora doseči sedaj, ker glavne odmere se izvrše v prvih mesecih nastopnega leta.

Te dni je vlada predložila Narodni skupščini zakonski načrt o dvanajstinah za mesece december do konca marca. Bila je dovoli opozorjena na želje Slovenije preko celokupne javnosti. Žal, da moramo ugotoviti, da je vlada takozvanega «narodnega sporazuma» **šla kar brez omenka preko nas** in je našo enodušno in dobro utemeljeno zahtevo vrgla v koš. Ako se kaj takega zgodi pod tujo vlado, je razloge iskati v nacijonalnem nasilju. Ako pa se preko tako elementarne zahteve gre v narodni državi kar tiho in z zaničljivim prezirom, se mora očitati vladi, da nima niti umevanja, niti srca za narodne potrebe. Vlada niti ne preiskuje, ali imajo manifestanti prav ali ne, ona jih žaljivo odpravlja.

V vladi sta zastopani radikalna in radićevska stranka, ki imata svoje pristaše tudi v Sloveniji. Kar se tiče prve, so njeni privrženci prav redki in se zanimajo komaj za personalna vprašanja. Radićevci pa, ki so se pridružili nekdanji SKS, se trkajo na prsa, da imajo četvero poslancev izvoljenih v Sloveniji. Kje so sedaj ti poslanci? Kaj so v davčnem oziru storili za svoja volilna okrožja?

Po soglasnih vesteh iz Beograda **ni Radićeva stranka s svojimi štirimi poslanci storila nobenega koraka v davčni krizi Slovenije.** Za sestavo finančnega zakona o dvanajstinah se SHS ni zanimala, vsaj kar se Slovenije tiče. To je eno, kar se mora pribiti.

Usoda dvanajstin je v rokah radićevcev. Oni imajo v finančnem odboru izmed 31 članov njih 6, a radikali jih imajo 13. Ako že priznamo, da radikalna stranka kot zastopnica Slovenije ne eksistira, ne morejo s tega stališča svoje odgovornosti odkloniti radićevci, ki so vrhu tega v finančni odbor volili g. Pucija. Kakor bodo radićevci glasovali, tako bodo izpadle dvanajstine.

Te ugotovitve so potrebne, da ne bo nobenih dvomov več o odgovornosti za vse, kar se bo v davčnem oziru zgodilo. Je res, da nas je klerikalna nesrečna politika privedla na rob gospodarskega propada in da je večina slovenske delegacije s svojo avtonomistično norostjo sama zapravila vpliv. Vendar je politični položaj danes tako zasukan, **da formalno odgovornost nosijo radićevci.**

Že je izgubljena prva bitka. Zakonski načrt o dvanajstinah je s podpisi radićevskih ministrov in **pod odgovornostjo** gg. Pucija in Kelemine **predložen Narodni skupščini**, a v njem ni besedice, ki bi za leto 1926. prinesla le trohico ublaženja davčnega bremena v Sloveniji. V teh dvanajstinah bi imelo to biti, ali pa je celo leto zamujeno! In baš ta zgodovinski trenutek nas je našel v trenutku tragične konstelacije, da gosp. **Ivan Pucelj** zastopa interese stotisočerih slovenskih davkoplačevalcev v vladni skupini.

Še je čas, četudi je glavni trenutek že zapadel. Ako delamo krivico slovenskim radićevcem, odnosno bivši SKS, — na njej je, da nam dá možnost, da jo preklicemo. Stori naj svojo dolžnost, da se vnese v dvanajstine vsaj minimum, da bo slovenski kmet, naš obrtnik, trgovec lahko dihal.

Obtožba je postavljena in nikakšno izmikanje in izvijanje ne koristi. Kdor hoče zastopati Slovenijo, kdor hoče «sporazum», mora omogočiti predvsem vsaj skromno življenje. Dasi so dvanajstine že objavljene in je razočaranje v vseh slovenskih ustvarjajočih in delovnih plasteh brezizemno, je še čas vsaj deset dni, da vlada in vladne stranke uvidijo, kakšno krivico delajo Sloveniji in njenemu gospodarstvu, ter jo popravijo.

Srbohrvaščina in čsl. častniki

Praga, 19. novembra. r. V prostorih čsl. ligi. Lige so bili včeraj svečano otvorjeni tečaji srbohrvatskega jezika za čsl. višje in nižje častnike. Tečaje je otvoril vseuč. prof. dr. Matija Murko. Nadzorstvo je poverjeno posebnemu odboru Lige, ministrstva narodne obrambe in udruženju čsl. častnikov. General Gajda, podšef generalnega štaba, je ob otvoritvi želel najboljši uspeh, a odpravnik poslov kraljevine SHS g. Nastasijević se je zahvalil za manifestacijo bratskih simpatij.

Politično zatišje radi parlamentarne pavze

Večina poslancev je zapustila Beograd. — Prvi Radićevi ukrepi v prosvetnem ministrstvu. — Avdijence in konference.

Beograd, 19. novembra, r. Po včerajšnjih živahnih dogodkih je danes zopet nastopilo popolno zatišje, ki bo očividno trajalo do zopetnega sestanka Narodne skupščine, ko pridejo na dnevni red proračunske dvanajstine.

Novi prosvetni minister Stjepan Radić se je ves dan zadržal v svojem kabinetu, kjer je sprejemal poročila posameznih načelnikov. Proučeval je predložene finančne postavke proračuna za prosveto ter jih korigiral, da na ta način dobi kredit, katerega smatra za neobhodno potrebnega v prvem momentu svojega poslovanja. V političnih krogih pravijo, da namerava Stjepan Radić svojega zeta inž. Košutića postaviti za glavnega inspektorja za higijenska in tehnična vprašanja prosvete v državi.

V Narodni skupščini vlada popolno zatišje, edino v davidovićevskem klubu se je zbralo večje število poslancev, ki so razpravljali o raznoterih zadevah. V ministrskem predsedništvu pa je gospod Pašić najprej dalje časa konferiral z ministrom za vere Mišo Trifunovićem in dr. Lazo Markovićem. Kasneje se je razgovoru pridružil tudi minister za izenačenje zakonov dr. Milan Srskić.

Beograd, 19. novembra, n. Še pred imenovanjem novega prosvetnega ministra Stjepana Radića je bilo izdelanih v tem ministrstvu več ukazov, ki jih je tudi g. Radić sprejel in jih kralj najbrže jutri podpiše.

Beograd, 19. novembra, Popoldne je sprejel kralj Aleksander v daljši avdijenci ministra za pošte in brzojav doktorja Šuperino. V razgovoru so bile le resorne zadeve.

Redni proračun predložen parlamentu

Proračun za 2 milijardi večji od zadnjega. — Vlada končala razpravo o dvanajstinah.

Beograd, 19. novembra. n. Ena najnujnejših zadev, s katero se ima baviti Narodna skupščina, so proračunske dvanajstine od decembra do marca, ki so že predložene finančnemu odboru. O njih razpravlja vlada in vstavlja poslednje amandmane Včerajšnja seja ministrskega sveta je izključno veljala proračunskim dvanajstinam, današnja pa, ki je trajala od 6. do 8 zvečer, je napravila zadnje izpremembe v predlogu. Za jutri popoldne je sklicana seja finančnega odbora s prvo točko dnevnega reda: razprava o proračunskih dvanajstinah.

Danes je delala tarifna sekcija finančnega odbora v pospešenem tempu, ker pride takoj po dvanajstinah pred plenum odbora zakonski predlog o carinski tarifi. Carinska sekcija se spremenila v zakonskem načrtu one postavke, do katerih je obvezana država po trgovinskih pogodbah, ki jih je doslej sklenila z drugimi državami.

Ker ima vlada predložiti vsako leto najkasneje do 20. novembra Narodni skupščini proračun, kakor to določava ustava je predložil danes finančni minister dr. Stojadinović zbornici predlog srednjega proračuna za proračunsko leto 1926-27. z nastopnim pismom: »Narodni skupščini. Na temelju členov 78. in 113. ustave in na podlagi pooblastila, ki mi ga je dal Nj. Veličanstvo kralj z ukazom od 18. novembra 1925. št. 139.530, mi je čast predložiti Narodni skupščini v rešitev in odobritev proračun državnih izdatkov in dohodkov, s predlogom finančnega zakona za leto 1926-27.

Predloženi proračun za leto 1926-27., ki pa je izdelan šele v glavnih obrisih, je približno za dve milijardi večji od zadnjega.

Gospodarske intervencije posl. dr. Pivka

Beograd, 19. novembra. p. Poslanec dr. Pivko je poslal danes ministru za poljedelstvo in vode vprašanje zaradi izplačila subvencij kreditnim zavodom po partiji 1363 b. Poslanec veli v svojem vprašanju, da predvidevajo proračunske dvanajstine za mesece od avgusta do novembra 1925. znesek pol milijona Din kot prvi obrok podpore kreditnim zavodom, ki pa se še niso nakazale. Tako je Zadružna zveza v Celju že meseca septembra zaprosila ministrstvo, naj ji izplača že dovoljeni obrok subvencije; ta prošnja pa še do danes ni rešena.

Poslanec dr. Pivko je naslovil drugo vprašanje na ministra za promet Radojevića zaradi ukinjenja naredb št. 31.157 in 3505, ki povzročata lesnim trgovcem, zlasti v Sloveniji, velike stroške in škodo. Ti trgovci morajo zaradi skrajšanega roka plačevati veliko ležarino za blago. Pomisliti je treba, da te stranke često dovažajo les po 10 do 15 km daleč iz gozdov in morajo navadno dolgo čakati z njim, da dobe vagone, in da morejo naložiti les, ki včasih čaka tudi po dva dni na kolodvoru, preden ga natovorijo. Za ta čas morajo plačevati veliko ležarino. Dr. Pivko zahteva zato v imenu lesnih trgovcev, naj se omenjeni naredbi prometnega ministrstva ukineta.

Seja ministrskega sveta

Beograd, 19. novembra, p. Na nocojšnji seji ministrskega sveta se je v glavnem razpravljalo o proračunskih dvanajstinah. Na vrsto so prišle postavke, ki se nanašajo na Vojvodino. Potem je prišlo na dnevni red vprašanje Vapove papirnice v Beogradu, od katere ima država polovico delnic. Uprava monopolov je odpovedala tej tvornici papirja dobavo cigaretnega papirja, ker ni ž njo zadovoljna. Zadeva se je izročila v nadaljnje postopanje gospodarsko-finančnemu odboru ministrov, kateremu se je odstopilo tudi vprašanje reparacijskih dobav za zgradbo mostu preko Donave pri Pančevu.

Za jutri je sklicana zopetna seja ministrskega sveta, na kateri se bo razpravljalo o rednem proračunu za poslovno leto 1926.-27. Proračun je približno za dve milijardi večji kot zadnji. Jutri se ima tudi izvoliti ukazni odbor ministrov, ki bo proučaval vprašanje državnih nameščencev.

Vode povsod padajo

Beograd, 19. novembra. n. Po zadnjih vesteh, ki jih dobiva generalna direkcija vodâ, ne naraščajo več reke in potoki, ampak so začeli padati. Donava pada sicer v svojem zgornjem toku, v svojem spodnjem pa narašča dnevno za 20 do 25 cm. Ker pa se normalni pritok vode odteka, ni nevarnosti poplave. Sava je pri Beogradu dosegla svoj višek in je danes začela padati. V Črni gori so napravile reke Zeta, Morača in Tara veliko škodo.

Predsednik Doumergue o naši pariški razstavi

Beograd, 19. novembra. n. Dne 14. t. m. popoldne je sprejel predsednik francoske republike Doumergue generalnega komisarja jugoslovenskega oddelka na razstavi dekorativnih umetnosti v Parizu. Predsednik je čestital naši državi k uspehu in je prosil generalnega komisarja, naj to sporoči svoji vladi. Gosp. Doumergue upa, da bo tudi razstava dekorativnih umetnosti učvrstila ne samo prijateliske vezi med obema narodoma, ampak tudi umetniške in trgovinske odnošaje.

Carina na usnje in predelke

Beograd, 19. novembra. r. Tarifna sekcija finančnega odbora je tekom dopoldneva intenzivno nadaljevala svoje delo ter sprejela šesto in sedmo poglavje, ki govorita o uvoznih carinah na usnje, kožuhovino in predelke teh artiklov. Govorili so Juraj Demetrović, dr. Lorković, Pušenjak in dr. Sečerov. Na predlog poslanca Demetrovića je bilo sklenjeno, da se zniža uvozna carina: za navadno usnje od 200 na 150 zlatih Din, a za ševro in drugo luksuzno usnje se poviša od 320 na 430 zlatih Din, odnosno od 350 na 450 zlatih Din.

V vseh parlamentarnih krogih se obsoja da minister za trgovino in industrijo dr. Krajač ne prihaja na seje braniti vladni projekt.

Poleg navedenih carinskih postavk se je izpremenila carina: na usnjate navadne opanke od 200 na 150 zlatih Din; za vso ostalo obutev, izvzemši škornje in nizke čevlje, se poviša carina od 500 na 650 zlatih Din, za otroške čevlje do 17 cm dolžine pa od 1600 na 3000 zlatih Din. Znižanje carine iznaša v smislu trgovinskih pogodb za navadne rokavice 1500 zlatih Din mesto dosedanjih 1800, za podložene 900 mesto 1500, za usnjate pase 160 mesto 200; za biče in slične predmete pa ostane dosedanja carina. Znižana je carina na cevi iz kavčuka od 30 na 25 Din ter na glavnike in druge predmete iz kavčuka od 400 na 300 zlatih Din. Povišana pa je carina slednjim predmetom, ako so v zvezi s plemenitimi kovinami, in sicer v zvezi z zlatom od 1500 na 2000 Din in s srebrom od 1000 na 1500 Din.

Beograd, 19. novembra. n. Popoldne je razpravljala tarifna sekcija finančnega odbora o hitrejšem postopanju in je sprejela vse postavke o pletarstvu, košarstvu, gumbarstvu in sitarstvu ter o lesnih izdelkih, zlasti za opremo sob, v obliki, kakor jih je predložila vlada.

Francozi izpraznijo Libanon

Pariz, 19. novembra. s. «Chicago Tribune» poroča iz Bajruta, da so Francozi pričeli velike obkroževalne akcije v svrho izpraznitve Libanona.

London, 19. novembra. s. Poročevalec «Daily Maila» v Bajrutu javlja, da namerava uporniki prekiniti železniške proge, zasesti Damask in prisiliti Francoze, da zapustijo deželo.

Divjaški pretep v rimskem parlamentu

Fašistovski poslanci, med katerimi se je odlikoval požigalec «Narodnega doma» v Trstu Giunta, so brahijalno napadli komuniste in jih vrgli iz zbornice. —Razpust delavske zbornice v Genovi. — «Corriere della Sera» spremeni vodstvo.

Rim, 19. novembra. e. Današnja seja zbornice se je otvorila ob 15. uri. Predsedoval ji je podpredsednik Paolucci. Komunistični poslanec Maffi je poudarjal v svojem govoru, da bi bil na včerajšnji seji, ako bi bil prisoten izjavil, da se pri demonstracijah, ki so bile prirejene voditelju fašizma, **ne zrcali mišljenje dežele.** (Fašisti vpijejo. Posl. Giunta zakliče: Grobar!) Posl. Maffi skuša prekričati vpitje ter nadaljuje: Pravo mišljenje delavske mase (Medklic posl. Barnabe: Norec, norec! Hrušč in trušč naraščata).

V tem hipu se posl. Farinacci zažene proti Maffiju, ki se umakne za korak nazaj. Ob njegovi strani se nahajata komunista Dame in Grieco. Številni fašisti skočijo proti komunistom. **Farinacci udari Maffija s pestjo dvakrat po obrazu** ter zakriči: Ko se govori o vodji Mussoliniju, se mora govoriti z večjim spoštovanjem. **Tem besedam sledi divji pretep med fašisti in komunisti. Med splošnim aplavzom zbornice in tribun vržejo fašisti komunistične poslance iz zbornice.** Pri tem se zlasti odlikujejo poslanci Greco, Cavadonna, Staraze, Barnaba, Gonardi, Giunta in Pieratti. Najprej so vrgli iz zbornice posl. Lo Sarda in Dameja, **nato pa še slovenskega komunista Srebrniča, ki so ga tudi obdelovali s pestmi.** Obkoljena od skupine fašistov ostaneta v zbornici le Grieso in Maffi. **Fašisti ju obdelujejo s pestmi in ju bijejo po glavi.** Klici »Ven, ven!« se razlegajo po dvorani. **Končno vržejo tudi ta poslanca iz zbornice.**

Podpredsednik Paollucci je prekinil sejo. Medtem se je neki komunistični novinar sprl s svojimi fašistovskimi kolegi, ki so tudi njega vrgli na hodnik.

Zakonski predlog vlade določa uporabo narodne zastave v Italiji. Ta zeleno-belo-rdeča zastava z modrim trakom mora imeti v svojem belem delu savojski grb. Na poslopjih, kjer biva kraljeva rodbina ter na vladnih poslopjih bo nad tem grbom še kruna. Druge zastave se smejo izobešati le tedaj, ako je poleg njih in sicer na prvem mestu italijanska zastava. Noben inozemec torej ne bo smel v Italiji razobesiti zastave svoje države ne da bi razobesil tudi italijansko zastavo, in sicer na desni strani. Oni, ki bodo kršili to določbo, bodo kaznovani z globo do 5 tisoč lir. S tem je tudi socialistom onemogočeno razobešati rdečo zastavo, ravno tako tudi republikancem, čijih zastava je zeleno-belo-rdeča brez savojskega grba.

Z dekretom prefekta v Genovi je bila razpuščena tamošnja delavska zbornica.

Milan, 19. novembra. e. Tu so razširjene govorice, da pride list »Corriere della Sera« v najkrajšem času v druge roke. Za kandidate novega vodstva se imenujeta Ojetti in Barzini. Včeraj so se vršila važna posvetovanja za predajo lista. Brata Albertini sta se do zadnjega trenotka protivila izpremembi pri vodstvu lista. Govori se, da so bratoma Albertini ponudili za odškodnino in za akcije velike svote.

Resna beseda v italijanskem senatu

Senator Ruffini izjavlja, da se liberalci ne bodo uklonili!

Rim, 19. novembra, e. Senat je danes nadaljeval razpravo o zakonskem načrtu glede tajnih udruženj, ki je v prvi vrsti naperjen proti framazonom.

Proti načrtu je govoril liberalni senator Ruffini, ki je izjavil med drugimi: Trdno sem prepričan, da se **brez svobode noben narod ne more povzpeti do veličine.** S prepovedjo tajnih udruženj se kratijo temeljne pravice, zajamčene v ustavi. Italija se pripravlja na konec liberalne države z ukinjenjem ustavnih svoboščin, povsod drugod po svetu pa ostajajo te svoboščine in individualne pravice. Italija je postavljena pred alternativo ali naj vztraja na zanikanju pravice do svobode in se na ta način pridruži ruski sovjetski republiki, ali pa naj ubere drugo pot. **Toda liberalci se ne bodo uklonili. Vedno se bodo spominjali Macchiavellijevih besed, ki je rekel, da svobode ni mogoče zatreti.**

Skrzynski vrnil mandat za sestavo vlade

Vsled nesporazuma med strankami se je misija Skrzynskega izjalovila. — Nove kombinacije.

Varšava, 19. novembra, d. Na sinočni konferenci z zastopniki strank je izjavil Skrzynski, da se mu je posrečilo sestaviti novo vlado, da pa mora vrniti mandat državnemu predsedniku, ker so nekatere stranke nasprotovale njegovi sestavi vlade.

Skrzynski je sestavil listo nove vlade sledeče: ministrski predsednik in zunanji minister Skrzynski, podpredsednik in delovni minister Moraczewski (soc. demokrat), notranji minister Rackiewicz (strokovnjak), finance Michalski (krščanski nar. stranka), vojska general Sosnowski, pravosodje Makarewiecz (krščanski dem.), poljedelstvo Osiecki, agrarna reforma Poniatowski (rad. ljudska stranka) trgovina in industrija dosedanji minister Klamer (strokovnjak), promet inž. Bartel, javna dela Chondzynski (nar. delavska stranka), prosveta Grabski (nar. dem.)

Kot najvažnejši razlog ponesrečenja misije Skrzynskega se smatra nesporazum med političnimi strankami glede vojnega ministra. Narodni demokrati so zahtevali, da mora general Sikorski še nadalje ostati vojni minister, dočim so se levičarske stranke energično vprle Sikorskemu. Nadalje je radikalna ljudska stranka zahtevala mesto podpredsednika, socijalni demokrat Moraczewski pa je stavil kot pogoj za sprejem ministrske listnice, da se mora maršal Pilsudski zopet vrniti v armado.

V političnih krogih se govori, da bo državni predsednik poveril sestavo vlade bivšemu ministrskemu predsedniku Witosu ali pa sedanjemu sejmskemu maršalu Rataju, ki naj bi sestavil koalicijski kabinet. Ako se tudi temu ponesreči misija, bo Skrzynskemu ponovno poverjen mandat za sestavo vlade.

Fašistovske metode Vatikana

Kako se je izvršil vpad v naš zavod sv. Jeronima.

Beograd, 19. novembra. r. Današnja «Politika» objavlja daljše poročilo iz Rima o vpadu Vatikana v naš zavod sv. Jeronima. Poročilo navaja, da je italijanska vlada leta 1924. izročila zavod naši državi in mu izrecno priznala naš nacijonalni značaj, nakar so se pričela pogajanja z Vatikanom, da se s posebnim sporazumom ugotovijo pravice naše države. Izpočetka se je mislilo, da se bo stvar uredila brez posebnih težkoč. Toda Vatikan, ohrabren z zadržanjem naših klerikalcev pod vodstvom nadškofa dr. Šarića, je odbijal sleherno ingerenco naše države. Vatikan je skupno z jugoslovenskim episkopatom storil vse, da prisili naši državi naklonjena upravnika Biasottija in Butkovića k ostavki. Ko pa to le ni uspelo, je Vatikan izvršil nečuven vpad v zavod sv. Jeronima, točno po fašistovskem vzorcu. Ta sramotni čin se je dogodil 7. novembra, a naslednji dan je iz Rima odpotovala naša škofovska deputacija. «Politika» nato podrobneje opisuje postopanje Vatikana, o katerem pravi, da ni najti primere v diplomatski zgodovini.

Žrebanje sokolske loterije za Tabor dne 15. decembra

Spored kongresa SDS

Beograd, 19. novembra. p. Glavni odbor samostojne demokratske stranke je danes določil dnevni red strankinega kongresa, ki se bo vršil v Beogradu. Dnevni red obsega sledeče točke. 1. Splošni politični položaj (poroča Svetozar Pribičević), 2. zunanja politika (dr. Prvislav Grisogono), 3. notranja politika, samouprava, uprava, občinske in oblastne volitve (dr. Gregor Žerjav), 4. socijalni in gospodarski položaj (Juraj Demetrović) 5. agrarne zadeve in kolonizacija (dr. Hinko Krizman), 6. finančna politika (dr. Svetislav Popović), 7. prosveta (Jeremija Živanović, 8. organizacija in propaganda stranke (Ivo Jelavić), 9. predlogi članov glavnega odbora in oblastnih organizacij, 10. volitve predsednika in članov glavnega odbora stranke.

Sarajevo, 19. novembra. n. V nedeljo, 2. t. m. ima bosanska organizacija SDS v Sarajevu svoj letni občni zbor, na katerem se izvolijo delegati za kongres stranke v Beogradu.

Amnestija političnih obsojencev

Beograd, 19. novembra. n. Današnje «Novosti» pišejo, da je pripravljen ukaz o amnestiji političnih obsojencev. Centralna uprava Jugoslovenskega novinarskega udruženja bo predložila ministrstvu pravde seznam obsojenih novinarjev, ki naj bi bili deležni amnestije.

Komunističen proces v Londonu

London, 17. novembra. s. Danes se je pričel tukaj proces proti 12 komunistom, ki so obtoženi zarote proti državi.

Mussolinijeve pretnje inozemstvu

Novi fašistovski zakoni za obrambo režima. — «Patriotična» akcija za odplačilo ameriških dolgov. — Angleško kvarilo pred optimizmom glede angleških dolgov.

Rim, 18. novembra.

Današnja otvoritev zasedanja poslanske zbornice se je izvršila v znamenju fašistovskih manifestacij načelniku vlade in fašizma. Dvorana na Montecitorliju je odmevala od pravega fašistovskega navdušenja, saj v vsej dvorani ni bilo menda razen diplomatskih zastopnikov nobenega nefašista. «Parlamentarna» policija je natančno preiskala srce in obisti vsakemu, ki si je pridobil dovoljenje za vstop na galerijo. Fašistovski poslanci so položili na Mussolinijev sedež ogromen lovorjev venec z dolgimi italijanskimi trakovi.

Po učinkovitem pozdravu zborničnega podpredsednika Paoluccija, ki se je zahvalil italijanskemu Bogu za rešitev Mussolinijevega življenja, od kojega je odvisna bodočnost Italije, je govoril Mussolini, ki je proslavljal fašistovsko revolucijo, hvalil svoje ministre in omalovaževal «pripravljen» atentat nanj, češ da je le malenkost.

V svojem nadaljnem govoru, ki se je izpremenil v grožnjo inozemskim nasprotnikom fašistovskega režima, je izvajal med drugim: Po več stoletjih opazujemo pojav, da se je svet radi fašistovske ideje razdelil na dva tabora, za in proti. Povsod se občuti, da je treba moderno družbo prenoviti po načelih reda, discipline in hierarhije, brez katerih preti človeški družbi kaos in uničenje. Toda v nekaterih državah so ljudje in politične skupine, ki hočejo postaviti okoli fašistovske Italije neke vrste moralno žično oviro. Onstran meje so individuji, ki si upajo v svojem parlamentu napadati fašistovski režim in sijajni italijanski narod. Toda vedeti je treba in vsi vedo, da še nikdar ni padel noben režim pod pritiskom iz inozemstva. Če treba, bo 2 milijona mladih mož sledilo mojemu pozivu. (Neki poslanec je zaklical proti diplomatski loži: Ali slišite, gospodje? Poslanec Giunta, požigalec «Narodnega doma» v Trstu pa je zaklical: Naj bi tvoje besede razumeli vsi. Ne pozabimo na Aduo! Giunta je s tem vzklikom hotel spomniti na svoječasne obtožbe, da je Francija podpirala Abesince proti Italiji).

Nato je Mussolini predložil zbornici nastopne zakonske načrte: Ukrepe proti političnim emigrantom, o oblasti in funkciji prvega ministra, o pravnem priznanju delavskih sindikatov in delavskih sodišč, o funkciji prefektov in o ustanovitvi pokrajinskih svetov za narodno gospodarstvo.

Vsebina zakonskega načrta glede oblasti in funkcije prvega ministra, je naslednja:

Prvega ministra imenuje kralj. Prvi minister je odgovoren kralju za politiko celokupne vlade. Nadalje imenuje kralj ministre na predlog prvega ministra. Za svoje delovanje so ministri odgovorni kralju in prvemu ministru. Ravno tako imenuje kralj državne podtajnike na predlog prvega ministra sporazumno s kompetentnimi ministri. Prvi minister vodi delo ministrov, odloča v sporih, ki bi utegnili nastati med ministri, sklicuje ministrske svete in jim predseduje. Število in funkcije ministrov določa kraljevi dekret na predlog prvega ministra. Na podlagi kraljevega dekreta se lahko podeli prvemu ministru vodstvo enega ali več ministrstev. Brez privolitve prvega ministra ne sme priti na dnevni red parlamenta ali senata nobeno vprašanje. Prvi minister sme zahtevati, da se zakonski predlog, ki ga je odklonila ena izmed zbornic, ponovno predloži na glasovanje, ko so pretekli najmanj trije meseci od prve zavrnitve. Kdor izvrši kako neposredno dejanje proti življenju, osebi ali svobodi prvega ministra, se kaznuje z zaporom od 10 do 20 let, ako ponovi svoj namen pa z dosmrtno ječo. Kdor z besedo ali z dejanjem razžali prvega ministra se kaznuje z zaporom 6 do 30 mesecev in globo od 500 do 3000 lir.

Pokrajinski gospodarski sveti bodo zastopali gospodarske in socijalne interese iz posameznih krajev. Danes obstojajo trgovske in industrijske zbornice, ponekod se pa ravnotako uvajajo te ustanove. Pokrajinski sveti bodo delovali neodvisno drug od drugega. Ti sveti bodo zbirali vse produktivne sile trgovine, industrije in poljedelstva ter zastopali njihove interese.

Fašistovski pristaniški delavci v Genovi so sprožili akcijo, naj bi vsi Italijani z deležem po 1 dolar prispevali za odplačilo ameriških dolgov. Ta akcija je bila povsod simpatično sprejeta. Razna uradniška društva, bojevniki, najrazličnejše fašistovske skupine, zveza menjalnih agentur in drugi, so se izjavili pripravljene, da se priključijo temu predlogu. Posestnik nekega varijeteja v Firenzi je predlagal, naj priredijo gledališča, kinematografi in varijeteji po vsej Italiji dolarske večere za odplačilo ameriških dolgov.

V Ameriki je italijanski veletrgovec Napolitano pozval vse v Ameriki bivajoče Italijane, naj prispevajo mesečno gotovo vsoto za odplačilo italijanskega dolga v Ameriki. Napolitano sam je otvoril to akcijo z mesečnim prispevkom 100 dolarjev.

Po doseženem ameriško-italijanskem sporazumu glede vojnih dolgov se bavijo merodajni italijanski krogi sedaj z ureditvijo italijanskega dolga Angliji. Italija priznava svoj dolg Angliji in ga je voljna tudi plačati, zahteva pa, da se uvažujejo njeni gospodarski pogoji pri določevanju oblike in višine odplačevanja. Ves dokazilni materijal, ki ga je stavil grof Volpi na razpolago ameriški delegaciji, bo služil tudi pri bodočih pogajanjih z Anglijo.

«Daily Mail», ki se bavi z vprašanjem italijanskega dolga Angliji piše: Italijanska delegacija, ki v kratkem prispe v Anglijo, ne sme računati v tem pogledu z istimi pogoji, kakor jih je ravnokar dosegla v Ameriki. Dosegla je nizke odplačevalne obroke le z ozirom na visoko zaščitno carino, s katero je obdana Amerika. V Angliji ne obstojajo taki fiskalni pogoji. Radi tega Italija ne sme predlagati sličnih zahtev.

Politična kriza na Nizozemskem

Odstop Colynovega kabineta. — Prekid odnošajev z Vatikanom. — Pred koalicijo socijalistov in «katoliških demokratov»?

Holandski ministrski predsednik Colyn je predložil kraljici Vilhemini ostavko celokupnega kabineta.

Letošnje julijske volitve so se, kot je «Jutro» svoječasno poročalo, izvršile v znamenju napredovanja levice, zlasti socijalistov. Katoliška stranka je dobila 30 mandatov, protestantski «antirevolucijonarci» 13, protestantski «zgodovinski kristjani» 11. Te tri stranke so tvorile konservativni vladni blok. Od opozicije je pripadlo 24 mandatov socijalistom, 9 liberalcem, 7 radikalcem, 3 neodvisnim in 1 komunistom. Opozicija je sicer silno neenotna, složna pa v boju proti desničarski vladi, razpolaga torej v doljni zbornici s 44 glasovi proti 54 vladne koalicije. Ruys de Beerenbroekov kabinet je sicer odstopil, a novi ministrski predsednik Colyn, voditelj «protirevolucijske stranke», se je še vedno opiral na staro desničarsko koalicijo.

Vladna večina se ni izkazala nič kaj solidno. Razjedalo jo je staro sovraštvo med protestanti in katoličani. Leta 1915. je namreč Holandija po skoro 50 letih zopet stopila v odnošaje z Vatikanom. Ta obnova je bila le provizorna. Da pa se utrdi koalicija med protestantskimi in katoliškimi konservativci, so se leta 1920. provizorični stiki s papežem izpremenili v definitivne. Ta korak je izzval veliko razburjenje med kalvinisti. Te dni je odpor proti papizmu izzval odstop celokupne vlade.

Pastor Kerstens, ki je poslanec vladnih «zgodovinskih kristjanov», je predlagal v proračunski debati spodnje zbornice odpravo poslaništva pri Vatikanu. Pri glasovanju je potegnila z «zgodovinskimi kristjani» vsa opozicija in Kerstensov predlog je bil sprejet z 52 proti 42 glasom.

Colyn sicer ni postavil vprašanja zaupanja, temveč je zagovarjal obstoj zveze z Vatikanom le iz oportunističnih razlogov. Zato pa so klerikalni katoliki izvajali posledice. Njihovi štirje ministri so izjavili, da jim ni več mesta v kabinetu. S tem je bil katoliško-protestantski blok zlomljen. Vlada je podala ostavko.

Kdo bo Colynov naslednik? Če si obe protestantski stranki («protirevolucijonarji» in «zgodovinski kristjani») zagotovita še zelo dvomljivo podporo liberalcev in radikalcev, bi ta nova zveza še izdaleka ne imela večine v zbornici. Levica pa je prvič silno neenotna, drugič pa preslaba, da bi vladala istočasno proti protestantskim in katoliškim konservativcem.

Zato se je začela upoštevati možnost socijalistično-katoliške koalicije po belgijskem vzorcu. Holandska katoliška stranka ima tudi svoje «krščanske demokrate», ki so napravili že marsikatero preglavico strankini desnici. Celo san. Vatikan je že moral posredovati, da prepreči razkol v katoliškem taboru. Zato ni gotovo, če bo konservativni del dovolil krščanskim demokratom vstop v socijalistični kabinet.

Če do tega le pride, bodo zahtevali klerikalci koncesije na verskem polju, posebno v šolskem vprašanju. V zameno pa bodo morali podpreti obširne socijalne reforme, ki jih predlagajo socijalisti.

Volitve v Avstraliji

Zmaga desničarske vlade. — Nazadovanje socijalistov.

London, 16. novembra.

Volitve v avstralski parlament bi se morale vršiti pravzaprav šele prihodnje leto. Toda ministrski predsednik Bruce je predčasno razpustil ljudsko zastopstvo, ker je po stavki pomorščakov smatral trenutek za ugoden, da obračuna z delavsko stranko in komunistično propagando. Slednja ima največjo oporo med tuierodnim delavstvom in Labour Party, ki vodi na Angleškem boj proti komunistom, se drži napram njim v Avstraliji celo prijazno. Tako postopanje je nedavno izzvalo resen konflikt med zvezno vlado in med vlado najznatnejše avstralske države New South Wales. Slednja ima namreč socijalistično upravo. (Od 6 avstralskih sestavnih držav so razen Victorije vse v rokah delavske stranke.) Ministrski predsednik New South Walesa, Lang, ni hotel nastopiti proti stavkujočim in je zabranil zvezni vladi uporabo lokalnih oblasti za izvedbo deportacijskih določb priseljeniškega zakonca Vrh tega je z vso vehemenco napadel centralno vlado.

Volitve 14. t. m. so se vršile v znamenju boja proti komunizmu. Zvezni ministrski predsednik Bruce sam je postavil formulo: «Commonwealth («Commonwealth of Australia» je naziv avstralske zvezne države) ali komunizem. To geslo je naperjeno proti delavski stranki. Vladna koalicija nacijonalistov in Country Party (domačinske stranke) je izbojevala častno zmago v reprezentančni zbornici. Pri volitvah l. 1922. je dobila protilabouristična koalicija 45 mandatov, delavska stranka 29 in 1 neodvisen. V soboto je vlada osvojila od 75 sedežev 48, delavci pa le 27. Prvi minister Bruce je bil izvoljen z večino 10.000 glasov, bivši ministrski predsednik Hughes je potolkel delavskega protikandidata celo s 17.000 glasovi večine.

Glede volitev v senat še nimamo točnega izida. Dosedaj je imela vlada 24 senatorjev in socijalisti 12. Labour Party, ki ima itak že v rokah skoro vse posamezne avstralske države, je upala tokrat zavojevati vsaj senat, da bi ga uporabila kot občutno kontrolo nad reprezentančno zbornico. Po prvih poročilih se zdi, da ji ta namera ni uspela, in da ohrani vlada tudi v senatu večino.

Vladino zmago je pripisati ogorčenju farmerjev nad stavko pomorščakov, ki jih je prisilila, da so morali iz daljnih krajev prihajati v pristanišče, da pomagajo nakladati svoje produkte. Vladi je koristila tudi nova določba volilnega reda, po kateri so vsi polnoletni državljani obeh spolov primorani udeležiti se volitev. Kdor ne navede tehtnih razlogov, zakaj je izostal, plača globo dveh funtov šterlingov. Prisilne volitve so bile potrebne radi ogromne razsežnosti Avstralije in velike oddaljenosti posameznih naselbin. Izkazalo se je, da so tisti, ki se volitev ne udeležujejo, skoro vsi zmeren element. Nova določba je imela v soboto poleg ogromnega navala k volilnim žaram za posledico tudi okrepitev zmernih strank. Značilno za avstralske politične razmere je dejstvo, da volilci ne glasujejo vedno za isto stranko pri zveznih volitvah kot pri volitvah v zastope posameznih držav. Pri slednjih igrajo lokalni interesi veliko vlogo, dočim prevladuje pri prvih korist splošnosti. Tako imajo n. pr. v Queenslandu socijalisti večino v lokalnem parlamentu, pri volitvah v zvezni parlament l. 1922. pa so dobiti le 2 poslanca in njihovi nasprotniki 8. Tudi ta psihološki moment je pripomogel k sobotni zmagi vlade.

Položaj ministrskega predsednika Brucea je torej utrjen. Edina resna nevarnost tiči pravzaprav v sestavi vladne koalicije. Nacijonalisti in Country Party sta se svojčas ogorčeno pobijali. Zvezala ju je le socijalistična nevarnost. Vendar je ta koalicija še danes nepopularna v Avstraliji.

Politične beležke

+ **Narobe prav.** «Slovenec» se v poročanju o našem konfliktu z Vatikanom poslužuje enostavne metode. Vse obrača narobe, v škodo naši državi in našim interesom, ter v prid Vatikanu. Klasičen dokaz za to podaja v včerajšnji depeši, kjer povsem obrnjeno poroča tako-le: Naša vlada je pozvala poslanika dr. Smodlako, da se takoj vrne v Beograd in bo moral radi postopanja v zadevi sv. Jeronima definitivno zapustiti svoje poslaništvo pri Vatikanu. A papeški nuncij v Beogradu, Pelegrinetti, je glasom «Slovenca» pri zunanjem ministru protestiral proti napadu (?) na njegovo osebo in izrazil željo, da ne bi več ostal na svojem mestu v Beogradu. V popolnem nasprotju s takim poročanjem pa je po avtentičnih informacijah znano, da je ravno dr. Smodlaka sam prosil beograjsko vlado, naj ga radi zavratnega ravnanja Vatikana pozove vlada referirat, dočim ravno nadaljnji obstanek nuncija Pelegrinettija v Beogradu vsi smatrajo za nemogoč radi njegovega postopanja v zadevi sv. Jeronima. Pa če je že nuncij protestiral pri zunanjem ministru zaradi nekakega «napada», ki ga «Slovenec» ne razodene, ga navzlic vsemu ne smatramo za tako naivnega, da bi še izražal «željo, da ne bi več ostal na svojem mestu v Beogradu». Kaj pa to briga našega zunanjega ministra! «Slovenčevo» proobračanje dejstev v prid laškemu Vatikanu torej ni samo sramotno, temveč tudi nespretno in zato dvakrat klaverno.

+ **Posl. dr. Kraft in nemška manjšina.** V nekem članku, ki smo ga priobčili pred mescem dni o manjšinskem kongresu v Švici, je stalo med drugim, da je nemški poslanec iz Vojvodine gospod dr. Kraft v privatnem razgovoru v Ženevi priznal, da Nemci v Jugoslaviji nimajo nobenega resničnega vzroka za pritožbe. Gospod poslanec, ki se je šele te dni vrnil v domovino, nam sedaj pošilja popravek, da se ni nikdar v tem smislu izrazil. Priznati moramo, da ta popravek neradi priobčujemo, ne radi nas, ampak radi g. dr. Krafta samega. Ni izključeno, da naša informacija res ni bila povsem točna, saj Ženeva je daleč in zveza ž njo slaba, ali ako bi se bil g. dr. Kraft res izjavil tako, bi bil govoril le resnico, ker naši Nemci prav zares nimajo povoda za pritožbe, zlasti ne, ako primerjajo svoj položaj z usodo koroških Slovencev. Ako g. dr. Kraft sedaj omenjeno izjavo demantira, pomenja to ali, da je že tudi on tako ozkosrčen, kakor so Nemci in nemškutarji v Sloveniji in noče priznati dejanskega položaja, ali pa, da se je — ustrašil svojih volilcev. Nam, ki gospoda poslanca osebno visoko cenimo, bi bilo ljubše, ako bi nam ne bil poslal svojega popravka.

+ **Sai nič ne vedo** in niti pojma nimajo slovenski radićevci o beograjski politiki; zato se s svojimi skrivnostnimi namigavanji in še skrivnostnejšimi razglablianji, ki so vredna vsakega stalnega omizja, neprestano blamirajo v svojem «Kmetskem listu». Zdaj, ko je Vukičević že davno na razpoloženju in Štefan Radić gladko zaprisežen za prosvetnega ministra, raziskujejo naši radićevci krizo in ugotavljajo, da je z odstopom Vukičevića nastopila ena najbolj resnih kriz, kar smo jih kdaj imeli. Vzroki so zelo globoki. Nekateri radikalski ministri so v srcu še vedno veliki nasprotniki sporazuma, ker ne marajo obglavljati tistega uradništva, ki ga imajo radićevci na piki. Kakšne posledice utegne roditi kriza? «Kmetski list» navaja vse mogoče možnosti, vse so pametne, toda nobena ni prava. Kajti med tem je gospod minister Štefan Radić že razodel vesoljni javnosti, da so bila vsa pripovedovanja o krizi deplasirana in da je pri Vukičevićevi ostavki šlo samo za neko konkretno vprašanje. To konkretno vprašanje pa je, jasno, rešeno s tem, da je Štefan Radić postal minister. «Kmetski list» pa zopet enkrat od njega blamiran.

+ **Pozdrav Štefanu Radiću** prinaša «Kmetski list» povodom njegovega prihoda na nedeljsko zborovanje ZSKL v ljubljanskem Narodnem domu. List napoveduje, da bo Štefan Radić govoril svojim slovenskim zaupnikom o sedanjem položaju, v katerem se nahajamo Slovenci; govoril bo o tem, kaj je res, a tudi o neresnicah, ki jih trosijo liberalci in klerikalci. In ponovil bo Štefan Radić svojo zgodovinsko izjavo, da smo Slovenci najmanj nadarjeni, ter se spričo svojih slovenskih zaupnikov na licu mesta prepričal, da samo on govori resnico. Živio Radić!

Iz demokratske stranke

V nedeljo, dne 15. t. m. so se vršili sestanki srezkih organizacij *v Litiji, Brežicah Ribnici in Kamniku* ob polni udeležbi delegatov posameznih k. o. Po političnem poročilu, ki so ga podali delegati iz centrale, je bila soglasno odobrena politika vodstva stranke s posebnim povdarkom, da vrši SDS svoje delo po začrtani poti brez oklevanja na desno in levo. Obsojala se je pogubonosna politika SLS in SKS z gospodarskega vidika in se zahtevalo, da prične centrala s prirejanjem sestankov po vseh vaseh ljubljanske oblasti, da odpre še zapeljani pogled na dejanski položaj.

V Starem trgu se je istega dne vršil shod SDS, ki je bil prav dobro obiskan in je g. dr. Rape poročal o političnem položaju ter žel za svoja izvajanja vsestransko odobravanje. Navzoči pristaši nasprotnih strank jasnemu dokazovanju govornika niso mogli niti z besedico oporekati, četudi so jih morala izvajanja zadeti v živo, niti si niso drznili po njegovem govoru nastopiti z lastnimi izvajanji, četudi so bili k temu pozvani. Izražena je bila zaupnica poslancu dr. Žerjavu s posebno zahvalo za njegov herojski trud v prospeh Slovenije. Ostro je pa obsodil politiko g. Puclja in dr. Korošca in se posebno zgražal nad uvedbo brezobzirne davčne prakse, ki pelje v gospodarsko propast našega malega človeka. Utemeljeno je bilo stavljeno vprašanje, ali naša delegacija ne vidi, da bo država prihodnje leto tudi potrebovala dohodkov, ki bodo morali pa usahniti, ako bo že letos davčna oblast spravila vse gospodarstvo na kant.

Napovedani občni zbori v Straži in v Toplicah pri Novem mestu ter sestanek v Novi vasi pri Rakeku so radi nenadnih ovir odpadli.

V torek, dne 17. t. m. se je vršil občni zbor k. o. *v Semiču.* Udeležil se ga je g. dr. Stane Rape. Poročal je o političnem položaju in o potrebi organiziranega dela, nakar je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Anton Sever, podpredsednik Drganc Franc, tajnik Rigler Ivan, blagajnik Razpotnik Albin, odborniki Sever Tine, Škrinjar Ivan, Mihael Srakar, Ulčar Franc, Polič, Stezinar Martin in Judnič Josip. Novoizvoljeni odbor jamči s svojimi osebami in svojim dosedanjim delom za gotov in lep napredek demokratske misli tudi v tem okraju.

V sredo, dne 18. t. m. se je vršil ustanovni občni zbor k. o. SDS *v Vel. Laščah,* ki je bil prav lepo obiskan. Kot poročevalec iz centrale je govoril o programu stranke, o političnem položaju in o delu organizacije g. dr. Stane Rape. Dokazal je povsem iz gospodarskga stališča neplodnost in nepravilnost postopanja g. Puclja in žel za svoja izvajanja dolgotrajno odobravanje. Pri občnem zboru so bili navzoči tudi pristaši SKS od kojih je eden mislil, da mora na ta način razkrivati svojo politično zagrizenost, ako razgraja in vpije, dočim je drugi najprej izjavljal, da ni pristaš nobene stranke, ker si je s tem hotel pridobiti ugled nepristranskega opazovalca, nato pa je na stavljena vprašanja prejel zasluženе odgovore in bil tako v zadregi, da je koncem koncev obmolknil in priznal, da ima govornik prav, vendar s pristavkom, da kljub temu ostane še vedno Pucljevec. Za njim so se oglasili k besedi še razni pristaši SDS, stavili na delegata iz centrale razna vprašanja, nakar je občni zbor prešel k volitvi prvega odbora. Izvoljeni so bili: za predsednika Jelenc Matija, za tajnika Joško Zadnek, za blagajnika Anton Pirkovič, za odbornike pa Franc Podlogar, Jelenc Ivan in Franjo Keržič. Občni zbor je sklenil prirejati mesečne sestanke in strokovna predavanja ter se vse stransko zanimati za napredek demokratske misli v občini Velike Lašče.

V petek, dne 20. t. m. se vrši plenarna seja k. o. SDS v *Št. Vidu nad Ljubljano* ob 8. zvečer. Udeleži se je g. dr. Stane Rape.

V nedeljo, dne 22. t. m. pa se vrše srezki sestanki in to:

Za kranjski okraj v *Kranju* ob 10. dopoldne. Udeleži se ga g. Janko Blagajne.

Za črnomeljski okraj *v Črnomlju* ob 11. dopoldne. Udeleži se ga g. ravn. Anton Jug.

Po svetu

— *Nemčija članica poslaniške konference?* «Daily Mail» poroča, da bo nemški poslanik v Parizu na Chamberlainov predlog povabljen, naj se v bodoče udeležuje sej poslaniške konference.

— *Mirovna pogajanja v Siriji.* Iz Kaira poročajo: Sirski list «Alif Baa» izve iz zanesljivega vira, da so se v zadnjem tednu vršila mirovna pogajanja med francoskimi oblastmi in sultanom Atrašom in da sta se obe stranki v načelu sporazumeli glede sklepa miru.

— *Rusija proti Zvezi narodov.* Z ozirom na vesti, da je Rusija pripravljena vstopiti v Zvezo narodov, pišejo moskovska «Izvestja», da zavzema sovjetska vlada slejkoprej odklonilno stališče do Zveze narodov in do locarnskih rezultatov. Angleško časopisje hoče s širjenjem nasprotnih vesti psihologično pripraviti javnost na to, da bi mogla zvrniti na sovjetsko vlado krivdo motilca evropskega miru. Glede Nemčije pravi list: Nemčija lahko vstopi v Zvezo narodov, ako hoče, toda mi ji ne bomo sledili na tej poti.

— *Sovjetska Rusija si želi normalnih odnošajev s Češkoslovaško.* Moskovska «Izvestija» priobčujejo članek o rezultatih češkoslovaških volitev, v katerem izražajo nado, da bo novi parlament priznal sovjetski režim v interesu dobrih gospodarskih odnošajev med obema državama, kajti pomanjkanje pravne podlage je resna ovira za razvoj gospodarskega sodelovanja.

Žrebanje sokolske loterije za Tabor dne 15. decembra

Iz Primorja

* *Nesreča z vojnim strelivom.* V Volčah na Tolminskem sta našla brata Štefan in Andrej Luznik mino, ki je tehtala 2 q. Hotela sta jo razstreliti in sa tolkla po nji s kladivom. Mina se je užgala in razletela ter ranila Štefana na roki. Andrej je k sreči odnesel zdravo kožo, pač pa je napravila eksplozija velikansko škodo v okolici. V Lamjanovi gostilni se je radi zračnega pritiska zdrobilo okoli 40 šip in nekemu posestniku je eksplozija odkrila polovico strehe. Brata Luznika sta se po tej nezgodi izgubila, ker se bojita, da ju zadene hazen.

* *Lep uspeh kraškega zadružništva.* V Tomaju na Krasu je prošlo nedeljo zborovala ondotna posojilnica. Promet v zadnjem poslovnem letu izkazuje nad 2 in en četrt milijona lir. Ta številka je tem pomembnejša, če se pomisli, da se razteza delokrog zavoda samo na štiri občine: Tomaj, Dutovlje, Skopo, Kopriva, Avber in Štorje.

* *Tolminske mlekarne.* Na Tolminskem imajo 70 mlekaren, ki vse dobro delujejo. Na dan dajo povprečno 3 kvintale mleka, iz katerega izdelujejo sir in maslo. Računa se, da dajo mlekarne na leto 80.000 kvintalov mleka; skoro dve tretjini se porabita za izdelovanje sira. Po vseh zadružnih mlekarnah so v porabi moderni stroji in drugo novo orodje.

* *Novi občinski tajniki.* V Gorici imajo tečaj za občinske tajnike, o katerem smo že pisali. Te dni je posetil ta tečaj neki višji uradnik notranjega ministrstva ter poročal na to ministru Federzoniju, ki je bil ugodnega poročila tako vesel, da je pisal goriškemu komisarju Bombigu pismo, ki označuje tečaj za velevažno pridobitev v točnem izvrševanju italijanske obmejne politike. Italijanski občinski tajniki v Julijski Krajini bodo imeli poleg svojega upravnega dela še važno nalogo, razširjevati in utrjevati italijanstvo ob meji. Tečaj se zaključi v kratkem in prihodnji mesec bodo sledili izpiti.

* *Opozorilo akademikom.* Akademski klub «Nanos» v Padovi naznanja, da so vsi akademiki, tudi oni, ki se vpišejo v prvo leto ali pridejo z drugih univerz v druge letnike (2. do 5.), padovanskega vseučilišča, oproščeni vseh šolskih pristojbin. Izvzeti so samo slušatelji farmacevtike in kemije. Ti morajo plačati stroške za laboratorij (okoli 380 lir).

* *Naslednja gledališka predstava v goriškem «Trgovskem domu»* bo «Ulica št. 15». Vršila se bo v soboto ob 21. uri in se ponovi v nedeljo ob 16. uri.

* *Radi izboljšanja letošnjega vinskega pridelka* je zaprosila goriška Trgovsko-obrtna zbornica finančno ministrstvo za dovoljenje uvoza 10ih vagonov sladkorja, ki naj bi bil oproščen carine in drugih pristojbin. Če bo prošnja ugodno rešena, bo sladkor razdeljen med one posestnike na Goriškem, ki pridelujejo največje količine vina.

* *Trgovanje s kokainom.* Tržaška policija je aretirala v nekem hotelu Dunajčana Samuela W., po poklicu trgovca, ki je prodajal kokain. Pri njem se je našlo 5 kg strupenega prahu. Poleg Samuela je bilo aretiranih še več drugih oseb, ki so bile ž njim v poslovni zvezi.

* *Tatovi pisalnih strojev.* V zadnjem času je delovala na Goriškem tatinska družba, ki se je omejila na tatvine pisalnih strojev v goriških občinskih uradih. V razmeroma kratkem času so tatovi ukradli pisalne stroje občinskim uradom v Vrtojbi, Sovodnjah ter Mossi. Policiji se je posrečilo dva stroja najti in enega tatu ujeti, baš ko je prodajal svoj plen. Tat se imenuje Viktor Clemente in noče izdati svojih tovarišev.

Insolvenca v Avstriji

Znano je, da je po vojni povsod, zlasti pa v državah, direktno prizadetih po vojni, število insolvenc zelo naraslo. Za nimivo je, v kakšnem razmerju je število insolvenc vojnih in povojnih proti predvojnim podjetjem in starim tvrdkam.

Kakor nas avstrijski statistični podatki pouče, odpade v Avstriji več kot 9 desetin vseh trgovinskih insolvenc na nova podjetja, katerim so šele potem sledila kot njihove žrtve celo dobro fundirana stara podjetja. Izkušnje so pokazale, da je potem, ko je bila likvidacija kakšnih spekulativnih novih podjetij že končana, postalo več starih tvrdk insolventnih.

Število trgovcev v Avstriji je še danes najmanj za 50 odstotkov večje kakor pred vojno. To preveliko število pač tudi mora roditi slabe posledice. Vendar pa je po številnih insolvencah lanskega leta opažati v prvih mesecih t. l. nazadovanje. V mesecu maju je zabeleženo najnižje število; tudi v naslednjih mesecih ni bilo opažati znatnega naraščanja, tako je število plačilnih ustavitev bilo v oktobru le neznatno večje kakor v septembru.

Znatnejšega zboljšanja položaja v tem pogledu v Avstriji še ni kmalu pričakovati, vendar pa je spričo splošnega zboljšanja gospodarskih prilik upati na postopno bližanje normalnejšim časom.

Naši kraji in ljudje

Nova železniška zveza Maribor-Zagreb

Iz Maribora nam poročajo:

Okrajni zastop v Ptuju in Rogatcu, kakor tudi vse občine med Pragerskem in Rogatcem, so vložile preko velikega župana v Mariboru prošnjo na prometno ministrstvo v Beogradu, da prouči projekt o zgradbi nove železnice od postaje Pragersko do Rogatca. Kakor znano, se ima v najkrajšem času pričeti z gradnjo železnice Krapina-Rogatec. Premogovna družba Podlož-Hrastovec je že zgradila normalnotirno železnico v dolžini okoli 6 km od Pragerskega do svojega premogovnika v Medvedcah, to je v smeri Pragersko-Rogatec. Od premogovnika v Medvecah do Rogatca, kjer bi se spojila nova železnica s prvo Rogatec-Krapina-Zagreb, je samo okoli 16 km razdalje. Železnica bi tekla preko ptujskega polja, mimo Ptujske gore čez občine Majšperk, Stoperce, ob vznožju Donačke gore.

Železnica bi spajala dve važni progi: Maribor-Ljubljana in Varaždin-Zagreb. Zveza iz Maribora do Zagreba po novi progi bi bila za 55 km krajša, kakor je sedanja zveza preko Zidanega mosta, oziroma za 80 km krajša, kakor ona preko Čakovca.

Nova proga Pragersko-Rogatec-Krapina-Zagreb bi zbližala gospodarsko zlasti mariborsko oblast in sploh severno Slovenijo s Hrvatsko in njenim glavnim mestom. Prometu bi se odprli novi kraji med Pragerskim in Rogatcem, v katerih se nahajajo bogate zaloge lesa, premoga itd.

Uverjeni smo, da bo javnost z veseljem pozdravila začeto akcijo, naše poslance pa prosimo, da se z vso vnemo zavzamejo v Beogradu za ugodno rešitev akcije.

Javna prošnja

Prebivalstvo mariborske oblasti je zadela težka nesreča. V noči na 11. novembra so po hudih nalivih reke in potoki prestopili bregove, voda je poplavila nižine, razdrla ceste, odnesla mostove in zajela mnogo človeških naselbin. Najtežje prizadeti so srezi Murska Sobota, Ljutomer, Dolnja Lendava, Ptuj, Celje in drugi.

Materijalna škoda je ogromna. Cela naselja so se vgreznila v vodo, mnogo prebivalcev je brez strehe, brez obleke in obuvala. Plazovi so zasuli ceste in kulture, uničeni so spravljeni poljski pridelki, ozimina je ogrožena. Poginilo je mnogo domače živine, mnogo domov je porušenih, znaten del narodovega premoženja je postal žrtev valov.

Le takojšnja izdatna pomoč more omiliti bedo.

Človekoljubje zove nas vse, v prvi vrsti tiste, ki jim je katastrofa prizanesla in ki so z življenjem in imetjem ostali na varnem, da trpečim priskočimo na pomoč s prostovoljnimi prispevki.

Podpisani odbor se obrača do javnosti s prošnjo, naj žrtvuje, kar more. Da olajša nesrečo, naj z lastnimi denarnimi prispevki, pa tudi z nabiranjem darov v najširših krogih pomaga zalagati

Pomožni odbor za oškodovance po poplavi v mariborski oblasti,

iz katerega bi se mogla črpati sredstva za nadaljno pomoč.

Prispevki se sprejemajo pri prisojnih srezkih poglavarjih kot predsednikih srezkih pomožnih odborov in pri velikem županu mariborske oblasti kot predsedniku Oblastnega pomožnega odbora.

V Mariboru, 19. novembra 1925.

Pomožni odbor za oškodovanje po poplavi v mariborski oblasti:

Dr Andrej Karlin s. r. **Dr. Otmar Pirkmajer** s. r. **Dr. Josip Leskovar** s. r. **Dr. Rudolf Radnik** s. r. **Dr. Vekoslav Kukovec** s. r. **Dr. Franjo Lipold** s. r. **Ivan Roglič** s. r. **Anton Lipovšek** s. r. **Viktor Grčar** s. r. **Marija Malster** s. r. **Inž. Josip Zidanšek** s. r. **Dr. Radoslav Pipuš** s. r. **Franjo Bureš** s. r.

Pred volitvami na ljubljanski univerzi

Ljubljana, 19. novembra.

Med akademiki vre. Vidi se, da manjka samo še en dan do volitev. Posamezne skupine, predvsem levica, delajo s polno paro. Priprave za tehnično izvedbo volitev so v polnem teku. Vsled pomanjkanja prostora in časa je moral pripravljalni odbor soglasno z g. rektorjem prestaviti ustanovno skupščino od sobote na petek, 20. t. m. ob 15. uri v zbornici univerze.

Dolžnost vseh akademikov je, da se je udeleže. S tem bodo dali odločno manifestacijo za resnično stanovski značaj reprezentance. Čim večje bo število za prve odbornike oddanih glasov, tem večja bo normalna opora, ki jo bo SSLU imel na univerzi, tem večji ugled in učinkovitost reprezentance na zunaj. Žal, da se gotove skupine še sedaj niso uživele v resnost pokreta. Sicer ne bi lansirale vesti o razbitju ustanovne skupščine. Tudi v slučaju, da kulturnopolitične skupine ne bi bile upravičene za priprave in preddelo, zakar pa ni nikakih razlogov, bi bilo skrajno nespametno zavlačevati ustanovitev v negotovost in jo izročati v roke nepoučenim ljudem. Če bi bilo pošteno na tako lahek način polastiti se že skoraj zrelega plodu drugih, je drugo vprašanje. Tako početje teh namer že na pragu dela kaže svoje programatično zanikavanje in prirojeno jim destruktivnost.

Toda akademiki, ki so življensko zainteresirani na čimprejšnjem obstoju reprezentance, ne bodo popustili svojih namenov. Pobrigali se bodo za red s čim polnoštevilnejšo udeležbo današnje popoldanske skupščine. Ne verujemo, da bi se posrečilo neresnim elementom premotiti s subverzivnim šušljanjem neorganizirance, tako, da bi se na račun njihove poštenosti in lahkovernosti okoristili, kajti sredstva, ki se jih pri tem poslužujejo, so često prav umazano-taktičnega značaja. Pa tudi v dejanjih niso dosti boljši. Pripravljalni odbor je hotel volitve poenostaviti, da bi privabil volilce. Posrečilo se mu je pridobiti volilni materijal za volitve s kroglicami. V volilni komisiji pa so Levi, ki jim pridno sekundirajo predstavniki liste katoliških akademikov, krenili po bolj učeni poti. Izkazali se s tem niso; da se tudi v bodoče ne bodo, smo trdno prepričani, če ocenimo to, kar so dosedaj dali od sebe. **Akademik.**

Miklošičeva cesta zvečer

Poleg asfaltnega tlaka je dobila Miklošičeva cesta v Ljubljani tudi novo, električno razsvetljavo potom dolge vrste močnih obločnic. Krasen je pogled na to dolgo in široko cesto, ko v mraku zažare te bleščeče luči in sipljejo na ulico skoro dnevno svetlobo.

Danes

se poslavlja od ljubljanske kino publike srčkana **Lya de Putti** v velefilmu **„V imenu cara“**. Pridite po slovo!

Elitni Kino Matica

Vojko Mikolji o svoji veliki slepariji

O milijonski prevari bivšega uradnika čekovnega urada v Sarajevu, Vojka Mikoljija, ki je osleparil zagrebško poštno hranilnico za preko 2 milijona dinarjev in so ga aretirali v Hamburgu, smo svoječasno že obširno poročali. Te dni se je odpeljal v Hamburg zastopnik zagrebškega kriminalnega urada, dr. Bogdanović, ki je Mikoljija tamkaj zaslišal in dal po svojem povratku v Zagreb novinarjem sledeče zanimive podatke o aretaciji ter priznanju prebrisanega sleparja:

Mikolji je bil aretiran v poslopju glavne pošte v Hamburgu. Zagrebška policija je izdala za njim tiralico in je vrh tega sporočila policiji v Hamburgu, da bo Mikolji na tamkajšnji glavni pošti dvignil poste restante zagrebški dnevnik «Večer» in še neki list, kar je dobival na naslov: S. Blumentahl, Hamburg. Lažnjivi Blumenthal je v resnici prišel dne 5. novembra ob 11. dopoldne na glavni poštni urad v Hamburgu, kjer je v oddelku poste restante vprašal službujočega uradnika, ali je prišel zanj kak list iz Zagreba. Uradnik ga je prosil, naj malo počaka, češ, da se nahaja njegova pošiljatev v drugem oddelku. Mikoljiju se seveda ni niti sanjalo, da so mu že za petami. Čakal je, a uradnik je poklical službujočega kriminalnega uradnika, ki je uljudno pozval Mikoljija: «Pojdite z menoj!» Na policiji se je skušal rešiti na vse mogoče načine. Tako je izjavil med drugim, da je moral pobegniti v inozemstvo radi komunistične zarote v Jugoslaviji, v katero je bil zapleten tudi on. Šele po daljšem zasliševanju, ko so mu predložili vse dokaze, je priznal, da je ponaredil poštne izplačilne liste, štampiljko pa kopiral. Na ta način je dvignil okoli 2 milijonov dinarjev in pobegnil 9. oktobra na Dunaj, nakar je krenil v Italijo. Dne 13. oktobra se je zopet vrnil na Dunaj in odpotoval potem preko Berlina v Hamburg, kjer se je takoj javil svoji zaročenki Frančiški Jakšetič. Dal ji je takoj potrebna navodila, kako naj se zadrži in jo obenem pozval, naj naroči zanj zagrebški «Večer» in mu pošilja list na naslov S. Blumenthal, Hamburg, poštno ležeče.

Mikolji zatrjuje, da je izvršil milijonsko prevaro samo radi tega, ker je hotel doseči svoj cilj, rešitev komunista Čolakovića iz zapora. Od poneverjenega denarja je izdal veliko vsoto komunistom na Dunaju, za sebe pa je potrošil baje le neznatne vsote, ker ni potreboval denarja. Imel je namreč še precej od prve velike sleparije. Po naknadnih poizvedbah je bilo ugotovljeno, da je bila iz Berlina odposlana Mikoljiju na Hamburger National Bank vsota 14.500 zlatih mark (okoli 250.000 Din). Mikolji je priznal, da je pri neki banki v Berlinu otvoril safet, kasneje pa je naročil, naj se mu odpošlje denar v Hamburg. Vrh tega je izjavil, da ima pri neki banki v Rotterdamu 3500 dolarjev in 100 funtov. Imena banke pa ni hotel izdati.

Silno se je začudil, ko so mu sporočili, da je bila aretirana tudi njegova zaročenka, Frančiška Jaksetič. Ni mogel razumeti, da je postopala tako neprevidno. Še bolj pa ga je razburilo, ko je zvedel, da je dala njegova zaročenka zagrebškemu trgovcu Mordu Alkalaju 300.000 Din posojila.

Zasliševanje Mikoljija v Hamburgu je trajalo tri dni. Podatke glede denarja je odločno odklonil z izjavo, da bo tako obsojen na pet do osem let ječe in je zato vseeno ali denar vrne ali ne. Ker je tuberkulozen, bo najbrže končal svoje življenje v kaznilnici. Njegova zadnja izjava je bila: «Komunistom na Dunaju sem dal samo 700.000 Din!»

Zagrebško sodišče je poslalo ministrstvu pravde prošnjo za izročitev Vojka Mikoljija. Diplomatična pogajanja so že v teku in je pričakovati, da bo Mikolji izročen našim oblastem že prihodnji mesec.

Drzen roparski napad na osebni vlak v Zagrebu

V noči od srede na četrtek je bil izvršen na osebni vlak Zagreb-Beograd, ki odide ob 11.20 ponoči z glavnega kolodvora v Zagrebu, drzen roparski napad. V bližini ženske kaznilnice je skočila tolpa vlomilcev na zbirni voz za brzovozno blago, ki je bil priklopljen še z enim tovornim in dvema poštnima vozovoma osebnemu vlaku. Odprli so s silo vrata voza in vrgli iz njega štiri bale manufakturnega blaga na tračnice, očividno z namenom, da jih odnesejo potem s seboj.

Njihov načrt pa se je čisto slučajno ponesrečil. Ena izmed bal je padla nam reč pod kolesa zbirnega voza, kar je imelo za posledico, da sta skočila s tira oba poštna in tovorna voza. K sreči je strojevodja nezgodo takoj opazil in ustavil vlak še pred vhodom na savski most, sicer bi bilo nedvomno vse vlakovno osobje ranjeno. Drzni vlomilci so seveda takoj poskakali z voza, čim so zapazili, da je vlak skočil s tira, ter izginili v temi. Vozove so spravili kasneje zopet na tir in jih odposlali nazaj v Zagreb, dočim je vlak z enourno zamudo nadaljeval vožnjo proti Brodu. Pri nesreči so bile tračnice poškodovane v dolžini 200 m in so bili delavci vso noč na delu, da so omogočili zopet reden promet.

Zagrebška železniška policija mrzlično zasleduje vlomilce, katerih zločin je vsled srečnega naključja ni povzročil velike katastrofe osebnega vlaka. Ukradene bale blaga, ki so jih našli ob železniškem nasipu, so bile vredne 30.000 dinarjev, v poštnem vozu pa je bilo preko tri milijone dinarjev.

Da je francoska filmska umetnost **na višku** dokazuje najnovejši in edini

KONRAD VEIDT film

Le Conte Kostia

(Grof Kostia)

ki se je pri včerajšnji premijeri predvajal z nepopisno velikim uspehom

v kinu „Dvor“

Samo še danes!

Predstave ob: 4., 1/26., 1/28. 9.

Pariz, Genova, Egipt, Aden, Ceylon, Indija, Britska Indija, Malajski otoki, Bunda otoki, Kitajsko, San Francisko, New-York, Azori to so glavni kraji, ki jih boste videli v filmu polnemu humora, zabave in pustolovščin

Polet okoli sveta

Pride v „Kino Dvor“.

Cerkvena sraka

Ljubljana, 19. novembra.

Na Gallusovem nabrežju, na starini, so pred par dnevi prijeli in aretirali že dolgo iskanega cerkvenega tatu, 47-letnega Jerneja Šrola iz Male Nedelje. Stražnik ga je prijel ravno v trenutku, ko je hotel prodati nekemu starinarju več svečnikov in vaz, po kradenih iz raznih cerkva. Možakar je bil čisto presenečen, ko se je pri vratih nenadoma pojavil stražnik in ga pozval, da odide z njim.

Šrol se je izdajal svojim odjemalcem za Josipa Pinterliča, stanujočega na Sv. Petra cesti št. 83. Prihajal je na starino in prodajal tam razne cerkvene predmete že v avgustu, to je ravno v tistem času, ko so bili izvršeni po raznih cerkvah v Ljubljani številni vlomi. Kriminalni organi so ga odtlej intenzivno zasledovali, vendar mu niso mogli priti na sled, ker je prebrisan tat pravočasno pobegnil na Hrvatsko. Tam se je zadržaval nekaj časa v Sisku, nato pa odšel v Beograd. Kako je živel tamkaj noče izdati, vendar pa je skoro gotovo, da se je tudi tam preživljal s tatvinami. Nekaj časa je živel tudi na Sušaku. Ker je bilo ravno takrat, ko se je zadržaval v Sušaku, izvršenih tudi tam v cerkve več vlomov, je upravičena domneva, da so tudi ti Šrolovo delo.

V Ljubljani ima Šrol na vesti tatvine pretov, svečnikov, vaz, emajliranih lončkov itd. v cerkvah pri Sv. Krištofu, pri Sv. Petru, pri Sv. Florjanu in pri Sv. Jakobu, da lje na Viču in v Trnovem. Da je njegova krivda popolnoma dokazana in so ga mogli takoj izročiti sodišču, je odločil slučaj. Dne 26. julija ob 7. uri zvečer sta opazila neki gospod in njegova spremljevalka prihajati iz cerkve v Trnovem moškega, ki je nosil pod pazduho zvite prte, ki jih je ukradel v cerkvi. Tat je tedaj zbežal in se kljub takojšnjemu zasledovanju ni mogel prijeti. Vendar pa sta imela sprehajalca dovolj časa, da sta si tatu ogledala in si zapomnila njegovo fizionomijo. Policijski nadzornik Močnik, ki je vodil preiskavo, je sedaj Šrola z gospodom in gospodično konfrontiral in sta oba pri tej priliki takoj spoznala v njem moža, ki je tistega dne kradel v trnovski cerkvi. Šrol je jako nevaren individij, ki je presedel že doberšen kos svojega življenja v ječi.

KINO IDEAL

Samo še danes

Gloria Swanson

v velikem filmskem delu **„Historija njene ljubavi“** — Film iz knežjih krogov.

Halo! Halo! **Pride?** Halo! Halo!

Pravi

CARLIE CHAPLIN

v svoji zadnji, izborno uspeli burki????

Predstave vsak dan pop. ob 3., ½5., 6., ½8. in 9. uri, v nedeljah tudi ob pol 11. dopoldne.

Lya de Putti

Velikanski uspeh! Ze 3 dni razprodane predstave! Senzacija dneva!

Razkošni velefilm originalne vsebine

V imenu cara

Sest dejanj iz sijajnega ruskega dvora. — Na splošno željo in zahtevo se podaljša predvajanje tega prekrasnega filma

še za danes

Dražestna in splošno priljubljena

Lya de Putti

nam v tem velefilmu pokaže višek svoje umetnosti. Hans A. Schletov, kot poročnik Boris ter Erich Kaiser-Titz, kot ruski car nam brezdvomno ostaneta še dolgo v prijetnem spominu — Krasna vsebina ter kolosalna režija — Napeto zanimive scene od začetka do konca. Preskrbite si pravočasno vstopnice, ker se to prekrasno filmsko delo predvaja danes nepreklicno zadnjikrat.

Predstave točno ob: 4., pol 6., pol 8. in 9.

Jutri novi senzacijonalni film: **Človek na repatici** v glavni vlogi predrznosmeli — Luciano Albertini.

Elitni Kino Matica Telefon 124.

vodilni kino v Ljubljani.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Petek, 20.: Zaprto.
Sobota, 21.: «Zapeljivka». D.
Nedelja, 22.: ob 15.: «Krpan mlajši». Popoldanska predstava». Izv. Ob 20.: «Pegica mojega srca». Izv.
Ponedeljek, 23.: «Za narodov blagor». B.

Ljubljanska opera

Petek, 20.: Zaprto. (Generalka).
Sobota, 21.: «Orfej v podzemlju». Izv.
Nedelja, 22.: Zaprto. (Gostovanje v Celju).

Mariborsko gledališče.

Petek, 20.: Zaprto.
Sobota, 21.: «Gorenjski slavček». D. Kuponi.

Celjsko gledališče.

Sobota, 21. ob 20.: Koncert kvarteta Zika.
Nedelja, 22.: ob 15.30: «Manon». Gostovanje ljubljanske opere.

Nedelja v ljubljanski drami. V nedeljo popoldne ob treh se vprizori v dramskem gledališču Miličinskega vesela historija »Krpan mlajši«; vstopnice za to predstavo so že v predprodaji pri dnevni blagajni v operi. V nedeljo zvečer se igra velezabavna »Pegica mojega srca«.

Operna predstava v Celju. Ljubljanska opera gostuje v nedeljo popoldne v mestnem gledališču v Celju. V režiji in pod taktirko g. ravnatelja Poliča bodo peli Massnejevo opero Manon«. Za gostovanje ljubljanske opere vlada v Celju splošno zanimanje in so bile vstopnice takoj prvi dan že razprodane. Operni ansambel, obstoječ iz 72 oseb, odpotuje v Celje v nedeljo, 22. t. m. opoldne ter se vrne še isti večer v Ljubljano. Celjsko občinstvo opozarjamo, da je začetek predstave točno ob pol 4. popoldne.

Splitsko Narodno gledališče uprizarja sedaj Langerjevo komedijo »Kamela skozi ubo šivanke«, v kateri nastopa tudi slovenski rojak režiser g. Pregarc.

Shakespearov »Julij Cesar« na beograjskem odru. V torek zvečer so imeli v Beogradu premijero Shakespearove drame »Julij Cezar«. Režiral je g. Isajlović v slogu Reinhardtovega operiranja z množico na odru. Kritika imenuje to premijero »eno izmed največjih, morda celo največjo kar, jih je bilo v beograjski drami«. Naslovno vlogo je igral g. Gavrilović Bruta je kreiral g. Radenković, Marka Antonija g. Dobrica Milatinović, največji srbski oderski umetnik; Kasija g. Gošić, Kalpurnija ga. Markovac itd. itd. Podoba je, da se je beograjska drama z »Julijem Cezarjem« dvignila visoko nad dosedanji repertoar in da pričenjajo sedaj za njo boljši časi.

Repertoarji: Beograd: Julij Cezar, Labodje zezero, Manon (z g. Rijavcem), Zaljubljena žena, Rigoletto, Ugrabljene Sabinke, Zona Zamfirova, Ljubosumje, Mala Biraghi, Narodni poslanec, Bajadera. Zagreb: Pivoranje, Črna kraljica, Cavalleria rusticana, Pagliacci, Lohengrin (z Ivanyjevo v vlogi Elze). Sveta Ivana. Praga: Aida, Cezar in Kleopatra, Vroče srce, Libuša (v Nar. divadlu); Wallenstein v Nemškem gledališču); Pan Twardovski, Prodana nevesta (Stanovsko gledališče); Cyrano de Bergerac. Ange Pitou (Glasbeni Studio Hudožestvenega teatra iz Moskve). Dunaj: Julij Cezar, Večni mladenič (Burgtheater); Siegfried Hernani (z Battistinijem) Bohème, Čarobna piščal. Ples v maskah, Somrak bogov (dirigent Weingartner), vse v Državni operi; Hoffmannove pripovedke, Lohengrin, Carmen, vse v Volksoperi; Samotna rot, Wallenstein, Faust (vsi trije kosi z Bassermanom; v »Faustu« igra Basserman Mefista), vse v nemškem Volkstheatru; Družba Hvala tatvine, Moj prijatelj Teddy, vse v Josefstadskem gledališču. Berlin: Afričanka, Traviata, Cavalleria rusticana, Cosi fan tutte, Palestrina, Rensko zlato. Madame Butterfly (Državna opera); Tosca. Leteči Holandec, Nižava, Sevilski brivec, Mignon, Margareta (opera na Königsplatzu); Hanibal, Katarina Velika, Žurnalisti, Peer Gynt, Natan Modri. Faust (Državno gledališče); Ljubimkanje. Mladost, Marija Stuart, Devica Orleanska (Schillerjevo gledališče); Walküre, Aida, Rigoletto, Parsifall, Bohème, Nižava (Mestna opera); Šest oseb išče avtorja. (Komorno gledališče); Don Juan in Faust, Strahovi, Metuzalem (gledališče na Königsgraeški cesti); Beneški trgovec, Judita, Volksbjhne); Dež Korfürstendammski oder).

Komorni kvartet Zika, ki nastopi v Ljubljani v pondeljek, 23. t. m. ob 20. zvečer v Unionski dvorani, bo izvajal na koncertu sledeče točke: 1.) Lhotka: Godalni kvartet v 1 stavku. Komponist Lhotka je rektor zagrebške mužičke akademije ter priznan zborovski in simfonični skladatelj. Pred par leti je bil dirigent pevskega zbora Lisinski, ki se je pod njegovim vodstvom povzpel na prvo mesto v naši kraljevini. Drugo točko sporeda tvori kvartet češkega komponista Janačka, katerega delo je inspirirano po Tolstega Kreutzerjevi sonati. Ta kvartet se je prvič javno izvajal na mednarodnem glasbenem festivalu v Benetkah meseca septembra Sklepno točko sporeda tvori znameniti Regerjev godalni kvartet v es-duru, katerega prištevajo glasbeniki med najinteresantnejša dosedanja dela komorne glasbene literature. Vsi trije kvarteti se bodo prvič javno izvajali v Ljubljani. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjigarni.

Zikov kvartet v Sarajevu. V torek zvečer so koncertirali Zikovci v Sarajevu. Izvajali so: Smetanov godalni kvartet v D-molu, Dvořakov kvartet v As-duru in Regerjev kvartet v Es-duru. Koncert ki je dobro uspel, se je vršil pod pokroviteljstvom sarajevske Filharmonije.

Simfonična drama na zagrebškem odru. Prihodnje dni se bo izvajala v zagrebški operi simfonična drama skladatelja Petra Dobronića »Dubrovački diptihon«.

Koncert splitskega »Guslarja«. Splitski »Guslar« je priredil pred nekaj dnevi javen koncert svojih solistov. Nastopil je kvartet: Domančić-Batistić-Alujević-Fabris. Kot prva točka je bila na sporedu Ipavčeva skladba »Planinski roži«; sledila je ruska narodna pesem »Tari-bari«. G. Fabris je pel tudi arijo iz Rossinijevega »Sevilskega brivca« ter z g. Domančićevo skupaj dvospev iz prvega dejanja Massenetove opere »Manon« Nastopila je tudi gdč. Tolentinova, ki je z varijašala Rodéjevo kompozicijo »Tema z varijacijami«. Na koncu je zapel g. Batistić nekaj Schubertovih pesmi. Koncert je v moralnem pogledu izvrstno uspel, občinstva pa je bilo malo.

Domače vesti

Uvoz iz Zerealije

Gospod urednik!

Sladkorno torto menda že poznate in šahovske mojstre takisto. Če je pa še ne poznate, se priporočite tistemu mojstru, ki je šele včeraj skrpucal svoj neslani rogljiček in ga v imenu vseh duševnih revežev poklonil šahovskemu klubu. Ta reč je zdaj mat, mila naša domovina ima svojo senzacijo in mirna Bosna.

Gotovo pa še ne veste, kje se izdelujejo sladkorne torte. Kar nič se ne sramujte, gospod urednik, če ne veste. Naglica ni nikoli dobra. To nam dokazuje višnjegorski polž, ki je sedem let tako hitro lezel na skalo, da je padel zopet doli. In bi se utegnili tudi Vi prenagliti, če bi dejali, da izdeluje sladkorne torte gospod Zalaznik. Ne, on jih ne izdeluje, marveč uvaža in prodaja kot carine prosto robo. Izdelujejo jih pa v deveti deželi Zerealiji. Tam je za kralja neki «Slovenec» in ta Ekscelenca je našo deco naučila, kako se najde na zemljevidu dežela sladkornih tort. Ekscelenca ima v Kopitarjevi ulici svojo filijalko za razpečavanje sladkornih tort. Med vojno so jedli tako sladko robo samo avstrijski generali in zato je dobil nekega dne vodja ekspoziture v Kopitarjevi ulici z Dunaja uradno brzojavko, v kateri mu kralj devete dežele Zerealije sporoča, «dass die Ausfuhr von Zerealien verboten ist». In drugo jutro so Ljubljančani po kavarnah kar strmeli, ko so brali, da je izvoz iz Zerealije prepovedan. Lahko si mislite, kako jih je ta vest potrla, saj ste gotovo tudi sami jedli kruhek iz ovsenih otrobov. Vse nade na prehrano so bile mahoma mat, kajti kdo bi mogel brez sladkornih tort iz Zerealije poslušati, kako grme na Soči italijanski topovi. Pa so izvolili obupani Ljubljančani deputacijo najstarejših častnih meščanov, ki se je napotila v Kopitarjevo ulico in vprašala, kje je ta deveta dežela in kaj so storili naši miroljubni meščani njenemu kralju, da jim noče več pošiljati sladkornih tort. V Kopitarjevi ulici so deputaciji povedali, da ima kralj migreno. Zato da je izvoz iz Zerealije prepovedal.

Samo deželo Zerealijo so pa našli v Kopitarjevi ulici tako-le: Vodja filijalke je naročil v tovarni za izdelavo umetnih delov človeškega telesa devet komolcev dolg nos in ko si je ta nos prilepil, je zadel s koncem tja, kamor je meril, namreč v Zerealijo in njeno sladkorno torto, ki se je pod pritiskom dolgega nosa razlezla.

Toliko v vednost Vam, gospod urednik, in v prigrizek k sladkorni torti tistim, ki se jim je ustavila v grlu.

Vaš vdani
sotrudnik iz Zerealije.

---

* **Izpremembe v poštni službi.** Za pripravnike II. kategorije v poštni službi so imenovani naslednji absolventi trgovske akademije: Arko Karl, Rudolf Eker, Stanko Pristovšek, Vladimir Šenk in Alojzij Volkar — vsi pri poštnem in brzojavnem ravnateljstvu v Ljubljani ter Stanko Benedik in Jakob Jan — oba pri poštnem in brzojavnem ravnateljstvu v Beogradu. — Premeščeni so naslednji poštni uradniki, oziroma uradnice: Ivan Bregant od poštnega urada Bled 1 k poštnemu uradu Bled 2, Anton Kroflič iz Grobelnega v Celje in Frančiška Kastelic iz Št. Vida nad Ljubljano k poštnemu uradu v Kranju.

* **Imenovanja v vojaški službi.** Imenovani so: načelnik generalnega štaba II. armijske oblasti generalni polkovnik Peter Kosić za komandanta dravske pehotne brigade v Mariboru; generalštabni polkovnik Peter Nedeljković, doslej načelnik štaba dravske divizijske oblasti, za komandanta 40. pehotnega polka v Ljubljani; generalštabni podpolkovnik Kosta Adamović za načelnika generalštabni podpolkovnik Leon Rupnik za na neralštaba dravske divizijske oblasti načelnika generalštaba moravske divizijske oblasti; artiljerijski polkovnik Teodozije Luković za komandanta 32. artiljerijskega polka v Mariboru; inženjerski podpolkovnik Edo Štefin za komandanta inženjerskega bataljona Boke Kotorske; dosedanji povejnik 40. pehotnega polka Radoslav Jeremić za komandanta 20. pehotnega polka.

* **Diplomski izpit** na trgovski visoki šoli v Leipzigu je položil g. Edo Tavčar iz Ljubljane. Čestitamo!

* **Revizija redukcije srednjih šol.** V zvezi z izpremembo v ministrstvu prosvete se je sprožilo vprašanje suspenzije odlokov o redukciji posameznih srednješolskih razredov v vseh onih slučajih, v katerih obstoje upravičeni razlogi za ponovno otvoritev ukinjenih razredov. O vsakem posameznem odloku bo sklepal ministrski svet v sporazumu z ministrom prosvete in s poslanci iz onih krajev, kjer se nahajajo srednje šole, ki so bile reducirane.

* **Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani** pošilja delodajalcem računske izvlečke iz njihovih tekočih računov. Na podlagi teh jim je podana možnost, da brez vsakih posebnih izterjevalnih stroškov zaostanke na zavarovalnih prispevkih. Okrožni urad delodajalcev vljudno opozarja, da onim, ki na ta opomin sploh ne reagirajo in proti katerim je Okrožni urad prisiljen v svrho daljše izterjave dolžnih prispevkov uvesti tudi še sodno izterjavo, ne bo dovoljeval nikakih ugodnosti glede plačevanja njihovega zaostanka.

Najlepša kino igralka
Hella Moja
in najbolj priljubljeni kino igralec
Olaf Fjord
sta ravnokar dovršila krasni norveški film
„Človek polnoči“

* **Zvišanje učnih ur na meščanskih in trgovskih šolah.** Ministrstvo prosvete je izdalo odlok, s katerim se učiteljem meščanskih šol ki imajo že dvajset let aktivne službe, določa 20 učnih ur na teden, onim, ki še ne služijo dvajset let, pa 22 ur na teden. Isto velja tudi za učitelje dvorazrednih trgovskih šol.

* **Himen.** Poročil se je na Brezjah v nedeljo popoldne g. Janče Rozman z gdč. Hedo Bajdetovo, oba iz Trboveli. — Gimn. profesor g. Fran Baš v Mariboru se je poročil z gdč. Jelko Krašovčevo, hčerko uglednega trgovca v Št. Jurju ob Taboru. Čestitamo.

* **Smrtna kosa.** V Št. Rupertu na Dolenjskem je umrla gospa Franja Cimerman, vdova po bivšem organistu. Blag ji spomin!

Gospod'e, priporočite se Mi lavžu,
da Vam prinese na modernejšo,
krasno zimsko suknjo,
ki jo bo zaradi nenavadno nizkih cen kupil pri tvrdki
Fran Lukič, Pred škofijo 19.
(Zanesljivim olajšano plačilo.) 3

* **Kolonizacija v Hercegovini.** V ministrstvu za agrarno reformo se proučava vprašanje notranje kolonizacije v Hercegovini, da bi se v onih krajih naselil vsaj en del onih, ki nimajo lastne strehe. V ministrstvu se osnuje poseben oddelek za to vprašanje.

* **Proti plačevanju odstotkov za uradniški pokojninski sklad.** Krajevna organizacija SDS v Celju je sklenila na svojem sestanku dne 18. t. m. z ozirom na časopisno vest o zakonskem načrtu člena 27 novih proračunskih dvanajstin, s katerim bi se uvedla obveznost državnih nameščencev in upokojencev, plačevati poleg že obstoječih težkih davkov in drugih bremen 4 oziroma 3 odstotke za pokojninski sklad, prositi poslanski klub SDS in zlasti poslanca dr. Žerjava in dr. Pivka, da se zavzameta z vso odločnostjo za preprečenje te nove težke obremenitve javnih nameščencev. — Nameščenstvo mora v svojem težavnem položaju radi neizplačila že davno zapadlih in neštetokrat obljubljenih diferenc ugotoviti z globokim razočaranjem, da v novih dvanajstinah te niso upoštevane. Tem manj bi moglo prenesti, ako bi se mu sedaj namesto pričakovanega izplačila naprtile še nove dalekosežne dajatve.

* **Gradnja moderne sodne palače na Sušaku.** Mesto Sušak dobi v doglednem času moderno sodno palačo za okrajno in okrožno sodišče. Mestna občina je v to svrho dala brezplačno na razpolago primerno stavbišče v centru mesta. Z gradnjo se prične prihodnjo pomlad.

* **»Jadranska plovitba« kupuje ladje.** Direkcija »Jadranske plovitbe« je zaključila pogajanja z nekim angleškim parobrodarskim konzorcijem glede nakupa dveh velikih potniško-tovornih parobrodov, vsak po 3000 ton nosilnosti. Zastopnik »Jadranske plovitbe je že odpotoval v Anglijo, da prevzame oba parobroda.

* **Vozni red na naših železnicah.** V generalni direkciji državnih železnic v Beogradu se vrši danes konferenca, katere se udeleže delegati vseh direkcij, v zadevi projektiranja tras ter v zadevi določitve generalnega voznega reda za lokalni promet, ki stopi v veljavo meseca maja prihodnjega leta. Posebna pozornost se bo posvetila izboljšanju železniške zveze med Beogradom in glavnimi kraji v notranjosti. Projektirana je direktna hitra zveza Beograda preko Stalača in Sarajeva z Dubrovnikom ter posebna zveza med Beogradom, Belim Monastirjem in Beljem.

* **Dr. Andrej Drušković** naznanja svoj vstop v odvetniško pisarno g. Stevana Wagner, Beograd, Knez Miletina 7, tel. 9—00 in prevzema vse vrste zastopstva pri upravnih in sodnih oblastih. 2176

* **Zahvala.** Udruženje vojnih invalidov, vdov in sirot, podružnica v Ljubljani, izreka o priliki prireditve dne 15. t. m. v Narodnem domu v Hrastniku prisrčno zahvalo vsem, ki so prireditev posetili in na katerikoli način pripomogli do zaželjenega uspeha, zlasti pa konzorciju Nar. doma pod predsedstvom g. Hofbauerja za ves trud in naklonjenost do vojnih žrtev. Pokazali ste sočutje in pomagali bednim, ki so darovali svoje najdražje v blagor domovine.

* **Redka ugodna prilika** se nudi vsakomur pri nakupu čevljev, ker tovarna čevljev, Peter Kozina Ko. Tržič razprodaja več tisoč parov raznovrstnih zaostankov pod lastno ceno, dokler traja zaloga. Vse blago je garantirano najboljše kvalitete, prodaja se pa samo v lastni podružnici v Ljubljani, na Bregu 20.

* **Društvo »Vrtnarska šola«** ima svoj občni zbor dne 29. t. m. v Kranju, Primskovo štev. 46. 2171

Najlepše od najlepšega!
Največje od največjega!
Monumentalno filmsko delo
„Nibelungi“
se še v tem mesecu predvaja
v Elitnem Kinu Matica.

* **Ponesrečen rudar.** Včeraj so pripeljali v mariborsko bolnico ponesrečenega 31 letnega rudarja Matijo Turina iz Poljčan. Turin je v tamošnjem rudniku navrtal premog na dveh mestih in pripravil razstrelivo. Preden pa je mogel končati vse priprave na drugem mestu, je prvi naboj eksplodiral. Turina je ožgalo po vsem životu, posebno pa po obrazu. Resno je ogroženo njegovo levo oko.

* **Požar v Tolstem vrhu.** V Tolstem vrhu v Mežiški dolini je prošli pondeljek v Rutarjevi hiši izbruhnil požar, ki je uničil celo poslopje, pač pa je bilo obvarovano katastrofe gospodarsko poslopje. Škoda je velika in tem občutnejša, ker je nedavno umrl gospodar ter zapustil ženo s številnimi otroci.

SNEŽNI ČEVLJI
prvoklasni, angleški za dame
159 Din
PETOVIA, Dunajska c. 1.
Palača Ljubljanske Kreditne banke.

Konrad Veidt
na višku umetniške igre v groznem filmu
Grof Kostja
Danes Kino „Dvor“

* **Vlom v Teznu.** V noči na 15. t. m. so štirje moški vdrli v gostilniške prostore Iv. Fabige v Teznu. Odnesli so več sukenj, perila, ženske obleke, nekaj steklenic vina in okrog 1500 Din gotovine. Skupna škoda znaša 14.000 Din.

* **Divji merjasec na Pohorju.** Iz Vitanj nam pišejo: V lovskem revirju veleposestnika Bogdana Pušiča na Javorju je ustrelil g. Josip Makarović krasnega divjega prešiča. Zverjad, ki je v tem delu zelenega Pohorja nekaj izrednega in do sedaj sploh neznana, je vzbudila še večje zanimanje, ker se nahaja v lovišču še več lepih komadov. Čestitamo spretnemu in agilnemu lovcu ter mu želimo, da mu ostane sv. Hubert naklonjen še nadalje.

Tovariši akademiki! i
Glasujte za listo „Delovne omladine“!

Iz Ljubljane

u— **Mlad globetrotter v Ljubljani.** V našem uredništvu se je zglasil 21-letni skavt Paul Schrön, ki se je dne 1. septembra odpravil iz Halla v srednji Nemčiji na potovanje okoli sveta v svrho učenja jezikov in prirodoslovja. Doslej je prepotoval Avstrijo, Ogrsko in Jugoslavijo, odtod pa pojde v Italijo, Afriko ter nazaj skozi Španijo preko Evrope v Azijo in dalje. Premeriti upa 80.000 km v 10 letih. Preživlja se s prodajanjem razglednic, v Ljubljani pa je do nedelje gost naših skavtov.

u— **Proslava dela.** Proslava 45-letnega delovanja v gostilničarski stroki natakarja g. Martina Nachtigala, katero je priredil odbor Gostilničarske zadruge, se je vršila v torek dne 17. novembra 1925. v restavracijskih prostorih Frana Kavčiča na zelo kolegijalen način in pri številni udeležbi stanovskih tovarišev in šefov gostilničarjev. Vrsto nagovorov na slavljenca je otvoril predsednik Zadruge g. Kavčič, poudarjajoč strokovne zmožnosti slavljenca, njegovo poštenje, odkritosrčnost in pripravnost v vedi servirnega znanstva. Nato mu je izročil podpredsednik g. Krapeš več tisočev vredna darila, poklonjena mu od gostilničarstva, prijateljev in tovarišev, z zelo primernim nagovorom. Šef mestnega fizikata dr. Rus je poudarjal kot 20-letni zaupni zdravnik bolniških blagajn Gostilničarske zadruge, da skrbi Zadruga ne le samo za dobrobit svojih članov, temveč pospešuje tudi interese uslužbenstva. Gospod Fiala je navedel nekaj humorističnih epizod iz časov 45-letnega delovanja slavljencevega, kar je vzbudilo prisrčni humor pri udeležencih. Navedel je tudi, da je slavljenec aranžiral in serviral v tej dobi nič manj kot pri 260 sijajnih porokah, nad 60 rojstnih in 40 birmanskih slavnostih v privatnih družinah. Gospod Vospernik je v daljšem izvajanju poudarjal potrebnost strokovnega znanstva in šolstva v gostilničarski stroki ter primerjal posledice nestrokovnega obrtnika. Predsednik organizacije natakarstva in hotelskega uslužbenstva g. Zadnik je izrazil zahvalo Zadrugi za to prireditev, s čemer je temeljito dokazana potreba, da naj obstoja med delodajalci in delojemalci medsebojna zaupljivost in podpiranje. Slavljenec g. Nachtigal je izjavil, da ga je ta krasna prireditev tako iznenadila, da ne more najti pravih besed, da bi se zadostno zahvalil, zato ne more reči drugega kot vsem skupaj prisrčni Živio!

Oglejte si
kolosalne plakate velefilma o moderni kulturi telesa
„Moč in lepota“
ki so razstavljeni v vestibulu
Elitnega Kina Matica.

u— **Mestna elektrarna ljubljanska** prejde v najkrajšem času na periferiji mesta na vrtilni tok 220, oziroma 380 voltov napetosti. Občinstvo se opozarja, da je nevarnost pri tem toku mnogo večja kot je bila pri istosmernem toku. V slučaju kakega popravila naj se obračajo konzumenti samo na mestno elektrarno. Ker so bili zaznamovati pri tem toku pri drugih elektrarnah že večkrat smrtni slučaji, smatra ravnateljstvo mestne elektrarne za svojo dolžnost, da opozori občinstvo na nevarnost še pred začetkom obratovanja.

u— **Plesna vaja trgovskih akademikov** se vrši namesto danes, v pondeljek, dne 23. novembra. — Odbor. 2174

u— **Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov,** sekcija Ljubljana, vabi na 2. strokovno predavanje, ki se bo vršilo v družabnem lokalu sekcije v II. nadstropju «Kazine» v petek dne 27. novembra ob 20. uri. Predaval bo g. inž. Stanko Roglič o predmetu: Zapreka vožnji vlakov s predgovorom o 100-letnici lokomotive. Vabljeni so vsi člani in po njih vpeljani gostje. — Upravni odbor.

u— **Československa Obec v Ljubljani** prične v nedeljo, dne 22. novembra ob treh popoldne v Areni (za Narodnim domom) s plesnimi vajami za svoje člane. Agitirajte med članstvom in udeležite se vaj v največjem številu. Podrobnejše informacije pri prvi vaji. 2172

u— **Československa Obec v Ljubljani.** Žrebanje loterije pri sobotnem članskem sestanku v Zvezdi ob 8. uri zvečer. Pridite vsi! 2173

u— **Miklavžev večer** priredi za člane, prijatelje in znance ter njih rodbine Klub trgovskih akademikov v soboto dne 5. decembra ob osmih zvečer v Kazinu. Bo to elitni družabni večer v zabavo odraslim in otrokom. Predprodaja vstopnic v trafiki ge. Severjeve v Šelenburgovi ulici. 2176

u— **Umrli v Ljubljani.** Zadnje tri dni so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Alojzij Robič, sin zasebnice, 8 let. — Cirila Keršič, šoferjeva hči, 15 let. — Tomaž Lavrin, tobačni delavec, 64 let. — Jernej Pleško, posestnikov sin, 21 let. — Janko Brudar, trgovski potnik, 27 let. — Josipina Oroš, voznikova žena, 31 let. — Neža Žibert, služkinja, 22 let. — Marjeta Prinčič, dninarica, 39 let.

u— **Policijske prijave.** Od srede na četrtek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 pretep, 1 telesna poškodba, 1 prestopek javnega nasilstva, 1 popad psa, 1 nezgoda, 1 prestopek prodaje blaga sumljivega izvora, 7 prestopkov cestnega policijskega reda in 1 ogenj. Aretaciji sta bili izvršeni 2 in sicer: 1 radi suma tatvine in 1 radi krošnjarjenja brez dovoljenja.

u— **Ogenj v Rožni dolini.** V četrtek zjutraj je izbruhnil v delavnici čevljarskega mojstra Matije Vadnjala v Rožni dolini cesta II. št. 39 ogenj. Vnelo se je v podstrešju seno in odpadki usnja. Ogenj so prvi opazili sosedi. Bila je nevarnost, da se ogenj pri vetru razširi tudi na sosedne hiše. Na lice mesta je prispela kmalu tudi viška požarna bramba, kateri se je posrečilo ogenj okrog 7. ure popolnoma udušiti. Škoda, ki jo je napravil požar, je znatna, ker je bilo obžganih več izgotovljenih usnjatih dokolenic poleg poslopja samega, na katerem je popolnoma zgorela streha. Ogenj je povzročil bržkone kak vlačugar, ki je v podstrešju prenočeval.

Groza, strah, trepet
je obšel p. n. obiskovalce Kina „Dvor“ pri predvajanju grandiozznega filma „Grof Kostja“
Še danes, ne zamudite prilike!
Cene nezvišane! Cene nezvišane!

u— **K deložaciji na Starem trgu** nam v korekturo našega včerajšnjega poročila s kompetentne strani poročajo, da deložirana stranka proti odpovedi ni vložila nikakega ugovora ali rekurza. Odpoved je bila zato pravomočna in izvršna.

u— **Voznikova nesreča.** Hlapec Vinko Čatež, stanujoč v Bohoričevi ulici 5, je vozil v sredo dopoldne s tovornim vozom na Grad premog. Med vožnjo navkrcber je konja, da se odpočijejo, ustavil, ti pa so popustili ter je voz zdrčal nazaj. Hlapec je poskušal voz zavoriti, prišel pa je pri tem pod njega in si je zlomil desno nogo, poleg tega pa se še močno poškodoval na glavi. Na njegovo vpitje so prihiteli ljudje in prepeljali ponesrečenca v bolnico.

Iz Maribora

a— **Borba za denarne klijente.** Že precej časa čutimo v Mariboru precej zanimiv konkurenčni boj med denarnimi zavodi, ki so vsi polni denarja in zato stalno znižujejo obrestne mere za vloge in posojila. Prišli smo tako daleč, da že tudi banke prav rade posojajo denar po 14 odst. z vsemi stroški in provizijami vred. Pa tudi po 12 odst. že ponujajo svoj denar. Srečni in nesrečni «klijenti» pa izbirajo in pridno kalkulirajo in še bolj pridno vknjižujejo v zemljiške knjige bremena. Z novim letom napovedujejo novo padanje obrestne mere.

Lya de Putti zapusti kino
Danes igra zadnjikrat svojo najboljšo vlogo Sonje Smirnove v velefilmu „V imenu cara“, nakar zapusti kino Matica za cel mesec.

a— **Iščemo svetih vojnikov...** Že v onih opojnih jesenskih dneh, ko je puhtelo po celem Slomškovem trgu šumno kipenje velikanske zaloge novega vina iz ogromnih cerkvenih kleti, smo hoteli iskati utehe in odpomoči pri «Sveti vojski». Čuli smo nekoč, da ona z uma svitlim mečem gorečе preganja pogubni alkohol, vsepovsod, tudi po farovžih, čeprav jo vodi prečastiti Janez Kalan. Torej iskali smo jo, temeljito in vsepovsod, pa so nam končno rekli celo na policiji, kjer imajo registrirana vsa društva, speča in bdeča, da «Svete vojske» v Mariboru niti s Sokratovo laterno ob belem dnevu ne najdemo. Saj se nam je itak zdelo, da bo tako, namreč malce sumljivo in čudno, ko nismo nikoli ničesar slišali o njej, vojski namreč, ne na predavanjih, ali siceršnji bojevitosti proti vincu, kvečjemu, če so gospa Štupica katero rekli. Seve, kaj bi končno SLS s svojo Kmečko zvezo v takšnih vinorodnih krajih v Sveti vojski, ko tudi kanonike in župnike le vinogradi rede! Ali vendar: Kakor meteor je kislega, jesenskega dne padla na Slomškov trg ta čudna, sumljiva repatica Svete vojske in obtičala ravno v bližini onih kleti, ki pa so jim medtem že zadelali okna in noče proč od prelepih oken restavracijske dvoranice bivše Kazine v gledališču: Baje bi bil tam lep domek in poceni za brezalkoholno gostilno in še kako «katoliško akcijo» bi lahko poleg usidrali. Gospodarica občina pa bi tudi lahko bila «nobel» pri odmeri najemnine. Ideja ni napačna — ali vseeno se nam je še zdelo čudno, odkod in čemu ravno firma Svete vojske, čemu ravno njej lepe lokale, ko še pri nas nima nobenih zaslug na bojnem mejdanu! Pa smo zvedeli: V Selnici pri Mariboru ima — ne Sveta vojska — ampak odličen zasebnik SLS čedno tvornico brezalkoholnih... eto, pa smo skup. Treba bi torej bilo trgovino te pijače malo poživiti, pa naj pomaga mariborska občina z lepim lokalom, ko že ima SLS župana. Če smo že radi pokopališča tako lepo napeljali kupčijo, pa naj gre še Kazina isto pot. Sreča z njo in Sveto vojsko, poschno letos, ko kmetje itak ne morejo prodati vina. Čemu bi bili baš vsi brez kšefta!

a— **Obdavčite nemško pivo!** Pišejo nam: Mariborski občinski svet še ni razpravljal o novem proračunu, ker še išče kritja za razne nujne naprave, ki jih mora mesto izvršiti v korist meščanov prihodnje leto. Zadevo bo težko rešiti brez novih davkov, ki pa jih tudi nihče ne mara. Mi pa bi svetovali občini, da za primanjkljaj obdavči nemško pivo, s čemer bo široki javnosti gotovo vsestransko ustreženo. Pivo je izvzem ši Tschelligijevega res nesramno slabo in podobno bolj kuhani čorbi, kakor imenujejo to pijačo sedaj Mariborčani, odkar so sklenili nemški pivovarnarji v Sloveniji zloglasni kartel in si domišljajo, da nam z njegovo močjo lahko servirajo godlijo. Po mariborskih kleteh, še bolj pa po okoliških kmetiških pa je vse nabito polno dobrega vina, ki ima doslej neznatno ceno 3 do 4 Din liter. Vladajoča SLS na mariborskem magistratu bo s tem obdavčenjem koristila tudi trpečemu kmetiškemu ljudstvu, ki stoka pod bremeni, ne more pa spraviti svojega dobrega pridelka v denar. Pivovarnar Götz je predlanskem celo sam prosil pri občini, da bi ista še obdavčila pivo v Mariboru, seveda «laško» in «unionsko», ki mu je tedaj še konkuriralo v Mariboru. S tem davkom na pivo bo torej občina ustregla kar na tri strani na enkrat: mestu, kmetu in Götzu ter njegovemu direktorju, inozemcu Wagnerju. Bomo imeli tako enkrat res popularen davek, dočim bodo mariborski bogati Nemci, ki tudi ob slabem pivu slepo prisegajo na Götza, še tudi vnaprej radi pili četudi slabo in drago Götzovo pivo ter tako skrbeli za potrebne občinske dohodke.

a— **Lovski dnevi.** Zadnje deževje je privedlo v mariborsko okolico, posebno na Dravsko polje množico vodne divjačine, posebno divjih rac, ki jih lovci prav pridno streljajo. Zelo dolgo so se letos obdržali v teh krajih tudi kljunači. Tudi sicer je lov v polnem teku. Tu in tam poročajo žal že o raznih lovskih nesrečah. Tako je na pr. te dni v Polički vasi ob Muri nekdo mesto zajca obstrelil postarno žensko. Včerajšnjo noč je krožila nad Mariborom na poti proti jugu jata divjih gosi.

a— **Nadaljne prireditve Ljudske univerze.** V okvirju predavanj iz «Slovenskega kulturnega sveta» bo priredila Ljudska univerza v prihodnjih dneh več zanimivih predavanj. Danes dne 20. novembra bo realčni profesor g. Bogo Teply nadaljeval predavanje o razvoju slovenske proze. Predavatelj je pri prvem predavanju, ki je v njem očrtal zlasti prozo Slomška in Trdine, dosegel lep uspeh. V drugem delu predavanja bo orisal Franceta Levstika in realistične slovenske pripovednike. V pondeljek dne 23. novembra pa je na programu Ljudske univerze tretji večer cikla «Zgodovina slovenske pesmi». Prva dva večera, ki sta obsegala dobo od Trubarja do leta 1901., je sprejelo občinstvo s splošnim priznanjem Tretji večer bo posvečen moderni solopesmi. Po uvodnem predavanju marljivega raziskovalca naše glasbene preteklosti g. prof. Druzoviča bosta ga. Druzovičeva in gospod Burja zapela pesmi skladateljev Lajovica, Kreka, Škrjanca, Kogoja, Adamiča, Ostrca, Savina in drugih. Priporočamo občinstvu, da poseča v kar največjem številu skrbno pripravljene kulturne prireditve Ljudske univerze.

Bruno Kastner
Ellen Richter
v velefilmu **„Polet okoli sveta“**
pride v „Kino Dvor“

Iz Celja

c— **Dobrodelna prireditev.** Dne 12. in 13. decembra nastopi državna zaščita dece in mladine v Celju s sodelovanjem vseh tukajšnjih osnovnih šol s posebno dobrodelno prireditvijo v prid božičnice za najrevnejše šolske otroke. Na sporedu prireditve so deklamacije, petje, igra in rajalni nastop. Natančnejši spored bo še objavljen. Ker je namen prireditve človekoljuben, se celjska društva naprošajo, da za ona dva dneva ne bi prirejala svojih veselic ali predstav.

c— **Proračunska seja.** Proračunska seja občinskega sveta celjskega se bo vršila v torek dne 24. novembra.

c— **Cesta v Pečovnik.** Zadnji čas se vrste pritožbe radi ceste v Pečovnik. Čas bi že res bil, da se okoliška občina zgane in cesto popravi. Sedaj so namreč občani prisiljeni gaziti do kolen po blatu. Sicer pa ima baje občina pogodbo s podjetnikom za prevoz drv iz Hudičevega grabna, po kateri bi moral on cesto popravljati. Če je torej pogodba tu, bi se pač morala izvajati. Gotovo pa je, da je potrebno cesto posipati z dobrim gramozom, a ne s kamenjem iz apnenice, ki ni za tako potrebo.

Iz Trbovelj

t— *Pri Rudarskem glavarstvu v Ljubljani* se je včeraj oglasila delavska deputacija, sestoječa iz predsednika II. rudarske skupine Župančiča in dveh zaupnikov: Grabnarja in Jagra. Prosila je intervencije pri TPD, da bi izplačala ta do Novega leta nagrade v znesku po 250 Din, kar bi imeli rudarji za božičnico. Ista deputacija se je med drugim oglasila tudi na finančni delegaciji, kjer je intervenirala radi tistih več sto rudarjev, katerim je davčni urad v Laškem predpisal za nazaj do 1. aprila po več sto dinarjev davka, češ da so v zaostanku.

t— *Zaradi slovesne otvoritve nove bolnice,* ki je menda najmodernejše urejena v Jugoslaviji, je preloženo nedeljsko predavanje inž. Vrbiča na Ljudski visoki šoli na nedeljo 29. t. m.

Gospodarstvo

Premogovniki v Jugoslaviji

Zahteve po zaščiti.

Že dolgo časa se vrši borba lastnikov premogovnikov v naši državi proti inozemski konkurenci Lastniki trde, da je domača produkcija premoga premalo zaščitena in premalo pospeševana, dočim se z druge strani povdarja, da za mnoge domače obrate domači premog ne more prihajati v poštev, ker je kakovostno preslab. Te dni je Zveza lastnikov premogovnikov izročila finančnemu odboru Narodne skupščine vlogo, v kateri se podaja stanje domače produkcije premoga.

Samo one države, ki posedujejo lastne premogovnike, izvaja omenjena vloga, morejo postati gospodarske, kulturne in tako tudi politične činiteljice. To potrjujejo izgledi Anglije, Belgije in Nemčije, dočim je morala Francija kljub vsem prizadevanjem na polju industrije zaostati daleč za Nemčijo, ker pač nima premoga.

Jugoslavija ima bogata ležišča premoga in ima na ta način možnost, da postane odlična industrijska država. Že v kratkih sedmih letih obstoja naše države se je jugoslovensko gospodarstvo tako razvilo, da se more že znaten del raznih potrebščin dobiti doma. Produkcija premoga ima v tem pogledu mnogo zaslug, zlasti tudi glede obnovitve precej rednega prometa.

Naša produkcija premoga je danes zmožna, da popolnoma krije celokupno domačo potrebo. Omenjena vloga navaja primer, da je država l. 1924. naročila kot vojno rezervo 3000 vagonov briketov iz Šlezije po 18.000 Din vagon, medtem ko sta dva domača premogovnika v Timoški kotlini znižala cene na 6000—7000 Din za vagon. Na ozemlju stare kraljevine Srbije same bo produkcija briketov tekom prihodnjega leta dosegla 1000 vagonov dnevno.

Za ta hitri razvoj jugoslovenske industrije premoga se je zahvaliti predvsem okolnostim, da je bila tuja konkurenca spočetka zelo majhna. Letos pa so se razmere temeljito spremenile. Državeizvoznice premoga so se že tako okrepile, da so postale zopet zmožne izvoza, in to tem bolj, ker konzum premoga v teh državah ni mogel korakati vzporedno s produkcijo. Anglija in druge izvoznice premoga so dovolile vse mogoče pogodnosti, da bi pospeševale izvoz premoga. Zunanje cene so padle za 30—40 odstotkov napram jugoslovenskemu premogu.

Spričo teh okoliščin je jasno, da so se morali domači premogovniki boriti s silnimi težkočami. Domače tržišče je bilo preplavljeno z inozemskim premogom in domača produkcija je začela zastajati. Že lani je znašala vrednost uvoza mineralnih in fosilnih kuril preko 524 milijonov dinarjev, a letos bo po izvajanju omenjene vloge dosegel uvoz gotovo 1 milijardo Din., kar mora le slabo vplivati na trgovinsko bilanco in dinar. Naši prmogovniki so skoro povsod omejili svojo produkcijo na peti in šesti del svoje normalne kapacitete. Vloga zaključuje, da je to stanje, ki mu je treba hitro odpomoči.

S to vlogo žele doseči naši premogovniki menda zabrano tujega uvoza in mogoče izdatno zaščitno carino. Toda eno in drugo ni na mestu, ne samo zaradi tega, ker najfinejših vrst premoga pri nas ni, temveč tudi glede na cene, ki bi na ta način poskočile pri nas, ki smo v našem sosedstvu že itak najdražja država. S povišanjem cen premogu bi se pri nas kar po vrsti podražili domači industrijski izdelki. Zaščita domače industrije premoga, ki je nedvomno potrebna, se naj izvrši z onimi sredstvi, ki blaga ne podražujejo, to so n. pr. ugodne prevozne tarife in uvidevna davčna politika. Naša gospodarska politika mora iti za nižanjem cen in ne za višanjem, zlasti ne sedaj, ko pokazuje dinar stalno čvrstočo.

Novi predlog zakona o Državni obrtniški banki

V ministrstvu trgovine in industrije je izdelan zakonski načrt o Državni obrtniški banki, po katerem bodo to banko ustanovili obrtniki in njihove organizacije iz cele države v svrho dajanja kreditov obrtnikom po čim najpovoljnejših pogojih in v svrho podpiranja akcije za ustanavljanje obrtniških zadrug.

Država dovoljuje banki naslednje olajšave: 1.) Banka se oprosti plačevanja vseh državnih in samoupravnih taks pri ustanovitvi kakor pri izdajanju svojih delnic. 2.) Banka je oproščena plačevanja davkov in doklad, katere plačujejo po svojih zaključnih računih družbe, obvezane javnemu polaganju računov; za te davke velja tudi oprostitev samoupravnih doklad. 3.) Država se odreče pravici na dividendo, ki bi ji pripadala na del glavnice, ki ga bo vplačala. 4.) 15 odst. dohodkov Državne razredne loterije za pospeševanje obrti in 15 odst. za kmetijstvo ter hišno industrijo se bo uporabilo za vplačilo delnic te banke, in to največ 20 odst. po vsoti s strani privatnikov vplačanega delniškega kapitala.

Minister trgovine in industrije bo odredil stalnega komisarja, ki bo neposredno vršil nadzorovanje nad celokupnim delom banke. Z ustanovitvijo banke se osnuje istočasno tudi glavna podružnica v Zagrebu, a po potrebi se bodo ustanavljale tudi bankine ekspozituре po naslednjem redu: v Ljubljani, Sarajevu, Splitu, Skoplju in Novem Sadu; če se bo potreba pokazala, pa končno še v drugih gospodarskih središčih. Ob ustanovitvi se ima podružnici in vsaki ekspozituri določiti poslovno področje.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (19. t. m.) P š e n i c a: baška, 3 vagoni 240; sremska, 5 vagonov 237,50; banatska, 15 vagonov 252.50. O v e s: sremski, 5 vagonov 164. T u r š č i c a: baška, sušena, 4 vagoni 137.50; sremska, 5 vagonov 134; 30 vagonov 120; 10 vagonov 125; banatska, Kelebija, 20 vagonov 140. M o k a: baška, «0s», 1 vagon 395. Tendenca nespremenjena.

Ljubljanski živinski sejem (18. t. m.) Dogon 63 volov, 60 krav in telic, 4 teleta, 224 konj, 3 žrebeta in 125 svinj. Cene za kg žive teže: voli I. 9.25 — 9.50, II. 8.50 — 8.75, III. 7.50 — 7.75, biki za klanje 7.25 — 7.50, krave I. 8.25 — 8.50, II. 7 — 7.25, klobasarice 4 — 4.25, teleta 9 — 11.25, svinje 11 do 15.50 Din. Plemenski prasci so se prodajali po 120 do 200 Din komad. Kupčija ni bila posebna. Cene nekoliko popuščajo.

Dunajsko tržišče jajc (18. novembra.) Položaj se ta teden ni znatnejše spremenil. Povpraševanje po svežem blagu je živahnejše, vendar konzum ne kupuje mnogo zaradi visokih cen. Majhni dovozi zadostujejo popolnoma za tekoče potrebe. Svežega blaga je največ iz Poljske in Rusije, vendar je največ konservnih jajc. Nekaj malega se je uvozilo tudi iz Rumunije in se je ponujal komad po 22.5 do 23 grošev na debelo, a do kupčije ni prišlo. Vse druge cene so bile nespremenjene. Notirajo: prvovrstno jugoslovensko in madžarsko blago 22.5 — 23, gališko 21.5 — 22, rusko 20.5 — 21, vloženo v apno 20 — 20.5, slabo blago 16.5 — 17 grošev v veletrgovini ab Dunaj.

Dunajska borza za kmetijske produkte (18. novembra.) V soglasju s prijaznejšo tendenco v Iztočni Evropi in višjimi tečaji v Severni Ameriki je bila tudi tendenca na dunajskem tržišču čvrstejša. Kupčija pa ostaja še vedno v ozkih mejah. Cene so za nekatere predmete nekoliko poskočile. Notirajo za 100 kg v šilingih vključno blagovnoprometni davek brez carine uradno na debelo: p š e n i c a: domača 36 — 37, madžarska potiska (79 — 80 kg) 40 — 42; j e č m e n: domači 33 — 39, slovaški 39 — 43; t u r š č i c a: 28 — 29, sušena 25.50 — 26.50; o v e s: 27.50 — 29.50; m o k a «0»: domača 69 — 72, madžarska 67.50 — 71.50.

= **Novi načrt zakona o neposrednih davkih in kmetijstvo.** Novi načrt o neposrednih davkih zelo težko prizadeva naše kmetijstvo in zlasti povečava davčna bremena malim posestnikom. Zato je sklicana za te dni v Beogradu konferenca kmetijskih zastopnikov iz cele države s sodeležbo Glavnega saveza zemljoradničkih zadrug. Na konferenci se bo obravnaval novi davčni zakonski načrt in se bodo formulirale zahteve zaztopnikov našega kmetijstva.

= **Odpor sladkornih tvornic proti znižanju uvozne carine na sladkor.** Iz Beograda poročajo: Po izjavah iz krogov sladkorne industrije je vest o nameri znižanja uvozne carine na sladkor povzročila med vsemi interesiranimi krogi veliko razburjenje, češ, da se sladkorna industrija nahaja v resni krizi. Sladkorne tvornice grozijo, da bodo v primeru uveljavljenja gornje namere zatvorile obrate. Ta grožnja pa nedvomno ne more biti resna, ker je znano, da je baš sladkorna industrija zadnja leta med vsemi industrijami naše države najbolje uspevala, saj znaša uvozna carina na sladkor okrog 100% povprečne svetovne sladkorne cene. Tako visoka zaščitna carina nikakor ni na mestu in pomeni le preveliko protežiranje majhne skupine interesentov na račun širokih slojev konzumentov.

= **Vojvodina zahteva podružnico Poštne hranilnice.** Trgovska in obrtniška zbornica v Novem Sadu je predložila ministrstvu za pošte in brzojav spomenico, v kateri zahteva, naj se v Novem Sadu ustanovi podružnica Poštne hranilnice.

= **Naša trgovina z Nemčijo aktivna.** Iz nemških uradnih statističnih podatkov je razvidno, da je v prvi polovici t. l. znašala vrednost jugoslovenskega uvoza v Nemčijo okrog 40 milijonov zlatih mark, vrednost nemškega izvoza v Jugoslavijo pa samo 27 milijonov zlatih mark, tako da je bila po tej statistiki naša trgovina z Nemčijo aktivna za 13 milijonov zlatih mark.

= **Vprašanje posojila vojvodinskih mest.** Znano je, da Zveza vojvodinskih mest želi najeti v inozemstvu veliko posojilo, ki bi se uporabilo za gradnjo vodovodov, kanalizacijo, elektrifikacijo in podobno. V Zvezi s tem sta posetila direktorja podružnice Državne hipotekarne banke v Novem Sadu Nikolića dva zastopnika ameriške finančne skupine Blair & Comp. ter se zanimala za to, ali bi Državna hipotekarna banka dala Zvezi vojvodinskih mest supergarancijo za posojilo 20 milijonov dolarjev. Direktor je izjavil, da je to stvar beograjske centrale, vendar smatra, da se bo garancija dala.

= **Dobave.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 24. t. m. ponudbe za dobavo cevnih ščetk, za dobavo sestavnih delov za helioforke, za dobavo 250 kg trtne vrvice ter za dobavo 600 kg mangan-kita. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddelenju te direkcije. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 12. decembra pri direkciji pomorskega prometa v Splitu glede dobave 400 sodov petroleja; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave električnega materijala; 14. decembra pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave mašilnih plošč 15. decembra pa glede dobave okrog 700.000 komadov podložnic in procepkov; 17. decembra pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 20.000 kg bombaža za čiščenje lokomotiv, 18. decembra pa glede dobave vodovodnega materijala, porcelanastih delov za stranišča in zaščitnih košar za Pintech. Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled. — Direkcija Državnih železnic v Ljubljani obvešča Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, da se licitacija glede dobave 37.450 komadov zavornjakov ne bo vršila ker se bo ista radi izpremembe množin posameznih vrst odliktov na novo razpisala.

= **Svetovni indeks cen v veletrgovini.** V mesecu septembru so bili v posameznih državah naslednji indeksi cen v veletrgovini, preračunan na zlato podlago (izhodna številka 100, izhodno leto 1914.): v Zedinjenih državah 159.7, v Angliji 172.3, v Franciji 131.1, v Nemčiji 144.6, v Nizozemski 155.2, v Švici 159.2, v Češkoslovaški 146, v Jugoslaviji 149. Povprečni svetovni indeks znaša 156.6. Po tem računu so torej cene na debelo v Jugoslaviji pod svetovnimi cenami.

= **Notiranje červonca na Dunaju.** Avstrijska Narodna banka je sklenila, da bo v dunajski tečajnici notiral tudi ruski červonec, kar se pokazuje vedno bolj potrebno spričo naraščajoče trgovine med Rusijo in Avstrijo.

= **Likvidacija v Zagrebu.** Tvrdka «Orbis» trgovska d. d. v Zagrebu se nahaja v likvidaciji.

= **Plačilne težkoče dveh nürnberških bančnih tvrdk.** V plačilnih težkočah se nahajata v Nürnbergu bančni tvrdki Scherer & Fackelmayer ter Dispeker & Co.

= **Insolvenca budimpeštanske bančne tvrdke.** Bančna tvrdka Johann Szasz & Co. komanditna družba v Budimpešti je ustavila svoja plačila. Pasiva se cenijo na 2.5 milijarde, aktiva pa samo na 987 milijonov mK. Tvrdka ponuja 40-odst. poravnalno kvoto.

= **Carinski nadavek v Italiji** znaša od 16. do 22. t. m. 387 lir na 100 lir osnovne carine.

Borze

18. novembra.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki). **V r e d n o t e:** investicijsko 75.50 —77, Vojna škoda 310—313, zastavni Kranjske 20—22, komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 200—204, Ljubljanska kreditna 210—0, Merkantilna 100—102 (100), Kreditni zavod 175—185, Praštediona 0—955, Stro'ne 123—0, Trbovlje 0—342, Vevče 120 —125, Stavbna družba 100—110, Šešir 145—152. — **B l a g o:** l e s: trami 5-6, po 7 m, 6-7, 9-11 po 9 m, fco meja 2 vagona 370—370, (370); bukova drva, ogledana, fco nakladalna postaja, 6 vagonov 21—21 (21); bukova drva, suha, zdrava, fco nakladalna postaja 1 vagon 21—21 (21); bukova drva, metrska, pol suha, fco nakl. postaja 0—17.75; trami monte, po noti, dobava do konca februarja 1926, naloženi po predpisu kupca, fco vag. nakl. postaja 237.50—0; p o l j s k i p r i d e l k i: pšenica, baška, 76, fco naklad. post. 0—240; turščica stara, par. Novi Sad. 0—160, stara, par. Ljubljana 0—195, umetno sušena, par. Novi Sad 0—144, umetno sušena fco vag. slav. postaja 0—145, nova času primerno suha, kval. gar. fco vag. Novi Sad 0—110, umetno sušena, par. Jesenice, 1 vag. 177—177, (177); otrobi: debeli, jutaste vreče par. Novi Sad 0—145, drobni, jutaste vreče, fco Ljubljana 0—142.50, drobni, jutaste vreče par. naklad. postaja 0—115; oves: rešetani, bački, fco nakl. post. 0—165, rešetani, slov., fco naklad post. 0—170; ajda domača, par. Ljubljana 0—270; proso domače, fco vag. Prekmurje 0—215; krompir beli, fco vagon prekmurska postaja 0—65; fižol: beli banat., v egal. vrečah b-n, par. Postojna 0—275, rjavi banat., v egal vrečah, b-n, par. Postojna 0—260; leča sladkornica, b-n, fco vag. Ljubljana 400—0; k r m a: seno: sladko, stisnjeno, fco vag. štajerska postaja 0—75, polsladko, stisnjeno, fco vag. štajerska postaja 0—60.

ZAGREB. Položaj na e f e k t n e m tržišču nespremenjen. Promet v Vojni škodi je bil nekoliko večji, a po nižjih tečajih. Promptno blago se je začelo trgovati po 309 in padlo tekom sestanka na 306, proti koncu pa se zopet popravilo na 307.50. — Na d e v i z n e m tržišču je bil danes nekoliko večji promet. Tečaji v glavnem nespremenjeni, le Italija, London in Pariz so oslabeli zaradi svoje mednarodne oslabitve. Blaga dovolj. Promet okrog 8 milijonov dinarjev. Notirale so d e v i z e: Amsterdam 2260 —2280, Dunaj 790.8—800.8, Berlin 1338.8—1348.8, Italija 224.3—226.7, London izplačilo 272.66—274.66, Newyork ček 56.09—56.69, Pariz 223—227, Praga 166.45—168.45, Švica 1085.4—1093.7; e f e k t i: bančni: Eskomptna 120—121, Hipo 65—66, Jugo 109—110, Kreditna Zagreb 135—138, Ljubljanska kreditna 210—0, Praštediona 950—955, Slavenska 50—51, Narodna 4200—0; industrijski: Dubrovačka 500—560, Gutman 375—380, Slavonija 42—43, Trbovlje 0—340, Union 400—410, Vevče 120—125; državni: investicijsko 74.5—75, agrarne 46.5—47.5, Vojna škoda promptna 307—308, za november 305—307, za december 309—311.

BEOGRAD. D e v i z e: Amsterdam 2270 —2274, Atene 72—75, Dunaj 794—795, Berlin 1343—1345, Bruseli 256—257.5 Bukarešta 25.50—26, Budimpešta 0.0791—0.0792, Italija 224.75—225.25, London 273.55—373.6, Newyork 56.37 in pol — 56.46 in pol Pariz 223.5—224.5, Praga 167.35—167.5, Švica 1088.75—1089

CURIH. Beograd 9.20, Berlin 123.50, New york 518.60, London 25.1325, Pariz 20.55, Milan 20.70, Praga 15.375, Budimpešta 0.0727, Bukarešta 2.375, Sofija 3.775, Varšava 77, Dunaj 73.10.

TRST. E f e k t i: obligacije Julijske Krajine 68, Živnostenská 280, Libera Triestina 502, Lloyd 1060, Split cement 483, Krka 358. D e v i z e: Beograd 44.45 — 44.85, Dunaj 348 — 358, Praga 74.20 — 74.60, Pariz 99.70 do 100.30, London 121.20 — 121.40. V a l u t e: dinarji 44 — 44.75, 20 zlatih frankov 94 — 98.

DUNAJ. Beograd 12.5475 — 12.5875, Berlin 168.67 — 169.17, Budimpešta 99.25 do 99.55, Bukarešta 3.225 — 3.245, London 34.34 — 34.44, Milan 28.23 — 28.35, Newyork 708.45 — 710.95, Pariz 28 — 28.16, Praga 20.9875 — 21.0675, Varšava 102.65 do 103.15, Curih 136.55 — 137.05; dinarji 12.50 — 12.56.

PRAGA. Beograd 59.96, Curih 651.75, Milan 134.875, Newyork 33.75, Dunaj 477.655.

BERLIN. Beograd 7.432, London 20.324, Praga 12.427, Curih 80.87, Dunaj 59.10.

LONDON. (Opoldne). Beograd 274, Newyork 484.5, Italija 121.25, Dunaj 34.37, Švica 25.13.

NEWYORK. (zaključno 18. t. m.) Beograd 1.77 in pol London 4.84 in pol, Italija 3.99, Dunaj 14, Švica 19.28

Sokol

Savezni dan 1. december

S sklepom sabora v Zagrebu je bil določen 1. december kot sokolski praznik. Ta dan mora prirediti v smislu tega sklepa vsako društvo proslavo, katere čisti dobiček pripade JSS.

Starešinstvo JSS je v ta namen izdalo sledeča navodila, ki so obvezna za vsa sokolska društva:

Vsako društvo mora ta dan prirediti akademijo s predavanjem in z zaobljubo novih članov Kjer se akademija ne more prirediti, se mora vršiti vsaj predavanje. Akademija naj obsega sledeče točke: a) sokolska koračnica, b) nagovor društvenega staroste o pomenu praznika, c) telovadba, d) predavanje predsednika prosvetnega odbora ali kakega drugega člana o temi: Sokol kot jugoslovenski državljan in član zveze Slovanskega Sokolstva, e) petje, godba, deklamacije, igra ali podobno, f) zaobljuba novih članov, pri čemer nagovori starosta nove člane in prečita zaobljubo, ki jo novi člani ponavljajo za njim dobesedno.

Navedeni spored sicer ne veže društvo, vendar naj se priredi vsa slavnost s podobnim vzporedom in v dostojni obliki, odgovarjajoči pomenu dneva. V krajih, kjer akademija ni mogoča, naj se priredi predavanje, ki naj obsega točke, navedene pod b, d in f. Obliko zaobljube je predpisal prosvetni odbor in je objavljena v Sokolskem Glasniku, št. 19/20 iz l. 1925.

Z ozirom na zadnji napad Italijanov na naše kulturne institucije v Trstu in z ozirom na divjanje italijanskega fašizma proti našim rojakom v Primorju naj vsa sokolska društva porabijo prireditve 1. decembra kot manifestacijo za naše brate v zasužnjenem ozemlju ter opozorijo vse članstvo na težkoče, s katerimi se morajo boriti naši sorojaki proti italijanskim nasilstvom. V govorih in predavanjih, naj se razloži vsemu našemu članstvu njihov položaj in njihovo težko borbo proti barbarskemu in nekulturnemu početju italijanskega fašizma.

Po 1. decembru so vsa društva dolžna poslati poročila o teh prireditvah JSS obenem s čistim dobičkom, nastalim iz te prireditve. Oboje mora biti najkasneje do 15. decembra pri starešinstvu JSS. Vsako društvo naj v poročilu navede tudi dohodke in izdatke o tej prireditvi. Te proslave 1. decembra so takse proste, ako niso v zvezi s plesom. (Zakon o taksah in pristojbinah, tarifna postavka 99 a, pripomba 4.)

Društva naj izvršijo te prireditve s kolikor mogoče majhnimi stroški, da ne bodo izdatki komaj kriti z dohodki prireditve, kakor se je v nekaterih društvih že pripetilo v prejšnjih letih, zlasti tam, kjer se je za godbo izdalo neprimerno visoke vsote. Te prireditve naj imajo bolj značaj slavnosti nego zabave in naj vplivajo vzgojevalno na članstvo.

V krajih, kjer je na dan 1. decembra prireditev nemogoča ali ni pričakovati primerne udeležbe, naj se izvrši prireditev že na predvečer ali če ni drugače že v nedeljo pred 1. decembrom. Zaobljuba novega članstva pa bo v nekaterih krajih najprimernejša dne 1. decembra dopoldne. V tem pogledu društva niso vezana, ozirajo naj se na čim boljši in lepši uspeh. Vsako društvo pa smatraj to prireditev za svojo sokolsko dolžnost, isto velja tudi za članstvo.

Prosvetni odbor sokolskega društva Ljubljana II. javlja vsemu, v letu 1925. pristopivšemu članstvu, da se vrši idejna šola v dneh 22. (nedelja) 29. (nedelja) novembra ob 10. dopoldne na realki. V pondeljek dne 30. t. m. ob 20 zvečer bo debatni večer, ki je istotako obvezen za vse. Dne 1. decembra ob 11. dopoldne pa je oficijelna zakletev novega članstva v telovadnici na realki. Prisostvujejo naj tudi ostali člani in članice.

Sokolsko društvo Ljubljana II. vabi celokupno članstvo in prijatelje društva na prijateljski sestanek v soboto dne 21. t. m. ob 20. uri v gostilni pri br. Kavčiču na Privozu.

Ljubljanski Sokol. Zdravniški odsek ljubljanskega Sokola priredi v mesecu novembru in decembru sezijo zdravniških predavanj. Prvo predavanje se vrši v soboto 21. t. m. ob 8. v društveni čitalnici. Predava br. dr. A. Košir o vplivu telovadbe na človeško telo s stališči anatomije in fiziologije I. del Udeležite se tega predavanja polnoštevilno. Vabljeni so tudi člani drugih sokolskih društev. Zdravo! 2170

Sport

Službene objave LNP.

(Seja p. in k. o. dne 18. XI. 1925.)

Verificirajo se za SK. Ilirijo s pravom nastopa dne 27. XI. igralci: Galič Alojzij, Tomažič Milo in Zupančič Danijel. Odloži se verifikacija igralca Hinko Kosa za SK. Ilirijo, ker ga je ŽSK. Hermes izključil iz kluba, ter ni JNS. o tej zadevi še ničesar odločil.

V smislu § 7 pravilnika o prvenstvenih tekmah JNS. se odigra v soboto dne 21. XI. ob 16. na igrišču ASK. Primorje preostalih 20 minut prvenstvene tekme med ASK. Primorje : ŽSK. Hermes.

V nedeljo dne 22. XI. se odigrajo sledeče prvenstvene tekme: dopoldne ob 9. ŽSK. Hermes rez. : SK. Ilirija rez.; ob 10.30 SK. Jadran : SK. Svoboda; popoldne ob 13. ASK Primorje : SK. Slovan; ob 14.30 ŽSK. Hermes : SK. Ilirija, vse navedene tekme na igrišču SK. Ilirije. — ASK. Primorje rez. : SK. Slovan rez. ob 10. dopoldne na igrišču ASK. Primorje.

Službujoči odborniki za nedeljske prvenstvene tekme: dopoldne na igrišču SK. Ilirije g. Bucik (nadz. nad red. in blag. službo) popoldne g. Repanšek (nadz. nad blag. službo) in g. Kuret (nadzor nad red. službo); dopoldne na igrišču ASK. Primorje g. ing. Struna (nadz. nad red. in blag. službo). —

Tajnik II.

Nadeljevanje prvenstvenih nogometnih tekem v Ljubljani. V nedeljo, 22. t. m. se prvenstvena nogometna tekmovanja nadaljujejo in sicer se bo topot odigralo VI. kolo, ki je bilo, kakor znano, prekinjeno radi deževnega naliva. Kakor v vsakem kolu tako tudi v tem nastopi nekaj ostrih nasprotnikov, n. pr. Ilirija : Hermes in Primorje : Slovan. Jadran bo imel lahko stališče, ker ima nasproti sebi šibko Svobodo. Poleg prvih moštev odigrajo prv. tekme tudi rezerve. Tekme se odigrajo sledeče: ob 9. Hermes rez. : Ilirija rez., ob 10.30 Jadran : Svoboda, popoldne ob 13. uri Primorje : Slovan, ob 14.30 Hermes : Ilirija. Predpoldne ob 10. uri na igrišču Primorje: Slovan rez. : Primorje rez.

LNP. (službeno). Danes, v petek, ob 20. seja u. o. v sobi Sportne zveze, Narodni dom. — Tajnik I.

Službeno iz LHP. G. Pahor, ki je sodil nedljsko mladinsko tekmo, se naproša, da še tekom današnjega dne odda sodniško poročilo o tej tekmi na naslov Mihelič Fančka, Slomškova ulica 16. — Tajnica.

LLAP. (Tehnični odbor). Danes ob 18.30 uri seja tehničnega odbora v kavarni Emona. Udeležba obvezna. — Pročelnik.

Člani Ilirije, ki bi hoteli v letošnji seziji smučati, se vabijo, da se udeleže informativnega sestanka, ki se vrši v soboto dne 21. t. m. ob 16. uri v garderobi tenis-sekcije SK. Ilirije. Vabijo se tudi začetniki-prijatelji kluba. — Načelnik.

Sestanek smučarjev Ilirije se vrši v petek dne 20. t. m. ob 20. uri v damskem salonu kavarne Emona. Vabljeni so tudi začetniki in prijatelji kluba. Pričakujem polno številne udeležbe. — Načelnik.

Kriza v LLAP. Poročajo nam: v ljubljanskem lahkoatletskem podsavezu je izbruhnila kriza. Pred nekako dvemi meseci je podal ostavko predsednik g. Slamič. Na seji uprav. odbora dne 18. t. m. pa sta podal ostavke na svoji mesti gg. Vodišek in Baltesar.

Friedrich, vratar naše nogometne reprezentance, je imenovan za učitelja v Virovitici, vendar pa bo še vedno nastopal za svoj matični klub Hašk.

Nogometno prvenstveno tekmovanje v Osijeku se bliža svojemu koncu. Vršiti se morata le še dve tekmi, in sicer Gradjanski : Sloga in Hajduk : OŠK. Lanskemu prvaku Slaviji tudi letos ni več mogoče odvzeti prvenstva. Stanje je sedaj nastopno: 1. Slavija (10 točk), 2. Gradjanski (5), 3. Sloga (5), 4. Hajduk (4), 5. OŠK. (2), 6. Makabi (0)

Damska olimpijada, ki bi se morala po prvotnih načrtih vršiti prihodnje leto v Bruslju je v nevarnosti. Pokazale so se velike finančne težkoče, vsled katerih so se morali Belgijci odreči organizaciji te olimpijade. V kratkem se sestane mednarodni komite, da določi drugo državo za organizacijo teh iger.

Uridil pri Slovanu. Popularni Uridil, ki je v zadnjem času igral pri Vienni, je vstopil v Slovana, ki je, kakor znano, klub dunajskih Čehov. Uridil bo najbrže že nastopil za svoj novi klub meseca januarja. Sedaj bo pač potrbno, da se prevede na češki jezik znano dunajsko pesem «Heute spielt der Uridil».

Angleški trener dunajskega Rapida. Rapid, čigar nogometno moštvo je v zadnjem času precej nazadovalo, je angažiral za trenerja Angleža Stanley Willmotta. Imenovani je profesijonalni igrač in je v zadnjem času igral za klub Southampton. Willmott, ki je star 27 let, bo igral v Rapidovem moštvu srednjega krilca.

Izjava

Podpisani nisem plačnik za dolgove, ki bi jih kdorkoli naredil na moje ime.

2175 *KARL ZUPANC, Kranj.*

Vremensko poročilo

Ljubljana, 19 novembra 1925. Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	775·9	4·0	sev. vzh	več. jas.	
Ljubljana . . .	14.	776·3	4·6	vzhod	.	
Ljubljana . . .	21.	777·4	1·8	sev. vzh.	jas.	
Zagreb	7.	776·3	3·0	.	.	
Beograd . . .	7.	774·8	2·0	zap.	več. jas.	
Dunaj	7.					
Praga	7.	777·1	1·0	vzhod	jas.	
Inomost . . .	7.					

Solnce vzhaja ob 6·55 zahaja ob 16·33, luna vzhaja ob 4·25 zahaja ob 16·0.
Barometer višji temperatura nižja

Dunajska vremenska napoved za petek: Sedanje vreme bo trajalo dalje.

Iz življenja in sveta

Tragičen konec angleškega podmornika „M 1“

69 vojakov je umrlo strašne smrti na dnu morja.

Kakor smo že poročali, se je razširila pred par dnevi vest, da se je potopil veliki angleški podmornik «M 1», na katerem je bilo okrog 50 mož posadke. Angleška admiraliteta te vesti ni uradno potrdila, ker je upala vsai na rešitev nesrečnega moštva. Včerai pa je admiraliteta oficijelno proglasila, da je podmornik izgublien in da je umrlo strašne smrti 69 mož, med njimi 5 oficirjev.

Angleška admiraliteta je določila brez javne napovedi velike manevre atlantske mornarice, ki so se pričeli 12. novembra. Manevrov so se udeležile vse velike bojne ladje in dolga vrsta manjših ladij, med njimi tudi podmorniki raznih tipov. Izhodišče je bila luka Plymouth, pa tudi druge luke. Podmornik «M 1» je odplul iz Devonporta. Glavni boj naj bi se vršil v zapadnem delu Kanala in v Atlantskem oceanu vse do Gibraltarja

Jedva so bile ladje na odprtem morju, je nastal v Kanalu strašen vihar s snežnimi zameti. Nebo je bilo popolnoma črno in gosta megla je legla na razburkano morje. Valovi so bili visoki do 30 metrov. Vodstvo vojne mornarice je nemudoma zapovedalo, da se morajo vaje prekiniti in da se morajo ladje vrniti v pristanišča. V prvih večernih urah so bile že vse ladje v lukah, le podmornika «M 1» ni bilo od nikoder. Videli so ga zadnjič 15 milj južno od Devonporta, kjer je manevriral proti večji bojni ladji.

Vso noč so dajale brezžične morske postaje signale, da bi olajšali podmorniku orijentacijo. Več velikih bojnih ladij, rušilcev in torpedovk pa je odplulo na reševalno delo kljub velikemu viharju. Poslužili so se najfinejših hidrofonov in izredno občutljivih aparatov za poslušanje v globočinah, toda nikjer ni bilo slišati kakega motornega ropota. Sicer je bila izključena vsaka rešitev podmornika, ako se je po nesreči pogreznil na dno morja, toda upanje je bilo, da rešijo mogoče plavajoče mornarje. Toda vsi reševalni poskusi so bili zaman in ladje so se morale vrniti brez uspeha v luke. Edino upanje, ki je še preostajalo, je bilo to, da se je mogel podmornik preskrbeti z zrakom za 36 ur in da je imel dovoli živeža.

Kako se je zgodila nesreča in kakšne smrti so umrli mornarji, seveda ni mogoče ugotoviti in so vsa tozadevna mnenja le domneve. Neki angleški mornariški strokovnjak poroča, da se je zgodila nesreča zaradi defekta pri motorjih, nakar ni moglo več delovati višinsko krmilo ter se je moral podmornik neizogibno potopiti. V tem slučaju so morali zaprti mornarji umreti grozne smrti. Zrak je postajal od ure do ure slabejši in končno je zmanjkalo tudi kisika ter so se mornarji zadušili. Lahko si mislimo obupne čine nesrečnih mornarjev, ki so dobro vedeli, da moraio pri polnem zdravju umreti zaradi pomanjkanja zraka. Tega ne more popisati nobeno človeško pero. Drug način nesreče se zdi nespreiemljiv, ker bi v slučaju kake eksplozije ostali na površju posamezni deli podmornika. Na kraju katastrofe je morje zelo globoko ter bo naibrže izključen vsak poskus dviganja potopljenega podmornika.

Te dni se bo vršila na kraju nesreče velika žalna ceremonija, kole se bodo udeležili vsi angleški podmorniki.

Iz krajev, kier živijo družine in svoici ponesrečencev, prihajajo žalostna poročila o obupnih scenah, ki so se odigravale, ko se je razširila vest o katastrofi. Poveljnik ponesrečenega podmornika poročnik Carrie, tridesetleten mož, je bil poročen jedva eno leto. Zapustil je mlado ženo in pet tednov starega otroka. Drugi oficir je zapustil vdovo - sedmimi otroci, od katerih ima najstarejši jedva 11 let. Ubogo ženo so morali prepeljati v bolnico. Mati nekega mornarja je zblaznela in so jo morali izročiti v umobolnico. Zaročenka nekega oficirja se je vrgla z drugega nadstropja na ulico. Tragična je tudi smrt delovodje v ladiedelnici v Plymouthu, ki je 20 let deloval pri izdelovanju podmornikov. Ob priliki manevrov je prosil, naj bi se smel udeležiti v ponesrečenem podmorniku manevrov, kar so mu ugodili. Petdesetletni mož je zapustil ženo in 4 nepreskrbljene otroke.

Angleški krali je poslal poveljniku atlantske mornarice brzojavno sožalko, po mestih pa so pričeli zbirati denar za nesrečne svojce ponesrečenih mornarjev.

Aeroplanček na acetilen

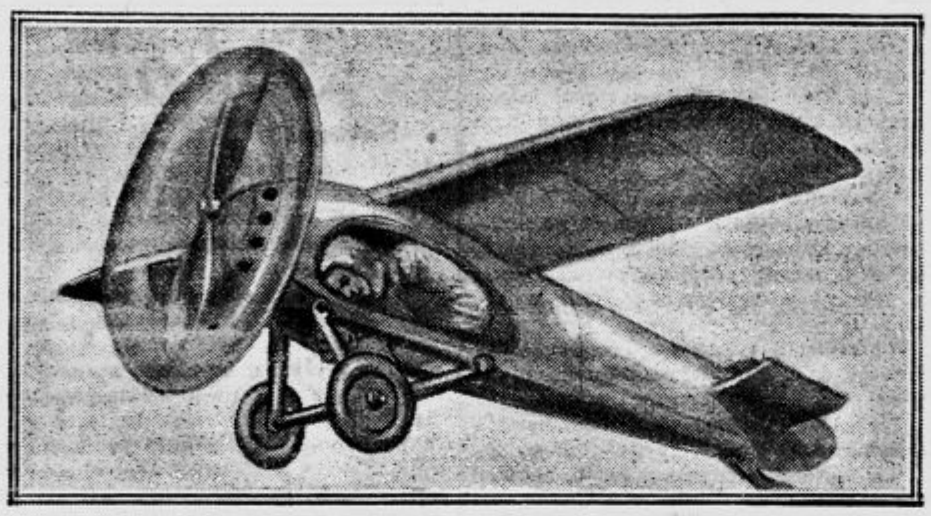

Pred kratkim smo priobčili sliko «drajsen», ki jih goni acetilenski plin. Danes prinašamo sliko malega aeroplana, pri katerem se uporablja karbid za proizvajanje gonilne sile. Aeroplan je tako majhen, da mora pilot v njem ležati vzdolž. Novi izum je nemškega izvora. Prvi poskusi letanja ž njim so se izvrstno obnesli in pričakovati je, da postane acetilenski aeroplanček v bodoče zelo razširjeno prometno sredstvo

Nibelungi

Izza filmskih kulis.

Te dni so predvajali v Parizu znani nemški film «Nibelungi». Vsebina je vzeta iz narodnega nemškega epa iz početka 13. stoletja. Pariški kino je sprejel v svoj repertoar ta nemški film tudi radi tega, ker ta film ne more vzbuditi simpatij do Nemcev. Zakrknost, strast in maščevalnost se nam kažejo takorekoč kot znaki nemškega značaja. Kdor pazno zasleduje ta film, se mu gotovo ne bo spoštovanje do značaja nemškega naroda povečalo. Ravno nasprotno! Pač pa mora zapustiti vsakdo to filmsko predstavo z utisom, da je nemška filmska industrija dosegla s tem filmom svoj višek. Obsežnost igre, na 10.000 aktivno sodelujočih, grandiozne stavbe, ki predočujejo mogočnost ter obenem grozote nekdanjih na visokih pečinah štrlečih gradov, ter na stotine drugih [illegible] pripomočkov nam pričajo o visoki [illegible]onji nemške filmske industrije.

Pogl[illegible]mo nekoliko za kulise, kako je ta film nastal.

V filmu igra važno vlogo hunski krali Etzel, imenovan: «Božji prst» in njegova armada. Treba je bilo torej postaviti celo armado «Hunov». V Berlinu in v okolici je filmsko podjetje zbralo več tisoč «Hunov» ter jih transportiralo s posebnimi tramvajskimi vozovi na Rehberg, v bližino Berlina. Vsak «Hun» je dobil s seboj škodelico za hrano. Na Rehbergu je bilo postavljeno pravcato taborišče za garderobo v obliki španskih sten. «Huni» so dobili hunsko uniformo, t. j. oborožili so se s sulicami in sličnim orožjem. Namesto obleke so si nadeli kos sirove kožuhovine. «Huni» so se povzpeli na konje brez sedla in vajet ter se spustili v divji dir. Operater, ki je stal na malem gričku, je začel vrteti . . .

Veličasten prizor je bil, ko je hunski krali Etzel vdrl v deželo s hunsko armado. Na belcu prijaha krali Etzel, z bičem v roki, krvave srage in globoke brazde po obrazu. Za njim drvi mimo operaterja divja hunska armada. Interesantna je perspektiva scenerije hunskega glavnga tabora. Zadaj kraljev grad visoko na hribu, spredaj razdrapane, na pol podrte kolibe, pokrite s slamo. Iz njih lezejo rumene, nage hunske postave: izstradani psi so njih družba ter si delijo trupla psov in drugo mrhovino.

Na Rehbergu je postavljeno celo mesto, ki predstavlja Worms. Na visokem griču se vzdiguje grad, v sredini zgodovinska cerkev, okoli pa okopi, nasipi, mostovi na verigah, da se lahko dvigneio, širok prekop z vodo, ki predstavlja reko Ren. Po «Renu» priplove pomožna ladja Wickingerjev. Ker se odigra del epa pozimi, je bilo treba čakati na december, da zapade sneg. Potem je bilo treba zopet čakati na spomlad, da je moglo iti na stotine s kopjem in ščitom oboroženih vojnikov v vodo do prs, da so tvorili s svojimi telesi most, preko katerega je šla ponosna kraljica Brunhilda.

Velike težave je delal režiserju «zmaj». Nemški ep pripoveduje namreč, da se je v temnih gozdovih blizu Wormsa nahajal zmaj, ki je požrl vsakega, ki je šel mimo. Po tej poti je moral iti tudi junak Siegfried, ki je pa premagal zmaja ter ga ubil. Zmaj je dolg kakih 30 metrov. V njegovi notranjosti sedi preko 50 delavcev. Vsak delavec ima določen delokrog. Nekateri premikajo noge, drugi vrat, tretji glavo, četrti rep itd. Posebni strokovnjaki mu odpirajo usta, premikajo jezik, oči, nos . . . Vsi ti sedijo v njegovem trebuhu ter poslušajo ukaze režiserja, ki komandira: Leva noga naprej, glava navzgor, usta odpreti, oči naj se solzijo itd.

Ko zabode Siegfried zmaja z mečem v vrat, se izlije iz rane nič manj kakor 400 litrov «krvi», iz levega očesa pa 12 litrov solz . . .

To so odlomki izza kulis.

Režiser stoji na sredi na hribčku, kakor so stali nekdaj vojskovodje. Ker so razdalje velike, ima na razpolago celo telefonsko omrežje. Film «Nibelungi», ki je dosedaj največji nemški film, je radi tega interesanten, ker nam predočuje življenje iz 13. stoletja. Tako kakor je tedaj živel nemški narod, njih bivališče, obleke, orožje, navade itd., vse to se premika pred nami na filmskem platnu.

Harold Lloyd

ženski „Sally“, zvezda Trokaderja.
Coollem Moore.

Bomba smeha! Bomba smeha!

Pride v kino „Dvor“

× *Clemenceau bolan.* Bivši francoski ministrski predsednik Clemenceau je obolel na influenci in mora ostati nekaj dni v postelji. Pretirane pa so vesti, ki izražajo bojazen za življenje tega velikega francoskega državnika.

× *Princezinja Esterhazy umrla.* V Hetzendorfu je umrla te dni princezinja Esterhazy, rojena grofica Irma Andrassy, zadnja višja dvorna dama bivše cesarice Zite. Pokojnica je bila tudi intimna prijateljica cesarice Elizabete. Preminula je v starosti 68 let.

× *Grofica Bothmerjeva obsojena.* Iz Berlina poročajo: Sodišče v Potsdamu je obsodilo grofico Eleonoro Bothmerjevo na eno leto ječe. Grofičin branitelj je prosil za odgoditev kazni, toda sodni dvor mu ni ugodil in je zahteval, da mora grofica takoj nastopiti pokoro.

× *Morilec iz usmiljenja — oproščen.* Zabeležili smo pred par dnevi slučaj umora iz usmiljenja, ki se je nedavno pripetil v Ameriki. Doktor Harold Blazer je iz usmiljenja usmrtil svojo štiriintrideset letno hčer, ki je bila gluhonema, brez rok in brez nog ter slaboumna. Naši čitatelji se spominjajo, kako je dr. Blazer zagovarjal svoj čin, da je čutil, da se mu bliža konec življenja in je hotel svojo nesrečno edinko pred neprijaznimi tujimi ljudmi obvarovati. Kakor pravkar čitamo v listih, je sodišče upoštevalo razloge nesrečnega očeta in je dr. Blazerja oprostilo.

× *Spartanizem — redivivus?* Na kongresu učiteljev, ki se je pred kratkim vršil v Milwaukeeju (Zedinjene države), je izjavil biolog Wiggam: V bodoče treba zakone sortirati, zakaj sicer bo civilizacija propadla. Potrebna je zakonita določba, da se smejo poročiti krepki in zdravi ljudje le s krepkimi in zdravimi deklicami, lepi fantje le z lepimi devojkami. Slabotne pa je treba prepustiti njim samim, da umro na lastni slabosti. — Beležimo kot kronisti.

Najnovejši

Conrad Veidt-film

„Zadnji poljub . .“

pride v kratkem v

Elitni kino Matica.

Ukinjenje draginjskih doklad provizijonistom in nezgodnim rentnikom

V sedanjih proračunskih dvanajstinah je med drugimi «dobrotami» za drž. železnice in državne zavode tudi ukinjena doklada na premog v znesku 5 Din za tono ali 0.50 Din za 100 kg. To doklado plačuje samo Slovenija in nabrani zneski se stekajo v tako zvani Pokrajinski pokojninski sklad za rudarje v Sloveniji, v blagajno osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu in v Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani. In sicer je dobival Pokojninski sklad 72.7 odst., osrednji urad v Zagrebu 24.3 odst in Pokojninski zavod 3 odst vseh vplačanih doklad. Iz teh sredstev so omenjene institucije plačevale draginjske doklade za svoje upokojence, nezgodne rentnike, provizijoniste, vdove in sirote za razne inozemske rentnike.

S tem, da se za premog, ki ga konzumirajo državna železnica in državni zavodi omenjena doklada ukine, **so ukinjene tudi draginjske doklade najbednejšim članom soc. zavarovalnih institucij** in med tisoči in tisoči socijalno najšibkejšimi in teelsno popolnoma izmučenimi delavci in njih družinami bo zavladala najstrašnejša beda, ki bo v sramoto nam in še daleki bodočnosti.

Vsi ti trpini dela in neurejenih naših razmer in škandalozne soc. politike bodo izgubili še zadnji vir svojih skromnih dohodkov in ne preostaja jim drugega, da beračijo ali kradejo. Pričenja ena najžalostnejših socijalnih tragedij.

Pokrajinski pokojninski sklad za rudarje v Sloveniji je iz naslova doklad na premog v četrtletju od julija do septembra t. l. prejel **1.439.913.67** Din; izdatkov pa je imel **1.237.111** Din. Ako računamo zelo skromno, odpade na konzum premoga po drž. železnici in držav. zavodih minimalno 60 odst., kar pomeni, da se bodo v bodoče dohodki zmanjšali na **565.965** Din na četrtletje nasproti potrebi 1.237.111.22 Din. Torej nad 60 odst. vseh današnjih dokladancev-rudarjev, njih vdov in sirot bi moralo izgubiti svoje draginjske doklade, poleg teh pa bi draginjske doklade izgubili tudi nezgodni rentniki in upokojenci pok. zavoda. Po odredbi proračunskih dvanajstin bi se dohodki tako skrčili, da vzdrževanje pokr. pokoj. sklada postane nepotrebno in rudniška podjetja bodo z lahkoto dosegla, da se omenjena doklada tudi za ostali konzum premoga ukine.

Iz Pokrajinskega sklada za rudarje so prejemali izredne in izjemne podpore tudi inozemski rentniki, zlasti oni, ki so se ponesrečili v Nemčiji in katerim so nemške zavarovalnice po prevratu ukinile vsako nadaljno izplačevanje rent. Te osebe so po prevratu ostale brez vsake najmanjše zaščite, dasi je med njimi mnogo težkih invalidov, ki so za vsako delo nesposobni in tudi drugače brez vsakega premoženja. Iziemoma jih je pod svoje okrilje sprejel Pokojninski sklad. Po tej brezsrčni odredbi so prizadeti tisoči in tisoči onih nesposobnih rentnikov, ki so ponesrečili pred ali med vojno kot člani dunajske rudarske ali graške ali tržaške nezgodne zavarovalnice. Naša država ni izvedla valorizacije rent, tako, da uživajo omenjene osebe še vedno rente v nominalnem predvojnem znesku. Pri najtežjih invalidih znaša renta komaj 30 Din. Skromna odpomoč je bila draginjska doklada. Od obstoja in delovanja pokr. pokojninskega sklada so odvisni tudi oni upokojenci, ki so upokojeni po novem pravilniku o bratovskih skladnicah, a so njih pokojnine radi malega števila službenih let zelo nizke.

Rudarsko delavstvo je na socijalno ministrstvo odposlalo več peticij za zvišanje drag. doklad. Na anketah o novem pravilniku za bratovske skladnice je bila soglasna zahteva vseh delavcev, da se pokojninski sklad ne le samo obdrži, ampak da se mu omogočijo večji dohodki. Na drug način je dejansko nemogoče regulirati pokojnine starih provizijonistov. Sedanja vlada pa je z enim samim udarcem uničila vse upe najbednejših naših **državljanov. Ukinitev draginjskih doklad, brezistočasnega, na drug način urejenega prov. zavarovanja rudarjev, zlasti starih upokojencev in ne da bi se izvedla valorizacija starih pred in medvojnih rent, je ciničnо omalovaženje naših težkih socijalnih problemov in popolna brezbrižnost sedanjih vladnih strank za potrebe našega malega človeka. Kar so danes storili z izmučenim delavcem, bodo jutri storili z izmučenim kmetom ali obrtnikom. Brez srca gredo preko takih 'malenkosti' za velikim ciljem «sporazuma».**

Nemogoče se nam zdi, da bi imela pri tem nečloveškem poslu svoj vpliv naša rudarska industrija, ker ne moremo verjeti, da bi svojo bodočnost hotela graditi na kosteh svojih izstradanih delavcev. Kdo se je torej trudil, da je v proračunske dvanajstine sprejeto to nesocijalno določilo? Stvar je tako važna, da je treba pojasnila. Naše poslance pa nujno prosimo, da v zadnji uri preprečijo ta zločin. Davčno sicer težko obremenjeno slovensko gospodarstvo ima v sebi še vendar toliko sile in srca, da žrtvam dela ne bo odiedlo zadnjega koščka kruha — saj za 50 par pri 100 kilogramih dražji premog za gospodarstvo ne pomeni nikake obremenitve, zlasti ne za železnico pri njenih visokih tarifih.

Thomas Burke:

„Pesem osvete“

Bilo je po šesti uri zvečer. Na vseh oglih umazanega kitajskega predmestja v Londonu so se zbirali fantje in dekleta in se veselo in glasno razgovarjali. To je bila čudna človeška mešanica: rumenopolti Kitajci so se družili z belimi dekleti in izginili ž njimi v megli in temi. Ženske s sirovimi potezami so objemale mornarje. Iz barov se je začela oglašati nemelodična kitajska godba.

Na oglu Causeway je stalo dvaisetletno dekle, angleška delavka. Začudeno je gledala to orientalsko vrvenje sredi britanske prestolice in si dejala sama pri sebi:

«Neverjetno! Nikoli še nisem bila tu in vendar sem vse to že enkrat nekje videla, pred davnim, davnim časom.»

Začela je globoko dihati in cestni duh, ki je imel v sebi nekaj pristno orientalskega, se ji je zdel čisto domač in je vzbujal v njej nejasne spominske slike. Naravnost privlačeval jo je. Mimo hiteči Kitajci, ki so jo radovedno ali poželjivo gledali, je niso vznemirjali, nasprotno, videli so se ji nekako domači. Večkrat je pogledala navzdol po Causewayu, po tej ozki ulici, o kateri je bila že toliko čula, in ki jo je danes prvič videla — in vendar se ji je videlo, da je morala nekoč že biti tu. Imela je silno čuden občutek, kakor da bi se vračala domov.

Iz teh misli jo je zbudilo starejše krepko dekle, ki jo je poklicalo:

«Halo! Že dolgo čakaš? Ali si res pripravljena iti z menoj, kamor sva se zmenile?»

«Kajpak!»

«Zakaj pa tako čudno gledaš?»

«Čudno? Ne vem, kaj mi je, toda zdi se mi, da sem vse to že enkrat nekje videla. Poglej, na primer ta kitajski napis na tej prodajalni. Ne znam ga čitati in vendar ga poznam. Zdi se mi, kakor da se vračam nekam, kjer sem bila že pred pradavnim časom.»

'Cherry, kaj se ti blede?»

Starejše dekle jo je začudeno pogledalo in obe ste odšli navzdol po Causewayu.

Mlajša se je ogledovala na vse strani, vsrkavala duh, ki je prihajal iz odprtih prodajaln in ljudskih kuhinj in mrmrala:

«Vse to mi je znano, le predobro znano.»

Na koncu ulice jo je prijela starejša za roko in vedla preko treh stopnic v nerazsvetljeno vežo, ki jo je delila slamnata zavesa v dva dela.

Skozi njo se je pokazal suh Kitajec z velikimi, roženimi očali in se prijazno nasmehnil, ko je spoznal starejše dekle.

«Ho, dober večer, gospodična. S čim vam smem postreči?»

«Kakor vedno! se je glasil odgovor in stisnila mu je novec v roko.

«Izvolite gori!»

Zgoraj jima je pokazal prazno sobo s preprogo in blazinami na tleh. Starejša je rekla mlajši:

«Jaz ostanem tu. Ti pa pojdi ž njim v drugo sobo. Imam veliko večji užitek, če sem sama.

Kitajec se je naslonil na Cherry:

«Pojdite, prosim, z menoj. Soba je popolnoma mirna. Nihče vas ne bo motil.»

Vedel jo je po hodniku v sobo, kjer je bila v kotu nameščena mala kitajska kuhinja. Na mizi in na štedilniku so stali lonci, krožniki, posoda s črnilom in čopiči za pisanje. V drugem kotu je bila postelja in poleg nje mizica.

Nanjo je Kitajec položil pipo za opij in vse za kajenje potrebne stvari. Nato je odšel in tiho zaprl vrata.

Cherry se je popolnoma spremenila. Bila je tu kakor doma. Imela je občutek, da jo je ogromno valovje odplavilo v čudno deželo, in da je tu nekaj, kar je že dolgo zaman iskala. Popolnoma je pozabila, da je Cherry Kingsland, delavka v tovarni zamaškov v Rotherhitheu.

Stopila je k oknu, gledala na ulico in zasanjala. Pestrobarne laterne so se prižigale pred prodajalnami. Orientalska množica je valovala spodaj mimo v njih magični luči.

Naenkrat so se začuli iz nasprotne hiše zvoki kitare, in visok, nosljajoč glas je začel peti. Z grozo je poslušala Cherry to melodijo: že po prvih štirih notah je spoznala prastaro pesem in začela je glasno govoriti sama s seboj:

«Poznam jo, poznam jo, to je «Pesem osvete»! Kje sem jo čula? Kdaj sem jo čula?»

Njeno razburjenje je prikipelo do vrhunca: spoznala je to pesem, čula je bila te besede in te glase že pred davnim, davnim časom.

Naenkrat je petje prenehalo. Obrnila se je od okna in zapazila opijsko pipo na mizici. Nikoli ni kadila opija in vendar je vedela, kako se to dela. Brez odlašanja je prižgala luč, se vlegla na postelio in kadila počasi, vdihavala globoko in zrla v modre plamene luči.

Polagoma se je začela soba spreminjati pred njenimi očmi. Nahajala se je naenkrat v veliki kuhinji. Oblečena je bila samo v dolgo srajco iz sirovega blaga in prepasano vrvjo. Okoli nje so se gibali moški in ženske v enaki obleki, toda ti so imeli okove na nogah, dočim jih ona ni imela. Vsi so bili sužnji. Prišel je nadzornik in jih začel pretepati z bičem.

Divja jeza jih je popodla in mrmraje so začeli peti «Pesem osvete», ki pa je pod strašnimi udarci biča kmalu ...nolknila.

Nadzornik se ji je približal in se nasmejal. Sedaj je razumela, zakaj ne nosi okovov. Prijel jo je prijazno za roko in jo vedel seboj skozi vrata. Ko pa jih je hotel zapreti, ga je napadel mlad suženj, ki jo je ljubil. Nadzornik pa je bil velikan, zagrabil je fanta, ga dvignil v zrak in zalučal v ogromno odprto ognjišče.

Videla je samo, kako je plamen šinil do stropa, čula je strašen krik in zbežala je. Kakor blazna je hitela preko vrta, preko gozdov, pustinj in skalovja in ves čas ji je v ušesih donela «Pesem osvete». . . .

Naenkrat pa je čula pesem razločneje, pogledala je okoli sebe in videla, da se nahaja na postelji in kadi. Odložila je pipo, se dvignila in stopila k oknu. 'Pesem osvete» se je spet čula iz nasprotne hiše. Nahajala se je v čudnem, somnambulističnem staniu: ni bila prebujena, niti ni sanjala.

Nenadoma so se vrata tiho odprla in v sobo je stopil ogromen Kitajec. Zaklenil je vrata za seboj in se ji približal. Poželjivo se je nasmejal.

Stala je pred kuhinjsko mizo in ga gledala skozi polodprte oči. Spomnila se je, da je to tisti nadzornik. Spomin ji je prišel kot blisk . . . Z ulice se je še vedno glasila «Pesem osvete».

Kitajec je stopil k njej, ji govoril strastne besede in jo objel. Ona pa je mirno zagrabila za veliki kuhinjski nož, ki je ležal za njo in ga sunila trikrat možaku z vso silo v hrbet od spodaj navzgor, na kitajski način.

Možak je odskočil, ona mu ga je pa še zasadila četrtič pod pazduho in divje mrmrala na tleh ležečemu truplu v obraz:

«Slednjič! Slednjič! Vedela sem, da te najdem tu. Ubil si onega, ki sem ga ljubila. Tisoč let sem čakala na osveto. Ali me poznaš, ha? . . . Tako! Pogini, pes!»

In bil je mrtev. Ona pa se je naenkrat zbudila iz svojega čudnega stanja, krvavi nož ji je padel iz roke. Ničesar ni mogla razumeti.

«Za božjo voljo, kaj pa je to? Kje pa sem?»

Naglo je uredila svojo obleko, odklenila sobo, odšla in potrkala na sosednjo, kjer je bila njena tovarišica.

«Polly, gremo?»

Čez dve minuti sta odšli.

«Bilo je strašno! je dejala Cherry, ko sta bile že daleč proč. Nikoli več se ne vrnem.»

(Po angleškem priredil —ž —)

Alojzij Remec: Zakleti grad

(H krstni predstavi dne 17. novembra v mariborskem gledališču.)

Letošnjo dramsko sezono je otvorila izvirna romantična igra Alojzija Remca: «Zakleti grad». Najnovejše delo tega plodovitega dramatika nam je dokaz, da raste pisatelj od dela do dela. Tu je našel hvaležno romantično snov, zgodovinsko ozadje pa mu daje temno - tajinstven okvir, iz katerega stopajo njegove osebe kakor pošastne prikazni, da žive lastno življenje v bolesti in veselju. Socijalni problem tedanjega časa kmet - tlačan, brezpravna raja daje drami še svojo posebno noto, kuga in romanje v Rim pa tipično barvo teh žalostnih časov, v katerih so bili sreča in beda, moč in trpljenje tako neenako razdeljeni. Tragična krivda grofov de Vacano visi kakor črn oblak nad gradom ter dovede dejanje neizprosne katastrofe plemstva, dočim zraste baš v sinu plemiške krvi človek socijalnega čuta, maščevalec grajskih krivic.

Ne majhno vlogo igrajo v igri slučaji, katere sicer nekako opravičuje romantična snov, ki bi jim pa s strogo dramatskega stališča morali oporekati. Tudi nekateri značaji spominjajo preveč na stalne tipe ljudskih iger. Duh srednjega veka je v obče dobro zadet, čar viteške romantike primerno označen. Jezik je izbran in zveneč — ritmična proza — ter učinkuje zlasti v čustvenih trenutkih. Kakor mehek, sanjav spev izzveni igra v ljubezni in mladosti: «Še kratek mrak in pod zvezde bo planil plamen iz gradu tega zakletega. Tedaj že bova romala skozi noč, nasproti novim dnem, ti moja in jaz tvoj...»

Inscenacija g. Bratine je bila v celoti posrečena, oderske slike učinkovite in primerne. Manj nas je zadovoljila igra, ki ni segla do srca, ker ni prepričala. Grof, gosp. Bratine ni bil plemič žlahtne krvi, ni razpolagal s tisto viteško silo, s ponosom človeka, ki se čuti vzvišenega nad vse druge, ki pozna samo svojo lastno voljo. Tudi njegova bol in duševni preobrat nista prepričala. Katarina ge. Bukšekove je bila v celoti dobra, le da pri tragičnih scenah tudi ona ni ogrela. Križaj g. Groma je zadovoljil, prekonvencijonalen pa je bil v smrtni sceni. Sholar — g. Železnik — je bil premehak, brez prave mladostne sile. Marjetica — gdč. Kraljeva — je bila simpatična, motila je le stalna jokavost njenega glasu. Posebno se je izkazal g. Tomažič, ki je podal svojo vlogo skrbno izdelano ter bil relativno najboljši. Dobra tipa sta bila tudi tovornika v krčmi, gg. Harastović in Kovič. G. Rasberger ni pogodil intriganteke vloge pisarja Fanatičnosti luteranca sploh ni pokazal ter bil tudi sicer prešablonski. Naravnost odpovedal pa je v zadnjem dejanju. Globoka vernost prepričanega luteranca, ki naj bi jo izrazila nemška molitev, je izzvala, kakor je bila podana, nepotrebno veselost in spremenila tragedijo v farso. Ostali igralci so bili več ali manj na mestu.

Režija g. Bratine ni izčrpala vseh možnosti plastičnega izražanja, mnogo pesnikovih besed je ostalo prazen zvok. Anahronizem so bile pištole — srednjeveške so bile dolge in težke — ter tista nesrečna flobertovka (ali kaj je bilo?) v zadnjem dejanju. Tudi zadeva s sokolom bi se bila bolje izvršila na balkonu, ker je nagačen ptič učinkoval zelo smešno.

Delo je bilo po našem mnenju uprizorjeno brez tiste tople ljubezni, ki bi jo zaslužilo. Gledališče je bilo dobro zasedeno, avtor po tretjem dejanju živahno pozdravljen.

Dr. Igor Vidic.

Svečanosti v Varaždinu

Jagićeva spominska plošča. - Mestni muzej.

Varaždinci so imeli dne 14., 15. in 16. novembra troje slavnostnih dni, katerih se bodo še dolgo spominjali. V soboto in nedeljo so se vršile spominske svečanosti na čast slavistu Vatroslavu Jagiću, ki je prišel na svet v Varaždinu l. 1838. Kot 13letni deček je šel v Zagreb, kjer je študiral gimnazijo. Visokošolske študije je dovršil na Dunaju, kjer je poslušal slavistiko in klasično filologijo pod učenjakom Miklošičem. Pozneje je odpotoval v Berlin, kjer je začel proučevati sanskrit. Njegovo delo je postajalo čimdalje pomembnejše in važnejše. Jagić je bil profesor v Odesi, Berlinu, Petrogradu in na Dunaju. Češki učenjak Rieger ga je spodbujal, naj bi pisal češki «slovnik» (enciklopedijo). Delal je tudi skupno s Torbarjem in Franom Račkim, izdajal je arhiv za slovansko filologijo v Berlinu, na Dunaju pa je ustanovil slovanski seminar, katerega je vodil do svoje smrti. Predaval je o slovanskih literaturah, o paleologiji, o etnologiji, o narodni poeziji itd. Mnogo je delal za zagrebško Akademijo, pisal je v «Starine», izdajal razne publikacije ter sodeloval v znanstvenih listih. L. 1908., v času najhujše aneksijske krize, se je jasno in nedvoumno izrekel za narodno edinstvo ter za osvobojenje in ujedinjenje Hrvatov in Srbov ter vseh južnih Slovanov.

Varaždinci, ponosni na svojega velikega rojaka, učenjaka evropskega slovesa, so naročili pri kiparju Rudolfu Valdecu spominsko ploščo, katero so pritrdili v Biškupeški ulici št. 16, kjer se je rodil veliki pokojnik. Na spominski plošči vidimo Jagićevo poprsje, tekst pa tolmači, kdaj je ugledal Vatroslav Jagić luč sveta.

V pondeljek, dne 16. novembra je bil svečano otvorjen varaždinski mestni muzej. Ta muzej je zamislilo in započelo varaždinsko Muzealno društvo, ki šteje 140 članov. Načrte zanj je napravil prof. Szabo iz Zagreba. Na muzeju stoji napis: «V spomin na tisočletnico hrvatskega kraljestva se je otvoril v starem mestu dne 16. novembra 1925. varaždinski muzej.»

Muzej obsega sedaj lepo zbirko starinskih predmetov. Lekarničar dr. Krajanski je uredil v muzeju lepo apoteko ter alkimistično kuhinjo, ki sestoji iz predmetov, katere so zbrali in darovali varaždinski meščani. Muzej hrani tudi važne dokumente iz varaždinske preteklosti. V eni sobi se nahaja Jagićev kot, kjer stoji pokojnikova miza, pisalno orodje in venci. Pozneje dobi Jagić posebno sobo. Najoriginalnejša zbirka pa je v drugi muzejski dvorani, kjer se nahajajo starinski predmeti izza časa cehov. Tu vidimo cehovske kovčke, zastave in vrče, kateri so bili v uporabi ob posebnih svečanih prilikah. Lepe in pestre so zbirke mesarskega, tesarskega, krznarskega, sedlarskega, mlinarskega, kovaškega in čevljarskega ceha. V kapelici sv. Lovrenca se nahajajo cerkvene starine iz varaždinske župne cerkve ter iz cerkva sv. Pavla in sv. Ilije. Na hodnikih je razvrščeno staro orodje in lovsko orožje. Tako je dobil Varaždin dragocen kulturen zavod, ki bo jasno pričal o njegovi zanimivi prošlosti.

Dopisi

SELCE. Mladina osnovne šole v Selcih nad Škofjo Loko je nabrala povodom rapalskega dne 285 Din za Jugoslovensko Matico. Znesek je bil odposlan srezkemu poglavarju v Kranj.

RADOVLJICA. Sokolsko gledališče v Radovljici uprizori v nedeljo dne 22. novembra ob pol štirih popoldne tredejansko Bevkovo dramo «Kajn». Snov igre je vzeta iz življenja primorskih bratov in nam kaže slike današnjih razmer v zasedenem ozemlju.

KRANJSKA GORA. V nedeljo dne 15. novembra je priredilo tukajšnje Prostovoljno gasilno društvo «Martinov večer» v prostorih hotela «Razor». Vajeni smo že običajnih dobrodelnih prireditev. To pot pa nas je iznenadil nepričakovani uspeh godbe, ki je sodelovala pod vodstvom g. Antona Zavodnika. Godba sestoji po večini iz domačinov in je bila ustanovljena po inicijativi načelnika gas. društva g. Andreja Černeta. Obema gospodoma naj bo prvi uspeh v ponos, članom godbe pa v vzpodbudo k nadaljnemu in vztrajnemu vežbanju.

JAVORNIK. Orjuna Javornik priredi v nedeljo dne 22. t. m. ob 7. zvečer v gostilni g. Kobalja (prej Vergles) na Savi (Jesenice) plesni venček združen s šaljivo pošto. Vabimo zlasti sosedne nam bratske organizacije kakor vse one, ki simpatizirajo z našo idejo. Zdravo in na svidenje. — Odbor.

POLJANSKA DOLINA. Sokol za Poljansko dolino ima v nedeljo dne 22. novembra ob 3. uri v Sokolskem domu prireditev s predavanjem o vplivu telesnih vaj na človeški organizem, z veseloigro «Električna ljubezen» in prosto zabavo. Vabljeni so vsi prijatelji Sokola in obče vsi. — Zadnji petek se je vršila zaprisega vojnih obveznikov vseh štirih občin v dolini na Trati radi slabega vremena v cerkvi, ki je bila polna vojnih še ne priseženih obveznikov. Zaprisego, ki se je izvršila v najlepšem redu, je izvršil tratarski g. župnik Jože Brajc s kratkim, a velepatrijotičnim nagovorom po prisegi. Slavnost se je završila z vzklikom na kralja.

RAKEK. Dne 15. novembra se je vršila slovesna otvoritev dvorane v novo zgrajenem Sokolskem domu na Rakeku. Lepo in obsežno dvorano ter vse stranske prostore je napolnilo občinstvo iz cele doline. Starosta br. Brajnik je najprej pozdravil navzoče goste in zastopnike JSS dr. Krejčija in br. Jesiha, nakar je v vznešenih besedah opisal veliko požrtvovalnost, vztrajnost in energijo Sokolov in Sokolic, ki so v treh mesecih omogočili, da je zrastla ob vznožju Javornika nova narodna trdnjava. Sledil je bogat spored in so bile vse točke izborno izvajane. Za plapolajočo zastavo je pred stavljala skupina sokolskega naraščaja našo osvoboditev, mladi br. Perko pa je deklamiral Župančičevo «Naprej, mi strelci». Novo ustanovljeni mešani zbor Sokola Rakek - Unec je izvajal moderne pesmi Adamiča in Lajovica, ženski zbor pa Gerbičev «Rožmarin». Bratje in sestre iz Cerknice so nastopili s solo - točkami in oktetom. Posebna hvala s. Kraševčevi, ki je preljubko prednašala Pavčičeva lirična solospeva. Iznenadilo je vse najpreciznejše izvajanje ritmičnega plesa «Petka». Dramatični odsek Sokola Rakek - Unec je s farso Krylova «Medved snubač» dokazal, da ima tukajšnji okraj izborne diletante. Omeniti je, da je bila udeležba iz vseh slojev, kar nas navdaja z zaupanjem in prepričanjem, da je kulturna pot, katero si je zbral Sokol Rakek-Unec, edino prava. Neprisiljena zabava, ki je sledila, še potrjuje upravičenost te tradicije.

NOVO MESTO. Pomočniški odsek obrtnega društva v Novem mestu priredi v tekočem letu za člane pomočnike in mojstre s pomočjo urada za pospeševanje obrti v Ljubljani brezplačen knjigovodstveni tečaj. Tečaj obsega 40 učnih ur po 4 ure tedensko pod vodstvom g. profesorja Janka Krajca. Otvoritvena ura tečaja je v petek dne 20. novembra ob 20 uri v poslopju stare gimnazije. Opozarja se še neprijlašene na ta tečaj.

LITIJA. Naša podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda je priredila dne 14. novembra igro «Marija». Nato se je vršil tudi zabavni večer. Oboje, osobito pa igra, je uspelo prav lepo. Igra je ugajala obilnemu občinstvu, saj je bila res lepo naštudirana. Vse igralke in igralci so povedino, nekateri celo izborno rešili svoje vloge. Vsa čast in iskrena hvala vsem! Saj, kadar vzame naša «Zora» kako tako stvar v roke, je uspeh zasiguran. Igra se je v nedeljo popoldne ponovila in bila tudi dobro obiskana.

Vsi Vi,

ki že tako nestrpno čakate na velefilm o modern kulturi telesa:

„Moč in lepota“

vedite, da je ta krasni film že na potu v

Elitni Kino Matica.

ZAGORJE OB SAVI. V Zagorju ob Savi se priredi kuharsko - gospodinjski tečaj v mesecih decembru, januarju in februarju. Prostore v to svrho je odstopilo društvo «Sokol». Pouk se bo vršil trikrat na teden. Poučevalo se bo gospod. računstvo, vzgojeslovje, gospodinjstvo, živiloslovje, ročno delo in praktično kuho pod vodstvom za to kvalificirane učiteljice. Tečaj je namenjen vsem slojem; manj premožna dekleta pa bodo deloma oproščena prispevkov za kuho. — Pripravljalni odbor.

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. V nedeljo dne 22. novembra popoldne se vrši širša odborova seja k. o. SDS občine Sv. Krištof v posebni sobi gostilne Dernovšek v Šmarjeti pri Rimskih toplicah. Dnevni red glasom doposlanih vabil. Ker so na dnevnem redu točke eminentne važnosti za vso občino, so vabljeni vsi gg. odborniki, zaupniki in člani k. o.

ŽALEC. Sokolsko društvo v Žalcu vabi na predavanje br. Vrečerja «o tisočletnici hrvatskega kraljestva», ki se bo vršilo v soboto dne 21. novembra ob 20. uri zvečer v gostilni br. Vilko Kukca. Zanimivo predavanje naj posetijo vsi člani, članice, cenj. čitalci ter po njih vabljeni gostje.

POZOR!

Opozarjate se, da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepričajte se. — Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene.

83-a II

Excella:

je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt. — Nadomestni deli za vse stroje.

J. GOREC, LJUBLJANA

palača Ljubljanske kreditne banke.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—.

Prireditve

Na predavanje gdč. Milice Vlajkčeve
advokatskega pripravnika iz Beograda, ki bo v soboto 21. t. m. ob 6. popoldne v balkonski dvorani Ljubljanske univerze opozarja ženski Pokret vse, ki se zanimajo za vprašanje iz pravoznanstva. Posebno vabimo članice ljubljanskih ženskih društev, da se udeleže predavanja. Brez vstopnine. 2162

Obrt

Usnjarsko podjetje
z vsemi potrebnimi lokali in objekti se odda v najem. Naslov pove uprava «Jutra» 28891

Kovačnica
s kompl. kovaškim orodjem se odda v najem ali se proda tudi orodje. — Prednost imajo dobri podkovači. — Naslov pove uprava «Jutra» 30357

Službe (dobe)

Čevljar. pomočnika in vajenca
sprejme z vso oskrbo Andrej Kozelj, Primskovo pri Kranju. 28882

Vajenec
za kramarsko obrt se takoj sprejme. Eligy Eber, Kongresni trg 7. 28707

Agencija «Planeta»
v Beogradu, Terazije št. 6 preskrbi najhitrejše službe moškemu in ženskemu osebju vseh strok, izdaja stanovanja, lokale, delavnice, sprejema zastopstva, komisije, kupuje in prodaja nepremičnine, daje vsakovrstne informacije in hitro rešuje posle pri administrativnih, vojaških in konzularnih oblastih. 27716

Mlinarski pomočnik
vešč v valjčnem in kmetskem mlinu, trezen, pošten in marljiv, samski, se sprejme. Ponudbe na naslov: Hrabroslav Mastnak, valjčni mlin, Št. Jurij ob južni železnici. 30255

Hlapec h konjem
dobro izurjen, priden in pošten se sprejme v Ljubljani v trgovino z žitom. Naslov pove uprava «Jutra» 30321

Mesarski pomočnik
dobro izvežban se sprejme takoj. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Mesarija». 30308

Vajenec
se išče za manufakturno trgovino. Kje, pove uprava «Jutra». 30306

Perfektna kuharica
vajena vsega gospodinjstva se takoj sprejme. Plača Din 400 in povračilo potnih stroškov. Lekarna Ortožen, Ptuj. 30314

Inženjer-kemik
državljan SHS se sprejme v večji kemični tovarni v Ljubljani. Prednost imajo inženjerji z večjo prakso. Ponudbe s prepisi spričeval poslati na upravo «Jutra» do 30. t. m. pod «Kemik». 30341

Službe (iščelo)

Gospodična
išče mesta blagajničarke v špecerijski ali manufakturni trgovini. Najraje izven Ljubljane. — Ponudbe pod «Vestna 14756» na upravo «Jutra». 30252

Skupina ruskih delavcev
do 30 mož išče dela za daljšo dobo. Pojasnila daje T. Vasiljev, Ljutomer. 30228

Vpokojen orožnik
star 27 let, išče službo sluge ali nočnega paznika. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Zanesljiv 25». 28887

Gospodična
trg. naobražena želi vstopiti v trgovino. Vajena je tudi v šivanju perila in vezenju. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Pridna 14825». Gre tudi na deželo. 30332

Težak
priden, močan in zanesljiv želi službe v kakšnem hotelu ali restavraciji. Gre delat 15 dni samo za hrano različna dela. Pismene ponudbe pod «Dober delavec 14835» na upravo «Jutra» 30344

Blagajničarka
z večletno prakso, želi premeniti mesto in gre event. tudi v boljše gostilno. — Ponudbe na upravo «Jutra» v Mariboru pod šifro «Blagajničarka». 30361

Vezilja
išče delo na dom. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Dobra pomoč 14828». 30333

Gorenjsko dekle
išče službe kot začetnica pri blagajni ali pisarni kot strojepiska. — Dopise pod «Gorenjka št. 4444» na upr. «Jutra». 30320

Kot gospodinja
k vdovcu ali boljši rodbini gre pridno in močno dekle. Naslov pove uprava «Jutra» 30338

Lesna industrija
Mladenič, vešč vseh pisarniških in v lesno stroko spadajočih poslov želi sedanje mesto spremeniti. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Marljivost 14828» 30339

Absolvent
stavbne rokodelske šole (zidarske obrti) išče primerne službe za takoj. Naslov v upravi «Jutra». 30332

Pošteno dekle
starejše, izučena šivilja — vajeno nekoliko trgovine in gostilne ter drugih gospodinjskih del išče službo. — Gre tudi kot pomoč gospodinji, k otrokom ali kot samostojna gospodinja. — Naslov pove uprava «Jutra» 30333

Absolventinja
dvorazredne drž. trg. šole, ki je 1 mesec že praktikirala v pisarni, išče kakršnekoli službe v pisarni, ozir. kot blagajničarka ali prodajalka. Položi kavcijo. — Naslov pove uprava «Jutra» 30338

Prodam

PREMOG — ČEBIN
Wolfova 1/II. Telefon: 56. 481/1

Znamke
Prodam lepo urejeno zbirko in več tisoč znamk za izmenjavo. Naslov v upravi «Jutra». 30282

Bakrena peč
kopalna, dobro ohranjena, cinkasta banja in lončene peči naprodaj. Naslov pove uprava «Jutra». 30287

Dober šivalni stroj
se proda za 1500 Din. — Naslov pove uprava «Jutra» 30366

Prostovoljna javna dražba
raznega pohištva se vrši dne 21. v skladišču spedicije R. Ranzinger od 9. ure naprej. — Kupci prijazno vabljeni. 30209

Moderno pohištvo
raznovrstno, nudi po konkurenčnih cenah tudi na obroke Matija Andlovic, Ljubljana, Vidovdanska c. št. 2 — Celje, Krekov trg. 28854

Hijacinte
harlemske čebulice priporoča Sever & Komp., Ljubljana 28699

Kupim

Prazne steklenice «Odol»
kupuje drogerija Anton Kane, sinova, Židovska ul. št. 1. 471

Generator
220/380—50 per. od 2 do 6 KW za vrtilni tok z izčrpalno ploščo, dobro ohranjen, se kupi. Ponudbe na poštni predal 129, Ljubljana I. 30277

Dve omari
in preprosta miza se kupi. Naslov pove uprava «Jutra» 28896

Pozor! Pozor! Najvišje plačujem
stare moške obleke, čevlje in pohištvo. Zadostuje dopisnica, da pridem na dom. Dragec, Ljubljana, Gallusovo nabrežje št. 29. 28886

Srebrne krone
kupujem po Din 4·25 in goldinarje po Din 11·25, vsako množino. Ponudbe je poslati na upravo «Jutra» pod «Dobro plačano» 30362

Posest

«Plavčev mlin»
pri St. Rupertu, Dolenjsko mlin, žaga na turbino, stope, elektrika, hiša z vsemi gospodarskimi poslopji, vse nanovo urejeno, polje, travniki, gozd, vsega okrog 19 oralov, arondirano, proda Frančiška Perše, St. Rupert na Dolenjskem. 30267

Hišo v Kranju
staro ali novo kupim. — Ponudbe na naslov: Ivan Gradišar, Kranj, poštno ležeče. 30312

Za 10.000 dinarjev dam v najem
za dobo petih let

mlin
na stalni močni vodi z 2 tečajema in stopami, gospodarskim poslopjem ter več oralov zemlje, kjer se lahko redi 5—6 glav živine in več prašičev. Kje, pove Mihael Omahen, Višnja gora. 28893

Hiša
s prostim stanovanjem se proda v Stožicah. Naslov v upravi «Jutra». 30246

Enodružinsko hišo
z vrtom, v dobrem stanju, event. tudi samo stavbno parcelo do 1000 m² blizu gl. ceste v Sp. ali Zg. Šiški kupim. Ponudbe pod šifro «Moj dom 14831» na upravo «Jutra». 30337

Proda se posestvo
ležeče na lepem prometnem in industrijskem kraju blizu Maribora, oddaljeno par minut od kolodvora in le par korakov od farne cerkve in šole. Posestvo obstoji iz 2 gospodar. poslopij, opremljenih z električno lučjo in se v enem izmed teh nahaja gostilna in lokal, ki je z majhno preureditvijo sposoben za otvoritev trgovine — nadalje iz 26 oralov zemlje, deleče se v njive, travnike, vinograd in gozd, ki ga je največ in je sposoben za sekanje. Vinogradna lega je prvovrstna. Vse je arondirano in blizu doma. Naslov pove podružnica «Jutra» v Mariboru 30364

Lokali

Poslovni lokal
obstoječ iz 2 sob na Miklošičevi cesti v Ljubljani se takoj odda v najem. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «I. nadstropje». 30302

Gostilna
se išče v najem ali na račun. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Dobra gospodinja». 30359

Lokal
s 3 prostori (event. deljeno v 2 lokala s posebnimi vhodi) na najprometnejšem trgu v Ljubljani se odda proti odškodnini. Naslov v upr. «Jutra». 30350

Trgovina
z mešanim blagom se odda v najem, event. se proda trgovska oprava. Ponudbe pod značko «Dolenjsko» na upravo «Jutra». 30243

Lep lokal
z velikimi izložbami, primeren za vsako trgovino, na najprometnejšem prostoru v mestu izven Ljubljane se ugodno odda, event. se sprejme družabnik z nekaj kapitalom. Naslov pove uprava «Jutra». 28892

Zamenja se takoj
velik prostoren lokal za enakega v sredini mesta in sicer pridejo v poštev: Mestni trg, Stritarjeva, Selenburgova in Prešernova ulica, proti nagradi od Din 10.000. — Cenjene ponudbe pod «Lokal 99» na upravo «Jutra». 30348

Stanovanja

Stanovanje
za učenca drugega razreda meščanske šole s hrano in dobrim nadzorstvom se išče v Ljubljani. Ponudbe pod «Dijak» na upr. «Jutra». 30292

Mirna gospodična
išče separirano, prazno ali opremljeno sobo v mestu. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Mirna». 30289

Sobo
lepo opremljeno, parketirano, z elektriko ter posebnim vhodom iz stopnišča išče gospod za takoj. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Soba 14777». 30271

Mesečna soba
s posebnim vhodom se odda dvema gospodoma, najraje uradnikoma. Naslov v upravi «Jutra». 30266

Stanovanje
obstoječe iz 5 sob, kuhinje, kopalnice, vodov., elektr. in pritiklin v vili pritličju nove vile blizu Celovške ceste se s 1. februarjem odda mirni in solidni stranki. — Istotam se odda več kletnih prostorov pripravnih za kako lahko obrt. — Naslov pove uprava «Jutra» 30212

Opremljeno sobo
oddam s 1. decembrom. — Naslov pove uprava «Jutra» 30351

Opremljeno sobico
v bližini tehnike išče akademik. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Solliden 14760». 30249

Kuhinja ali soba
tudi prazna se odda. — Vprašati: Krakovski nasip št. 14. 30347

Majhna soba
prazna, v visokem pritličju ali tudi na dvorišču se išče. Ponudbe pod značko «Mirna stranka 14679» na upravo «Jutra». 30298

Opremljeno sobico
snažno, išče miren in solliden gospod. Plača do Din 300. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Trgovski sotrudnik» 30288

Deček
1½ leta star se odda na stanovanje in v oskrbo boljši družini ali vdovi brez majhnih otrok. — Reflektanti naj pošljejo naslov na upravo «Jutra» pod šifro «V mestu». 30304

Posebna soba
ne predaleč od sredine mesta, po možnosti s klavirjem se išče s 1. decembrom za mirnega gospoda. Pismene ponudbe na hotel «Tratnik», št. 14. 30343

Separirano sobo
potrebujem. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Takoj 29». 30365

Prazna soba
se takoj odda gospodu. Naslov pove uprava «Jutra» 28888

Opremljeno sobo
čisto, s posebnim vhodom išče pri mirni družini v sredini mesta boljša gospodična. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Mir 14827». 30342

Kapital

Družabnik (ca)
s kapitalom 60—100.000 Din se sprejme v dobro idočo trgovino. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Kapital 14739». 30213

Družabnika
s kapitalom do 250.000 Din sprejme brezkonkurenčno in visoko rentabilno podjetje, edino te vrste v Jugoslaviji. Ponudbe pod značko «Brezkonkurenčno 14834» na upravo «Jutra». 30345

Proti vknjižbi
na prvo mesto se posodi vsota od 60—100.000 Din in druga vsota od 25.000 Din. — Dopise pod značko «Hipoteka 14833» na upravo «Jutra». 30346

Kdor rabi žiranta
za 100.000 Din ali več s 6% obresti naj pošlje ponudbo na podružnico Jutra v Mariboru pod «Žirant». 30360

Dopisi

"Sakradiofis»
Takoj dvigni pismo, poste restante «Hajnalka» tam, odkoder si telegrafirala! 30217

Gospod
26 let star, želi znanja z bogato gospodično. Dopise na upr. «Jutra» pod šifro «Sreča zajamčena». 30322

Gospodična
značajna in poštena išče znanja s solidnim, resnim gospodom od 30—35 let. — Prednost drž. uradniki. — Dopise s sliko na upravo «Jutra» pod «Melanija». 30326

Miklavž – pride!

KAM? V detajlno trgovino Fran DERENDA & Co., na Erjavčevi cesti št. 2.

KAJ PRINESE? Oblačila in čevlje za dečke, deklice in otroke po reklamnih cenah. 6800-3

KAJ NAJ STORIM? Hiti in kupi, dokler je še čas!

Proda se visokopritlična hiša

v Gaberju št. 66 pri Celju (nasproti dveh tovarn) z osmim sobami, 4 kuhinjami, pod celo stavbo obokane kleti. Okrog hiše je lep vrt za zelenjavo in čisto nova cementna ograja. Hiša je v prav dobrem stanju ter pripravna za trgovino ali vsako drugo obrt. Naslov v upravništvu „Jutra“. 6744a

Hiša na Vrhniki
št. 106 se proda. 30329

Eksistenca!
Dvignite pismo v upravi «Jutra». 30325

Miramar
Sem zadovoljen. Torej sigurno! 30336

Ljubi, ljubi Tom!
Moje misli še vedno s Teboj in vedno Te blagoslavljam. 30349

Katera gospodična
bi krajšala z dopisovanjem zimske dneve slovenskemu uradniku. Dopise če mogoče s sliko na upr. «Jutra» pod šifro «Zimski dnevi». 30334

Ženitve

Državni uradnik
36 let star, s prostim stanovanjem, se želi poročiti z muzikalično gospodično ali vdovo. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Ljubezen». 30250

Mladenič
s 30.000 Din gotovine želi poročiti bogato gospodično ali vdovo, da si zgradi gnezdece, najraje s tako, ki poseduje gostilno ali posestvo. Dopise na upravo «Jutra» pod značko «Raj». 30319

Pouk

Dijak
iz višjih razredov srednje šole se radi pouka dijaka nižjih razredov sprejme pri majhni družini po nižji ceni na hrano. — Naslov pri podružnici «Jutra» v Mariboru 30363

Glasba

Harmonika
gramatična, se proda za 500 Din. Naslov v upravi «Jutra». 30288

Živali

Doberman
rjav, 8 mesecev star, se proda za 600 Din. Naslov v upravi «Jutra». 30259

Lovski pes
z rjavo glavo se je zatekel Lastnik naj se takoj zglasi, ker bo sicer pes prodan. — Dobi se pri Uršiču na dolenjskem kolodvoru. 30334

Razno

Poštni predal iščem
in plačam za prepustitev primerno odškodnino. — Naslov pove uprava «Jutra» 28810

Lepe konje na gugalnicah
izdeluje po nizki ceni Fran Slavič, tapetništvo v Ljubljani, Zabjak 14. 30332

Izprašan strojnik

se išče za takojšen nastop.

Prednost imajo oni, ki so že delovali v tovarni za usnje in so zmožni samostojnega montiranja strojev. Pismene ponudbe poslati na „Prvu zemusku tvornicu koža“ u Zemunu. 6976a

Med najboljše zgodovinske povesti

štejemo Budalov

Križev pot Petra Kupljenika.

Povest se godi v protestantski dobi na Slovenskem.

Cena broš. 17·—, vez. 22·—, poštnina 1·50

Naroča se v

Knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Gustave le Rouge:

Misterija

45

(Roman)

— Ali ste zgrabili tega človeka? je vprašala.

— Ni bilo mogoče, je osramočeno zamrmral kapetan. Vse moštvo se je spravilo na lov nanj. Umaknil se je slednjič na vrh jambora in od tam se je v velikanskem skoku zagnal v Temzo in izginil v kalni vodi. Slednjič se je za trenutek pokazal, pa že mnogo dalje in koj nato se je spet potopil. Ni bilo mogoče, ga zasledovati sredi množice zasidranih ladij.

— Kakšen pa je bil? je vprašala Misterija, ki je postala zamišljena.

— Vsekakor je bil zelo mlad in izredno krepak. Niti izvežban telovadec bi si ne bil upal iz take višine in tako elegantno skočiti v vodo. Od nog do glave je bil oblečen v tesno se ga oklepajoč triko, ki mu je puščal vso svobodo gibanja.

— Vraga! je jezno vzkliknila mlada žena. To je bil Lionel Brady! Nihče drugi kot on. Lionel Brady, o katerem sem mislila, da se nahaja v San-Franciscu!

— Niste se zmotili, je dejal Nathan, ki je bil ravnokar prišel iz spodnjega dela ladje na krov in čul zadnji Misterijin stavek. Ravnokar sem se prepričal o tem. Mornarji so mi doli pokazali velikanski zaboj, ki je v notranjosti urejen kot kabina in v katerem se je menda naš neprijatelj skrival.

Kapetan Bazil je zardel kot šolarček, ki so ga ujeli na laži; stiskal je roke v žepih in ni vedel, kam bi se dejal in kaj bi rekel. Najprvo Misterija in Nathan nista opazila njegove zmedenosti, ki pa je bila očividna.

— Ali ste prepričani, da je to Brady? je trpko vprašala Misterija.

— O tem ni niti najmanjšega dvoma, je dejal Nathan. Tu imate ovitek pisma, ki ga je pozabil na svojem begu. Sreča je še, da smo mogli odvesti malo Terryjevo, predno nas je mogel pri tem ovirati.

Misterija je postrani vrgla pogled na kapetana Bazila in takoj je razumela, kako vlogo je bil moral igrati pri ukrcanju Lionela.

— Kaj, kapetanc? je dejala z grenko ironijo. Ali ste morda izdajalec? Hočem, da mi na mestu razložite, kako je prišel ta zaboj na krov «Morske lastovke».

Kapetan Bazil ni tako lahko spravil v red svojih misli.

— Čisto obupan sem nad tem, kar se je pripetilo, je dejal jecljaje; stvar me silno jezi, toda jaz nisem kriv. Ali je moja krivda, če mi je moj pomorski agent Becker naprtil to vražjo škatljo, o kateri je dejal, da je polna knjig in tajnih dokumentov?

Potem je pa naenkrat spremenil svoj glas in rekel sirovo:

— Sicer pa, če niste zadovoljni, se zadeva lahko prav kratkim potom uredi: ločimo se! Poiščite si koga drugega, da vam pomaga pri vašem poslu, katerega naj vrag razume in pri katerem mi preté najmanj vešala. Tristo zelenih! Prvič se je danes pripetilo, da me kdo na krovu moje ladje napade in to celo ženska!

Premeteni možak je takoj spoznal, da Mygali sedaj potrebujejo bolj kot sploh kdaj njega in njegovo ladjo in da so mu izročeni na milost in nemilost.

Misterija je premišljevala trenutek in spoznala, da je močnejši od nje.

— Ne razburjajte se, kapetan Bazil, je dejala prijazno. Verjamem vam, da niste vedeli za vsebino zaboja; toda mislim, da vam dovolj plačujem, da ne boste pomagali mojim sovražnikom.

Bazil, ki se je na videz malo pomiril, je odšel v svojo kabino in prinesel tovorni list za zaboj, izstavljen od pomorskega agenta Beckerja. Misterija mu je verjela ali se pa vsaj delala, kot bi verjela. Vedela je, da je vsaka minuta dragocena, tembolj, ker je bil Lionel tu v Londonu in je morda vedel del njenih skrivnosti.

— Oprostite mi, je rekla. Vidim, da so vas prevarali. Ne govoriva več o tem! Požurite se, da »Morska lastovka« čim hitreje odpluje.

— Zapovedali ste mi, da moramo odpotovati v dveh urah. To je prekratek čas. Nimam niti dovolj vode, niti dovolj živeža za daljše potovanje.

— Kaj zato! Odpotovati moramo takoj. Pristali bomo v kaki drugi luki, da nakupimo živeža in natovorimo vodo. Tu imate bankovec za sto dolarjev za moštvo, da se vse hitro pripravi.

Kapetan Bazil se je uklonil temu dokazu in prej kot v dveh urah je »Morska lastovka« splavala po Temzi navzdol.

Misterija pa še ni ničesar rekla, kam se peljejo...

Deseto poglavje.

Znak pajka.

John Terry je bil dobro znan v finančnih krogih. Zato ga je eden glavnih uradnikov Scotch Commercial Banke spoštljivo sprejel in vedel v posebno čakalnico, ki je rezervirana le za najboljše klijente. Pet minut pozneje ga je sprejel direktor. Ta se je zelo začudil, ko je videl pismo, ki ga je bil prejel bankir.

— To pismo ni napisal noben naših uradnikov, je izjavil. Nima niti žiga naše banke, niti tekoče številke. Gotovo vas je nekdo prevaral in vam je pisal na papirju naše banke, katerega si preskrbeti ni ravno težko.

— Obžalujem, da sem vas motil, je odvrnil uljudno John Terry; toda sprašujem se, s kakim namenom je bilo napisano to pismo?

— Po mojem mnenju, je dejal direktor, ki je spremljal svojega gosta do velike veže, ni treba pripisovati temu pismu nikake važnosti. Nekdo se je hotel tako na bedast način pozabavati.

John Terry je vznemirjen sedel v svoj avto. Mudilo se mu je domov.

Lakaj Rakham, ki je bil ponižen in uljuden kot vedno, je prišel odpret svojemu gospodarju.

— Ni bilo nikogar? je vprašal John Terry.

— Nikogar, je odgovoril nesramno Rakham.

Bankir je stopil v svojo sobo. Bila je še v neredu, v katerem so jo zapustili ulomilci. Takoj je opazil acetilenski aparat, ki so ga zapustili. Na vratih blagajne pa so zevale globoke zareze, ki jih je napravil plamen. V prvem trenutku je občutil veliko zadovoljstvo, ko je spoznal, da se ulomilcem ni posrečilo udreti v blagajno. Pozvonil je lakaju. Rakham se je prikazal, na videz zelo miren, v resnici pa silno razburjen. John Terry je z roko pokazal na blagajno.

— Kaj pomeni to? je vprašal resno.

— Resnično... ne vem... je jecljal lakaj in pobledel; ničesar nisem videl, ničesar slišal...

— Res čudno! je zamrmral John Terry in sumljivo pogledal roparja. To stvar bo treba razjasniti... Kje je Ellen?

— Miss Ellen ni zapustila svojih sob. Ali naj grem in jo prosim da pride sem.

John Terry ni odgovoril. Pogled mu je padel na pismo, ki ga je bila Misterija pustila na njegovi pisalni mizi.

Kar zabliskalo se mu je pred očmi in mislil je, da se zgrudi, ko je čital:

«Mygali so odvedli Vašo hčer in Vam jo vrnejo le, ako jim izročite Budhin demant.»

Kot podpis je bil v sirovih potezah narisan pajek.

John Terryju se je zdelo, da se zemlja pogreza pod njim in zmeglilo se mu je pred očmi. Zgrudil se je v velik naslonjač, ki je stal v njegovi delavnici.

„LUKULO" dišave v zavojih so najboljše!!

Prvorazredni moderni brzopisalni stroj
Vrhunec fine mehanike
STOEWER-RECORD
L. BARAGA, LJUBLJANA, Šelenburgova ulica št. 6 I.
Telefon st. 60 — Telefon st. 4
52-a IV

Denaturirani špirit 90%
nudi v vsaki količini po tovarniških cenah
tv. ZORA Ljubljana
Kralja Petra trg 2 — Tel. 534.
Za detalno prodajo je špirit pakovan v steklenicah po novem finančnem predpisu, nakar posebno opozarjamo interesente.

Išče se zdrava, močna
postrežnica
k mladi na živcih bolni gospej z vso skrbo v hiši. Prednost imajo one, ki so že v bolnici služile. Ponudbe se v trgovini A. Škulj, Poljanska cesta 12.

Pogubo vsaki družini
prinašajo nalezljive bolezni. Kako se jih ubranite izveste iz knjige
Dr. Josip Tičar:
Boj nalezljivim boleznim
Cena s poštnino vred Din 19·50
Naročila na knjigarno Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Iz korotanske zgodovine je zajet roman
Angelin Hidar
Spisal Ivan Lah.
Cena vezani knjigi Din 32, po pošti Din 1·50 več.
Izdala:
Tiskovna zadruga v Ljubljani.

«Jutrov» roman
LUCIFER
katerega skozinskoz napeta vsebina, prepletena s fantastičnimi zapletljaji od začetka do konca ki prinašajo navdušenemu čitatelju z interesantnim razmotrivanjem vsak hip presenečenja, ki mu že sledi razočaranje in konsternacija in zopet presenečenje tako da so čitatelji nestrpno pričakovali vsako nadaljevanje romana, je izšel in se dobiva pri upravi «Jutra» v Ljubljani
Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj naroče za domače knjižnice.
Bolj zabavati Vas ne more nobena knjiga!
Vezana stane . . . . 55 Din
Broširana pa . . . . 45 Din

Razpis.
Tobačna tovarna v Ljubljani razpisuje na dan 28. decembra 1925 ob 11. uri ofertalno licitacijo za oddajo sledečih odpadkov in slamnate ambalaže v enoletni zakup:

odpadki od konopcev	1500	kg
„ „ motvozov	3000	„
„ „ jutnega platna	5000	„
„ „ domačega platna	500	„
„ „ trojnika	300	„
„ „ jutnih niti	5000	„
„ „ bele lepenke	9000	„
„ „ mešanega papirja	30.000	„
„ „ rjave lepenke	20.000	„
Slamnata ambalaža od duvanskih bal (štorje)	5000	„

Interesentom tuzemcem je vložiti do 10. ure dneva licitacije kavcijo v znosu 5%, inozemcem 10% od ponudene vsote, v blagajni tobačne tovarne v Ljubljani.
Razpisani materijal, kakor tudi specijalni pogoji so na vpogled v ekonomatu tobačne tovarne v Ljubljani. 7014a
Iz pisarne tobačne tovarne v Ljubljani
Tov. št. 3572/1 ex 1925.

Penkala
AVTOMAT. SVINČNIK
PRAKTIČEN
TRAJEN
CEN
ZLATO NALIV PERO
PRVORAZREDNA MARKA!

Pozor! NAJCENEJE! Pozor!
Otomane v blagu à Din 850·—
Otomane v gradlu à „ 720·—
Afrik modroc à „ 250·—
Kakor tudi vsi drugi tapetniški izdelki po znatno znižanih cenah. Vse vrste žima vedno v zalogi. Vsa popravila se solidno in najceneje izvršujejo. Se priporoča
FRAN JAGER, tapetnik
6844-a Ljubljana, Kolodvorska ul. 27

Sposoben
elektrotehnik
vajen na nizko in visoko električno napetost
se išče za takoj.
Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja na naslov:
Uprava rudnika „RTANJ", Bolievac, (Srbija). 7019a

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Srečke drž. razredne loterije
za 11. kolo prodaja
Zadružna hranilnica
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 19.
Največji dobitek
1,900.000 Din
Razen tega še dobitki po 500.000 Din, 400.000 Din, 2 po 300.000 Din, 250.000 Din, 3 po 200.000 Din, 150.000 Din, 100.000 Din, 80.000 Din, 5 po 60.000 Din, 2 po 50.000 Din, 9 po 40.000 Din, 7 po 30.000 Din, 14 po 20.000 Din, 20 po 12.000 Din, 20 po 10.000 Din, 50 po 8.000 Din, 100 po 6.000 Din, 300 po 5.000 Din, mnogo tisoč po 1.000 Din itd.
Na 150.000 srečk odpade 75.000 dobitkov, ki se izplačajo brez vsakega odbitka.
Vsaka 2. srečka bo izžrebana.
Cela srečka za I. razred stane . . . . . Din 80·—
Polovična srečka za I. razred stane . Din 40·—
Cetrtinska srečka za I. razred stane . Din 20·—
I. kolo št. 30.282 zadela 12.000 - V. kolo št. 25.091 zadela 5000 Din.
Naročite takoj, ker je malo srečk na razpolago.
Potrebna pojasnila pismena in ustmena vedno na razpolago.

Klišeje vseh vrst
v poljubni velikosti za vse vrste eno- in večbarvnega tiska izdeluje v kratkem času
„JUGOGRAFIKA" KLISARNA
V LJUBLJANI, SV. PETRA NASIP ST. 23
Naročila sprejema tudi oglasni oddelek uprave „Jutra", Prešernova ulica 4.

1-2 vešča gornika
(Steiger) za kromov rudnik za privrhni in podzemeljski odkop, s polno rudarsko šolsko izobrazbo, po možnosti neoženjena se takoj ali poznej sprejmeta. Pismene ponudbe z življenjepisom, prepisi spričeval, navedbo starosti in zdravja ter referenc poslati na „Ljuboten" A. D. kromov rudnik v Skoplju.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
LJUBLJANA, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopju).
Obrestovanje vlog, nakup in prodaje vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd.
Brzojavke: Kredit Ljubljana Telefon 40, 457, 548, 805 in 806
51-a

Urejuje Stanko Virant. Izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd. kot tiskarnarja Fran Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.